
Yaban Kazı
Ogai Mori
Japoncadan Çeviren:
Alper Kaan Bilir
森鷗外
Japon Klasikleri
ithaki
Ogai Mori
Yaban Kazı
ithaki

Ogai Mori (D. 17 Şubat 1862 – Ö. 8 Temmuz 1922)

Gerçek adıyla Rintaro Mori. Çevirmen, şair, askerî hekim. Ogai Mori, hükümet tıp okulundan (şimdinin Tokyo Üniversitesi Tıp Fakültesi) on dokuz yaşında, Japonya'nın bugüne kadarki en genç tıp mezunu sıfatıyla mezun oldu. Japonya ordusunda askerî hekim olarak göreve başladıktan sonra eğitim görmesi için Almanya'ya gönderildi ve orada Batı edebiyatıyla tanıştı. Japonya'ya döndükten sonra *Şigarami soşi* (1889-1894) adlı edebi gazeteyi çıkardı ve Japon edebiyatının yenilenmesi için girişimlerde bulundu. Bu dönemde verdiği eserler "anti-realist"ti çünkü Mori edebiyatın duygusal ve ruhani olanı yansıtması gerektiğini düşünüyordu. 1907'de şu anki Japon Sanat Akademisi'nin başına geçti. Goethe, Schiller ve Henrik Ibsen gibi isimlerin eserlerini Japoncaya çevirdi. 1909 yılında yazdığı *Vita Sekusuarisu* adlı erotik romanı "Japon halkının ahlakını bozma tehlikesi içerdiği için" hükümet tarafından yasaklandı. 1911-1913 yılları arasında en ünlü eseri sayılan *Yaban Kazı* tefrika edildi. Eser, 1953 yılında beyaz perdeye uyarlandı ve oldukça ilgi gördü. Japon edebiyat eleştirisi tarzını Batı eleştiri tarzına yaklaştırmasıyla da bilinen Mori, modern Japon edebiyatının öncü isimlerinden biri olarak kabul edilir.

ithaki

Yaban Kazı
Ogai Mori
Orijinal Adı: 雁

İthaki Yayınları - 2018
Japon Klasikleri - 1

Yayın Yönetmeni: *Alican Saygı Ortanca*
Sanat Yönetmeni: *Hamdi Akçay*

Dizi Editörü: *Ömer Ezer*
Yayıma Hazırlayan: *Eda Adalıoğlu*
Düzelti: *Alican Saygı Ortanca*
Kapak İllüstrasyonu: *İşivata Koitsu*
Kapak Tasarımı: *Hamdi Akçay*
Sayfa Düzeni ve Baskıya Hazırlık: *Mehmet Büyükturna*
2. Baskı, Aralık 2021, İstanbul
ISBN: 978-625-8475-39-5
Sertifika No: 46603

Türkçe çeviri © Alper Kaan Bilir, 2021
© İthaki, 2021

Yayıncının yazılı izni olmaksızın alıntı yapılamaz.

İthaki™ Penguen Kitap-Kaset Bas. Yay. Paz. Tic. A.Ş.'nin tescilli markasıdır.
Caferağa Mah. Neşe Sok. 1907 Apt. No: 31 Moda, Kadıköy - İstanbul
Tel: (0216) 348 36 97 Faks: (0216) 449 98 34
editor@ithaki.com.tr – www.ithaki.com.tr – www.ilknokta.com

Kapak, İç Baskı: Deniz Ofset Matbaacılık
Maltepe Mah. Hastane Yolu Sok. No: 1/6, Zeytinburnu-İstanbul
Tel: (0212) 613 30 06 denizmatbaamucellit@gmail.com
Sertifika No: 48625

OGAİ MORİ

YABAN KAZI

Japoncadan Çeviren
Alper Kaan Bilir

ithaki

I

Anlatacağım şey hayli eski bir anı. Bir tesadüf sayesinde tarihi aklımda kalmış, 1880 yılına ait bir olay olduğunu hatırlıyorum. Yılı niçin net hatırladığımı söylemek gerekirse, o günlerde Tokyo Üniversitesi'nin demir kapısının tam karşısındaki Kamico Öğrenci Yurdu'nda kalıyordum. Anlatacağım hikâyenin başkahramanıyla komşuyduk: Aynı duvarın bir yanında onun odası vardı, diğer yanında benimki. Yurt 1881 yılında yanıp kül olduğunda evsiz kalan öğrencilerden biri de bendim. Anlatacağım hikâyenin yangından bir yıl önce yaşandığını anımsıyorum.

Kamico'da ikamet eden insanların hemen hepsi tıp öğrencisiydi, onların dışında ise üniversite hastanesinde tedavi görmeye gelmiş hastalar vardı. Genelde bunun gibi yurtlarda ağırlığını hissettiren bir öğrenci bulunur. Bu kişi genellikle hâli vakti yerinde, yol yordam bilen biridir. Koridordan geçerken yurt sahibesine selam verir, zaman zaman mini ocağın başında bekleyen yurt sahibesinin önüne çömelip havadan sudan muhabbet eder. Arkadaşlarını odasına içki içmeye davet eder, yurdun sahibesine de meze falan hazır-

latır, ilk bakışta şımarıklık yapar gibi görünse de mezelerin parasını mutlaka öder. Bu karakterdeki bir adamın nereye giderse gitsin saygı görmesi, her yerde gönlünce hareket etmesi doğaldır. İşte komşum olan adam, bu tarife herkesten daha fazla uyuyordu.

Komşum, Okada adında bir öğrenciydi ve okula benden sadece bir yıl sonra başlamıştı. Mezuniyeti yaklaşıyordu. Okada'nın nasıl bir adam olduğunu anlatmak için, onu diğer kişilerden ayıran özelliklerinden başlamalı: Kendisi tam bir erkek güzeliydi. Solgun, naif bir güzellikten bahsetmiyorum. Bronz tenliydi, vücudu da atletikti. Ömrümde onunki gibi bir yüze pek az rastladım. Şöyle tarif edeyim: Gençken, Bisan Kavakami* yakın bir arkadaşımdı. Evet, büyük sıkıntılara uğrayarak trajik bir şekilde hayatını kaybeden yazar Kavakami'yi kastediyorum. O adamın gençliği Okada'ya benzerdi ama üniversitenin kürek takımında olan Okada'nın fiziği, Kavakami'ninkinden çok daha üstündü.

Güzelliğiyle kendini herkese sevdiriyordu. Ama yurdun bir numaralı adamı olmasını yalnızca görüntüsüne borçlu değildi. Şahsiyetinden söz etmek gerekirse ben, Okada'ya baktıkça hayatını bu kadar dengeli yaşayan çok az insan vardır diye düşünürdüm. Her dönem sınavlardan en iyi notu almak ve burs kazanmak için çırpınan inek öğrencilerden değildi. Gerektiği kadar çalışır, notlarını ortalamanın altına düşürmeksizin ilerlerdi. Boş zamanlarında eğlenmeyi de ihmal etmezdi. Her akşam yemekten sonra mutlaka yürüyüşe çıkar, saat ondan önce kesinlikle dönerdi. Pazar günleri kürek çekmeye gider ya da kısa bir kır seyahatine çıkardı. Ya-

* Bizan Kavakami diye de bilinir. Popüler bir yazarken ansızın yazamaz oldu ve canına kıydı. *–çn*

rışlardan önce, takım arkadaşlarıyla birlikte Mukocima'da* konakladığı geceler ya da memleketine gittiği yaz tatilleri dışında, komşumun odasında bulunduğu ve bulunmadığı saatler asla şaşmazdı. Top atılınca** saatini ayarlamayı unutan herkes saati sormak için onun odasına giderdi. Yurdun lobisindeki saat bile bazen Okada'nın cep saatine göre ayarlanırdı. Etrafındaki insanlar Okada'yla zaman geçirirlerse, ona karşı kalplerinde duydukları güven de o kadar güçlenirdi. Kamico yurdunun sahibesi bile Okada'yı övmeyi huy edinmişti. Okada, kadına hiç dalkavukluk etmez, yurtta fazla para harcamazdı, aldığı övgülerin altında uyandırdığı güven duygusu yatıyordu. Her ay kirasını kuruşu kuruşuna ödemesinin de buna katkıda bulunduğunu söylemeye gerek yok. "Bay Okada'yı örnek alın," cümlesi, sahibenin ağzından çok sık duyulurdu.

Sahibeden önce davranıp, "Nasılsa ben asla Okada gibi olamam," diyen öğrencilere de rastlanıyordu. Böylece Okada, Kamico Öğrenci Yurdu'nda standartları belirleyen talebe olup çıktı.

Okada, günlük yürüyüşlerini genelde sabit bir rotada yapardı. Issız Muenzaka'dan inerdi. Aizome Irmağı'nın bir kadının diş makyajı*** kadar siyah suyuyla dolu Şinobazu Göleti'nin kuzeyinden dolanır, Ueno tepelerinde dolaşırdı. Sonra Çam Pınarı veya Kaz Çanağı denilen restoranların olduğu bulvara, küçük ama cümbüşlü Nakaço

---

* Tokyo'da Sumida Irmağı üzerinde bir bölge. Eskiden burada kürek eğitimi yapılırdı. *–çn*

** O dönemde saatler güvenilir değildi ve sık sık ayarlanmaları gerekirdi. Halka doğru zamanı bildirmek için, güneş saatine bağlı olarak çalışan ve tam öğle vakti ateşlenen toplar kullanılırdı. *–çn*

*** Kadınların dişlerini siyaha boyaması âdeti henüz tamamen terk edilmemişti. *–çn*

Mahallesi'ne gider, Yucima Tapınağı'nın bahçesine uğrar, Karataçi Mabedi'nin karanlık dönemecini geçip dönerdi. Bazen Nakaço'dan sağa sapıp, Muenzaka yolundan dönerdi. Rotalarından biri buydu. Bazı zamanlar ise, üniversite kampüsünün ortasından geçip Kızıl Kapı'dan çıkardı. Demir Kapı akşam erken kapandığı için, hastaların kullandığı Nagaya Kapısı'ndan kampüse girerdi. (Daha sonraları Nagaya Kapısı yıkıldı, şimdi onun yerinde, Haruki Mahallesi'ne bakan yeni, siyah renkli bir kapı duruyor.) Kızıl Kapı'dan çıktıktan sonra, Hongo Caddesi'nde yürür, darılı pirinç tatlısı satan çığırtkanların dükkânlarını geçer, büyük Kanda Tapınağı'nın bahçesine girerdi. O günlerde henüz yeni olan Gözlük Köprüsü'nü* aşar, biraz da Yanagihara semtinin Katagava Mahallesi'nde yürürdü. Sonra O-Nari yoluna döner, caddeden batıya doğru uzanan dar sokaklardan birine dalar, yine Karataçi Mabedi'nin önüne gelirdi. Bu da bir diğer rotasıydı. Bu rotalar dışında bir yolu izlediği görülmemişti.

Bu uzun gezinti boyunca Okada'nın yaptığı tek şey sahaf dükkânlarına göz atmaktan ibaretti. O zamanlar Ueno'da ve Nakaço'da bulunan sahaflardan günümüze kalan sadece iki üç dükkân var. O-Nari yolunda ise o zamandan beri değişmemiş dükkânlara rastlanıyor. Ne yazık ki Yanagihara'dakiler tamamen yok oldu. Hongo Caddesi'ndekilerin hemen hepsinin yeri de sahibi de değişti. Okada Kızıl Kapı'dan çıkınca sağa dönmezdi, sağa dönünce bulunan Morikava Mahallesi çok dar ve boğucu bir yerdi, aynı zamanda o civarda sadece bir adet sahaf bulunuyordu.

---

* Taştan yapılma olan bu köprünün iki kemeri, yuvarlak çerçeveli bir gözlüğü çağrıştırıyordu. –*çn*

Okada'nın sahaflara bakması, şimdinin tabiriyle söylersek, edebiyat meraklısı olmasından kaynaklanıyordu. Ama o dönem yeni moda romanlar veya tiyatro oyunları henüz ortaya çıkmamıştı, Şiki Masaoka'nın haikuları ve Tekkan'ın* şiirlerinin doğumundan önceydi. O günlerde hepimiz Çin işi kâğıda basılan *Çiçek ve Ay* mecmuası ya da beyaz kâğıda basılan *Erguvan Dalı* dergisi gibi yayınları okurduk; Mori Kainan, Kami Mukou gibi adamların yazdığı aşk şiirlerini en değerli sanat eserleri zannederdik. Ben de *Çiçek ve Ay* dergisinin sadık okurlarından birisi olduğumu anımsıyorum. Dilimize çevrilen ilk Batılı romanı da o dergi tefrika olarak yayınlamıştı. Galiba, Batılı bir üniversite öğrencisinin, evine dönerken öldürülmesi hakkındaydı ve kitap, Takahira Kanda** tarafından sade bir dille tercüme edilmişti. Ömrümde okuduğum ilk Batılı roman oydu. Devir öyle bir devir olduğu için, Okada'nın edebiyat zevki de Çin edebiyatıyla yetişmiş adamların yeni olaylar hakkında yazdığı süslü şeylerle kendini oyalamaktan ibaretti.

Sosyalleşmekten hazzeden bir insan olmadığım için kampüsteyken sevdiğim insanlarla bile gerekmedikçe konuşmazdım. Benimle aynı yurtta kalan öğrenciler de şapkamı kaldırıp selam verdiğime pek tanık olmazdı. Okada'yla nispeten samimi olmamın vesilesi bir sahaf dükkânıydı. Benim yürüyüş güzergâhım Okada'nınki kadar sabit ve kesin değildi ama, bazen Hongo'dan aşağıya doğru yürüyüp denk

---

* Şiki Masaoka: Şair Noboru Masaoka'nın (1867-1902) mahlası. Şiki, Japoncada gugukkuşlarına verilen isim. Yosano Tekkan: 1873-1935 yılları arasında yaşamış şair. –ç*n*

** Ekonomist (1830-1897). Batıda hukukun nasıl işlediğini Japon halkına göstermek için, Hollandalı Jan Bastijaan Christemeijer'in gerçek bir davadan yola çıkarak yazdığı 1819 tarihli kitabını çevirdi. –ç*n*

geldiğim sahafların önünde dururdum. Böyle zamanlarda sık sık Okada'ya bir dükkânın önünde rastlardım.

İkimizden biri, "Yine sahaf önünde karşılaştık yahu," gibisinden bir şey söylerdi ve çok geçmeden sohbete başlardık.

O zamanlar Kanda Tapınağı'ndan aşağı inen sapakta, önüne kavisli bir tezgâh konulmuş açık havada kitap satan bir dükkân vardı. Orada bir gün Çin klasiklerinden biri olan *Altın Vazodaki Erik*'i* bulmuş ve dükkânın sahibine fiyatını sormuştum, o da yedi yen demişti. Beş yen olmaz mı dediğimde, "Geçen gün Okada Bey buraya geldi ve altı yen teklif etti, onu bile reddettim," diye cevap verdi. Tesadüfen o akşam cebimde hayli para vardı, söylediği fiyatı verip kitabı aldım. İki üç gün sonra karşılaştığımızda Okada bana şöyle dedi: "Ne kötü adamsın yahu. Ne zamandır aradığım *Altın Vazodaki Erik*'i benden önce satın almışsın."

"Evet, pazarlık yapmayı denemişsin ama kabul ettirememişsin, satıcı bahsetti. İstiyorsan kitabı sana vereyim."

"Aman, komşum değil misin? Sen okuduktan sonra ödünç alırım, olur biter."

Bunu memnuniyetle kabul ettim. Böylece, uzun süredir komşu olduğu hâlde pek ahbaplık etmemiş iki kişi, Okada'yla ben, sık sık birbirimizin odasına uğrar olduk.

---

* 17. yüzyıl başlarında yayımlanmış erotik roman. Türkçeye *Düşler Bahçesi* adıyla çevrildi. –*çn*

2

Muenzaka'nın güney yakasında İvasaki Malikânesi* o zamanlar da vardı ancak şimdilerde olduğu gibi yalçın bir toprak duvarla çevrelenmemişti. Taştan örülme kirli bir istinat duvarı vardı sadece, yosun bağlamış duvardaki taşların arasından atkuyrukları ve eğreltiotları sırıtırdı. Duvarın üstünde düz toprak mı, yoksa tümsek gibi kabarmış bir arazi mi vardı, bilmiyorum, İvasaki Malikânesi'ne hiç girmedim. Her neyse, o günlerde duvarın üstündeki yerde, türlü ağaçlar sere serpe büyüyor, canları istediği gibi yetişiyordu, öyle ki caddeden bakınca köklerini bile görüyorduk. Ağaçların diplerini bürüyen otlar da asla biçilmiyordu.

Tepenin kuzey yakasında ise fakirhaneler sıralanıyordu. Aralarında en iyi olanlar, tahta çitle çevrili küçük birkaç konuttu, diğer evler küçük zanaatkârların meskeniydi. Bakkal ve tütüncüden başka dükkân da yoktu. Yalnız aralarında caddeden geçenlerin nazarını cezbeden, dikiş nakış öğretmeni bir kadının evi vardı, gündüz vakti bu evin tahta

* Mitsubişi şirketini kuran İvasaki ailesinin hanesi. 17 dönümlük bir arazide, geç Rönesans çağı İngiliz mimarisi esas alınarak inşa edilmişti. Romanın konu aldığı yıllarda henüz tamamlanmamıştı. *ç.n*

parmaklıklı pencerelerinin ardında genç kızlar toplanıp iş yapardı. Hava iyi olup pencereler açılınca vıdı vıdı gevezelik eden kız kısmı, biz öğrenciler geçerken başlarını kaldırıp caddeye bakarlardı. Sonra yine konuşmayı sürdürür, gülüşürlerdi. Bitişiğinde, kapısındaki tahta kafes tertemiz silinip parlatılmış olan bir ev vardı. Önünden geçerken dönüp girişindeki tataki* zemine baktığımızda oradaki granit taşlar ıslak olurdu, birisi toz kalkmasın diye taşları suluyor olmalıydı. Evin kâğıt kaplı pencereleri soğuk günlerde örtülü olurdu. Sıcak günlerde ise bambulardan örülmüş güneşlikleri indirilirdi. Nakış öğretmeni komşusunun bitmek bilmeyen cümbüşü yüzünden, bu evin sessizliği hep göze çarpardı.

Hikâyemizin yaşandığı yılın eylül ayında, Okada memleketinden Tokyo'ya dönmüş, aynı günün akşamı yemekten sonra her zamanki yürüyüşüne çıkmıştı. Bir zamanlar Kaga Şatosu'nun parçası** olan ve geçici olarak otopsi merkezine dönüştürülmüş eski binayı geçmiş, keyifli adımlarla Muenzaka'ya inmeye başlamıştı ki, hamamdan dönen bir kadına rastlamıştı. Kadının, terzinin bitişiğindeki o sessiz eve girdiğini gördü. Mevsim artık güzdü, serinlemek için akşam gezintisine çıkılan günler geride kalmış, yokuş tenhalaşmıştı. Okada yoluna devam etti. O evin yanından geçerken, sessiz evin tahta kafesli kapısının önüne gelip kapıyı açmaya hazırlanan kadın, Okada'nın takunyasının*** sesini

---

* Sıkıştırılmış toprak, granit parçaları ve kireçten yapılan bir tür ilkel beton. *–çn*

** Tokyo Üniversitesi'nin arazisi, eskiden Batı Japonya'daki Kaga Beyliği'ni yöneten hanedana aitti. Okulun ünlü "Kızıl Kapı"sı, bir zamanlar Kaga ailesinin yazlık şatosunun kapısıydı. *–çn*

*** (Orj.) Geta. Tahtadan yapılma, genellikle iki ahşap topuğu olan sandalet. 1960'lı yıllara dek yaygındı. *–çn*

duyar duymaz döndü ve Okada'nın yüzüne baktı; kapıya uzattığı eli hava kalmıştı.

Kadın desensiz, lacivert bir kimono giyiyordu ve Hakata tarzı dokunmuş siyah satenden bir kuşak sarmıştı. Narin sol eli, ince dokulu bambu bir sepet içinde ufak bir havlu, sabun kutusu, sünger, kese* gibi birtakım eşyayı gevşekçe taşıyordu. Sağ elini, tam kapıya uzanırken geri çekmiş olan kadının o hâli, Okada'da derin bir izlenim bırakmamıştı. Ancak, banyo çıkışı saçını eski moda, karmaşık bir topuz hâlinde bağlamış, şakağında ağustosböceğinin kanadı kadar ince bir tutam saçı olan kadının kalkık burnu, ince uzun ve biraz da mahzun yüzü, yine de dikkatini çekmişti. Okada anlık bir ilgiyle kadına baktıysa da Muenzaka'dan inene kadar geçen süre zarfında kadını tamamen unutmuştu.

Fakat aradan iki gün geçince, Okada yine Muenzaka'ya doğru yürüyüşe çıktı. Kafes kapılı evin önüne geldiğinde, geçen gün hamamdan dönerken gördüğü o kadın, belleğinin derinlerinden yüzeye çıkıverdi. Okada bir an dönüp eve baktı. Etrafına bambu parmaklıklar çakılmış, eni altmış santim bile etmeyen, sarmaşık bürümüş bir ahşap cumba gördü. Bu cumbanın kâğıt penceresi bir karış aralanmıştı; bir de saksıda Japon zambağı vardı, toprağına yumurta kabukları konulmuştu. Bu detayları incelemek için adımlarını yavaşlattığından evin ortasına gelmesi normalden birkaç saniye daha uzun sürdü.

Evin bir ucundan diğerine olan mesafenin tam yarısını yürüdüğünde zambak saksısının üstünden, o âna dek cumbayı dolduran gri gölgelerin içinden, beyaz bir çehre zuhur ediverdi. Üstelik bu çehre Okada'ya bakarak gülümsüyordu.

---

* (Orj.) Nukabukuro. Bizdeki keseye benzer bir temizlik gereci. –*çn*

O günden sonraki yürüyüşlerinde o evin önünden neredeyse her geçişinde kadının yüzünü gördü. Bazı bazı, kadın Okada'nın hayal dünyasını işgal etmeye başladı, giderek onun zihnini âdeta ele geçirdi. Kadın onun geçişini mi bekliyordu, yoksa hiçbir anlamı olmadan öylesine dışarıya bakıyordu da yüz yüze gelmeleri bir tesadüf müydü? Kadına hamam dönüşü rastladığı o akşamdan geriye dönerek kadının çehresini o pencerede daha önce görüp görmediğini anımsamayı denedi, lakin o eve dair belleğinde bulunan tek şey, Muenzaka'nın o yanındaki mahallenin en gürültülü evi olan terzinin, tertemiz ve sessiz komşusu olduğu gerçeğiydi. Burada nasıl insanlar oturuyor acaba, diye düşündüğü olmuştu ama sorunun cevabını hiç öğrenmemişti. Ne de olsa evin pencereleri hep kapalıydı, güneşlikleri örtülüydü, içeriden de hiç ses gelmezdi. Konuya bu açıdan bakınca Okada, kadının dış dünyaya son günlerde ilgi göstermeye başladığına, pencereyi açıp kendisinin geçmesini beklediğine hükmetti.

Her geçişte yüzünü gördüğü kadın hakkında böyle şeyler düşündükçe Okada "Penceredeki Kadın"a ısındı. İki hafta kadar sonra bir akşam, pencerenin önünden geçerken, gayri ihtiyari şapkasını çıkarıp selam verdi. O zaman, kadının bembeyaz yüzü bir anda pembeleşti. Hüzünlü bir gülümseme o yüzü aydınlattı. O andan başlayarak Okada, her yürüyüşte mutlaka kadına selam verdi.

3

Okada, Yu Çu'nun *Yeni Öyküleri*'ni* çok severdi, hatta *Demir Sopalı Adam* adlı öyküyü ezbere bilirdi. Bu yüzden çocukluğundan beri savaş sanatlarını öğrenmeye heves etmişti ama fırsat bulamadığı için hiçbir savaş sanatına el uzatmamıştı. Son yıllarda küreğe başladığından beri gösterdiği gayret, arkadaşlarının teşvikiyle takıma girecek kadar kendini geliştirmesi, Okada'nın ruhundaki bu gizli isteğin bir ifadesiydi.

Aynı kitapta, Okada'nın sevdiği bir öykü daha vardı: *Küçük Mavi'nin Öyküsü*. Bu öyküde bahsedilen kadın, yeni tabirle söylersek, Azrail kapısına dayandığında bile makyajını tazeleyecek kadar güzelliği hayatına şiar edinmiş bir kadındı, Okada'nın içinde büyük bir merhamet duygusu uyandırmıştı. Kadın denilen varlık Okada'nın gözünde, sadece güzel ve sevilmesi gereken bir varlıktı; hangi koşulda olursa olsun, güzelliğini ve sevecenliğini mutlaka koruyacağını

---

* 17. yüzyılda yazılmış Çince eser. Han Hanedanı devrinde (MÖ 202-MS 220) yaşamış simyacı Yu Çu'yu konu alır. *Demir Sopalı Adam*, 40 kin (24 kg) ağırlığında demir sopa kullanarak haydutlarla savaşan bir savaşçı-şairdir ve kitapta, yozlaşmış bir dünyaya meydan okuyan bilgiyi simgeler. *–çn*

düşündüren bir varlıktı. Herhâlde Kainan ile Mukou'nun şiirlerini, üstüne de sentimentalist ve fatalist Ming Hanedanı dönemi entelektüellerini okurken farkına varmadan etki altında kalmıştı.

Okada, penceredeki kadınla selamlaşmaya başlamasının üstünden epeyce vakit geçince bile o kadının kimin nesi olduğunu araştırmaya yeltenmedi. Elbette evin hâlinden ve kadının görüntüsünden onun birinin metresi olabileceğini tahmin etmişti. Ama bundan rahatsızlık duymamıştı. Kadının adını bilmiyordu, öğrenmeye de uğraşmıyordu. Kapıdaki levhaya bakarak ismini öğrenebileceğinin farkındaydı ama kadın pencerede dururken bunu yapmaya çekiniyordu. Kadını pencerede göremeyince bile yoldan geçenlerin bakışlarından utanıyordu. Okada, çatı saçağının gölgesinde duran küçük, ahşap isim levhasına hangi harflerin yazılı olduğuna bakmazken günler, haftalar birbirini kovaladı.

4

Penceredeki kadının mazisini, konumuz olan ve Okada'yı başrole oturtan olaydan çok sonra öğrendim. Ama size baştan anlatmayı daha uygun buluyorum.

Henüz tıp fakültesinin Şitaya'da olduğu zamandı. Kül rengi kiremitleri alçıyla boyanıp bir go tahtasının karelerine benzetilmiş olan ve pencerelerinde kol genişliğinde ağaç parmaklıklar bulunan Todo Konağı'nın giriş binası, öğrenci yatakhanesine dönüştürülmüştü. Öğrenciler orada, kaba bir tabirle söylersek, vahşi hayvanlar gibi yaşıyordu. Bugün öyle pencerelere bakmak isterseniz konaktan geriye kalan yegâne parça olan kuleye gitmeniz gerekir. Ve kuleyle kıyaslayınca, Ueno Hayvanat Bahçesi'nde aslan ve kaplanları koydukları kafeslerin bile daha narin parmaklıkları olduğunu görürsünüz.

Yatakhanede ayakçılar vardı. Öğrenciler o adamları getir götür işlerinde kullanırlardı. Beyaz pamuktan bir kuşağın üstüne bir *kokura hakama** giymiş öğrencilerin yapacağı alışveriş üç aşağı beş yukarı bellidir zaten. İstedikleri şey ya

* Çözgülü dikişle işlenmiş, geniş paçalı Japon pantolonu. –*çn*

yokan ya da konfeti şekerlemesidir.* Bu öğrencilerin kendi aralarında *yokan* sözcüğüyle kastettikleri şeyin közlenmiş tatlı patates, konfeti şekeri dedikleri şeyin ise kavrulmuş bakla olduğunu burada belirtmek, gelecek kuşakların kültür tarihçileri adına faydalı olabilir. Ayakçıya, çıkacağı her alışveriş başına iki sen ücret vermek, yatakhanede âdettendi.

Bu ayakçılar arasında Suezo adında biri vardı. Diğer ayakçılar kirli sakal bıraktıkları için yüzleri kestane kabuğu renginde olurdu, ağızları bir karış açık gezerlerdi. Oysa bu adamın çenesinde hep yeni tıraş olmuş bir yüzün maviye çalan rengi olurdu, dudakları da sımsıkı kapalıydı. Diğerlerinin giysileri kirliyken bu adamınkiler tertemizdi, bazen çizgili Hint kumaşı** giyip üstüne önlük geçirdiği bile oluyordu.

Bu söylentiyi ilk kim yaydı bilmiyorum ama Suezo'nun parası olmayanlara borç verdiğini ben de işitmiştim. Elbette elli sen, bilemedin bir yenlik meblağlar söz konusuydu. Ama zamanla adamın beş yen, on yen borç verdiğini duyar olduk; borç alan kişiye senet de yazdırıyor, makbuz veriyordu. Adam nihayet tam bir tefeci olup çıktı. Sermayeyi nereden bulmuştu acaba? Herhâlde ayakçılıktan edindiği ikişer sen parayı biriktirmiş olamazdı. En fukara insan bile sahip olduğu tüm gücü bir süreliğine tek hedefe odaklarsa imkânsızlıklar ortadan kalkıyordu belki de.

Her neyse... Okul Şitaya'dan Hongo'ya taşındığı sırada

---

* Yokan, tatlı fasulye jölesinden yapılan bir tatlıdır ve içine bazen kestane de konulur. Konfeti şekeri (Japoncada Konpe-to) Portekizli denizcilerce Japonya'ya, 16. yüzyılda tanıtılmış bir şekerlemedir. –*çn*

** To-zan kumaşı, çivit boyasıyla renklendirilen Hindistan kökenli bir kumaştı. Japonlar, Portekizli tüccarlarca ülkelerine getirilen bu dokumanın taklidini ürettiler. –*çn*

Suezo ayakçılığı bırakmıştı. Artık İkenohata'ya* taşınmış olan Suezo'nun evi, hesabını bilmeyen öğrencilerin uğrak yeriydi.

Suezo ayakçılığa başladığında yaşı otuzun üstündeydi, yoksul olmakla beraber bir yuva kurmuş, evlenip çoluk çocuğa karışmıştı. Tefecilikte başarı edinip İkenohata'ya taşındıktan sonra, çirkin ve yaygaracı karısı ona yetmemeye başlamıştı.

O zaman Suezo'nun hatırına bir kadın geldi. Bu, Neribei Mahallesi'nin ardındaki dar sokaktan geçerek üniversiteye, çalışmaya giderken bazen gördüğü bir kadındı. Pis su kanalının üstündeki kalasların hep kırık olduğu bir yerde, kapısı yıl boyu yarı aralık duran loş bir ev vardı. Gece o evin önünden geçtiğinde duvarın dibine, el arabasına yüklü bir işporta tezgâhı çekilmiş olurdu; Suezo, zaten dar olan sokaktan yengeç gibi yan yan yürüyerek geçmek zorunda kalırdı. Suezo'nun dikkatini eve çeken şey içeriden ara sıra bir şamisen** pratiğinin sesinin gelmesiydi. Suezo, bu şamisen sesinin on altı, on yedi yaşlarında sevimli bir kızdan geldiğini öğrendi. Böylesi fakir bir evden umulmayacak kadar bakımlı bir kızdı, elbiseleri de daima temiz, tertipliydi. Eşikte dururken sokaktan biri geçecek olsa kız hemen loş eve kaçıveriyordu. Doğası gereği her konuda kulağı delik olan Suezo, fazla bir gayret göstermesine gerek kalmadan bu kızın adının O-Tama*** olduğunu, annesinin olmadığını, babasıyla beraber yaşadığını, babasının Akihabara'da horoz şeker tezgâhı kurduğunu öğrendi.

---

* Bir yanı Tokyo Üniversitesi kampüsüne, diğer yanı Ueno hayvanat bahçesine komşu bir mahalle. –*çn*

** Genelde kadınlarca çalınan üç telli saz. Eğitimde kullanılan türü, sahnede kullanılandan farklıdır. –*çn*

*** Japoncada "yeşim" veya "mücevher" anlamına gelir. –*çn*

Bir süre sonra o arka sokakta devrim niteliğinde değişimler yaşandı. Bir gece Suezo oradan geçerken işporta tezgâhını duvarın dibindeki yerinde görmedi. Daima sessiz olan evin civarı da o zaman revaçta olan deyimle söylersek, medeniyet gelmişçesine değişmişti. Kanalı örten yarısı kırık, yarısı da tersine dönmüş kalaslar değiştirilmiş, evin girişine bir tarz değişimi gelmiş, mesela kafes işi yeni bir kapı takılmıştı. Sonra bir gün, kapıda bir çift ayakkabı gördü. Sonra evin kapısına yeni bir isim levhası çakıldı. Yeni levhada "Falanca Filanca, Polis Memuru" yazıyordu. Suezo, Matsunaga Mahallesi'nden Nakaoka Mahallesi'ne kadarki bölgede alışveriş için dolaşırken, yine araştırmak için özel bir çaba göstermediği hâlde, şekerci amcanın evine bir damat geldiğini öğrendi. İsim levhasında adı yazan polis, işte o damattı.

O-Tama, şekercinin gözünün bebeği, gözünden bile sakındığı biricik kızıydı. Onu, suratı dahi ürkütücü o polise vermek, kızının bir Tengu* tarafından dağa kaldırılması kadar fena gelmişti. Hele damat beyin gelip evine yerleşmesinden son derece rahatsız olmuştu. Şekerci, aklıselim bildiği herkese danışmıştı ama kimse net bir şekilde, "Kızını verme," dememişti. Aksine, bazıları şöyle demişti: "'Ben sana demedim mi? Ben iyi bir aile buldum, kızı oraya verelim,' dedim. Bunun üzerine zorluk çıkardın, 'O benim tek kızım, elalemin evine gönderemem,' dedin. Bak işte, sen oyalanırken hayır denmesi çok zor bir damat çıkıverdi." Bazıları ise korkutmak istercesine, "Eğer bu evliliğe karşıysan uzak bir yere taşınmaktan başka seçeneğin yok. Ama karşındaki adam bir polis, taşındığın yeri araştırıp öğrenir,

* Uzakdoğu folklorunda karga/insan karışımı görüntüye sahip kötü ruh. Savaş ve huzursuzluk getirir. Yoldan çıkmış iki yüzlü keşişlerle özdeşleştirilir; kibirli ve aç gözlü varlıklar olarak görülürler. –*çn*

orada da karşına çıkar. Ne yaparsan yap kaçamazsın," diyordu. Aralarında, çok anlayışlı olduğu söylenen bir hanım şöyle demişti: "Size daha önce de söylememiş miydim? O kızın yüzü çok güzel, saygıdeğer öğretmeni de sanata kabiliyetinin olduğunu söylüyor. Onu bir geyşaya çırak vermeliydiniz. Bir polis bir mahalleye gelince her yeri ev ev inceler, güzel bir kızı gözüne kestirince de gözünün yaşına bakmadan onu nikahına alır. Kızınızın böyle bir bey tarafından beğenilmesini kötü talihinize verip pes etmekten başka elinizden ne gelir?"

Suezo'nun bu olayların dedikodusunu işitmesinden tahminen üç ay sonraydı. Bir sabah o sokaktan geçtiğinde şekerci amcanın evini, kapısını kilit vurulu hâlde buldu. Kapıya, "Kiralık ev. Natsunaga Mahallesi'nin batısındaki emlakçıya başvurun," diyen bir kâğıt yapıştırılmıştı. Suezo bunun sebebini, yine alışverişte, yeni dedikoduları sorduğunda öğrendi: Meğerse polis memurunun memlekette yolunu gözleyen bir karısı vardı! Kadın kucağında çocukla çıkagelmiş ve büyük bir cıngar koparmıştı. O-Tama, kendimi kuyuya atacağım diye feryat ederek kapıdan fırlamış, evin önüne toplanan meraklı komşu kadınlar onu zor zapt etmişti. Polis kızını istediğinde, şekerci pek çok insana danışmıştı ya, danıştıklarından hiçbiri adamcağıza yasal konularda akıl vermemişti. Ve adamın, nüfus işlemleri, evlilik başvurusu gibi konularla hiç alakası yoktu. Polis, bıyığını burarak formaliteleri ben hallederim, siz düşünmeyin dediğinde hiç şüphelenmemişti.

O günlerde Matsunaga Mahallesi'nin kuzey ucunda bir tuhafiye dükkânı vardı. Orada beyaz tenli, yuvarlak suratlı, kısa çeneli bir kız çalışırdı, öğrenciler "çenesiz" derdi ona. Bu kız Suezo'ya şöyle söylemişti: "Zavallı O-Tama'cık! Ne

çok çekti. Çok düzgün kızdır halbuki, hele o kocası sandığı polisin, onun evine otel muamelesi yaptığını düşündükçe..." Dükkânın sahibi de kısacık tıraş ettirdiği başını ovalayarak söze karıştı ve "Şekerci amcaya da yazık değil mi? Mahalleliden utandığı için 'Artık buralarda duramam,' deyip Batı Torigoe semtine taşınmış. Ama çocuk müşterilerinin yaşadığı yer o semt değil, eskisi kadar şeker satamıyor ve yine Akihabara'ya çıkmak zorunda kalıyor. Kızımı evlendiriyorum diye tezgâhını bile satmış, sonra da Sakuma Mahallesi'ndeki eskiciye durumu anlatıp tezgâhı geri satın almış. Onun masrafı, taşınma masrafı derken, bir sürü para harcamıştır, şimdi çok darda olmalı. O polis, memleketteki karısını çocukla bir başına bırakıp gelmiş, kodaman tavırlarıyla içki sofrası kurmuş. Ömründe şişeye dokunmamış amcaya da zorla içki arkadaşlığı yaptırmış. Emeklilik rüyası görüp uyanmak gibi bir durum, değil mi?" diye söylendi. Sonraki günlerde Suezo, bu anlatılanları ve O-Tama denilen kızı unuttu. Ama eli para görüp varsıllığın getirdiği özgürlüğün tadını alınca, kız tekrar hatırına geliverdi.

Suezo'nun çevresi artık genişlemişti, tanıdıklarını araya sokup Batı Torigoe hakkında bilgi toplattı. Huş Ağacı Tiyatrosu'nun arkasındaki çekçek durağının orada, şekercilik yapan bir amcanın bulunduğunu öğrendi. Amcanın, O-Tama diye bir kızı da vardı. Yine tanıdıklarının aracılığıyla, "Büyük bir tüccar seni metres olarak istiyor, düşünür müsün?" diye sordurdu. O-Tama ilk başta metresliği reddetti. Ama, çok uysal bir kızdı. Bu sayede aracılar allem edip kallem edip, baban için hayırlı olur diyerek, pazarlığı, "Hiç olmazsa Çam Pınarı'nda o beyle bir kez buluşun," noktasına kadar getirdiler.

5

Suezo, o güne dek paradan başka hiçbir mevzuyu düşünmemiş olduğu hâlde, O-Tama'nın yerini yurdunu kurcalamaya başlar başlamaz, daha teklifinin kabul edilip edilmeyeceğini dahi bilmeden kendi semtinde kiralık ev aramaya koyuldu. Gezdiği çok sayıda ev arasından iki tanesini beğenmişti. Biri, komşusu olan Geniçiro Fukuçi'nin* konağı ile, o zamanın meşhur erişte lokantası Lotus Tomurcuğu arasındaki mesafenin tam arasındaydı. Göletin** güneybatı ucundan Lotus Tomurcuğu'na doğru biraz gidip hemen caddeden yan sokağa saptığınız yerdeydi. Birbirine dikey ve yatay çaprazlanmış bambulardan bir çitle çevrili bahçesinde bir adet şemsiye çamıyla iki üç tane hinoki ağacı vardı. Ağaçların arasından bakınca bambu kafesle çevrili cumbası görünüyordu.

Eve asılı "Kiralıktır" yazan levhayı görür görmez kapısını çalmıştı. Henüz kiracı evden çıkmamıştı, elli yaşını biraz geçmiş bir kadındı ve Suezo'nun evi gezmesine izin verdi.

---

* 1841-1906 tarihleri arasında yaşamış siyasetçi, gazeteci ve sanatçı. –ç*n*

** Ueno Parkı'ndaki gölet. –ç*n*

Kadın sorulmadığı hâlde hayat hikâyesini anlattı: Kocası eskiden Hiroşima civarındaki büyük bir derebeyinin vekiliydi ama feodal sistem kaldırılınca, hazine bakanlığında memurluğa başlamıştı. Artık altmışlı yaşlarında olduğu hâlde çok titizdi ve Tokyo'da dolaşıp yeni inşa edilmiş kiralık evler aramayı huy edinmişti. Taşındığı her ev biraz olsun eskiyince yeni ev aramaya girişiyordu. Elbette çocukları çoktan büyüyüp ayrı evlere çıkmıştı, iki orta yaşlının kaldığı ev kolay kolay yıpranmazdı. Ama kocası, ev şimdilik eski değilse bile ileride eskiyecek diyor, ufak tefek bakımlar yapmaya, pencerelerdeki kâğıtları değiştirmeye, eskiyen tatami* kilimlerini ters çevirip evde biraz daha oturmaya yanaşmıyordu. "Böyle zahmetlere girmeye ne gerek var? Taşınalım gitsin," diyordu. Kadın artık ne kadar usandıysa tanımadığı adama bile kocasını böyle çekiştiriyordu. "Bu ev böylesine güzel olduğu hâlde, beyim şimdiden taşınalım diye buyurdular," diyerek evin her köşesini gösterdi. Her yer pırıl pırıl temizlenmişti. Suezo, kendi kendine, "İyi mekânmış," dedi ve defterine, evin kirasını, istenen depozitoyu ve emlakçının adını yazdı.

Diğer ev, Muenzaka'nın ortalarındaki ufak bir evdi. Bunun pencerelerinde "Satılık" ibaresi yoktu ama Suezo evin satışa çıkartıldığını duymuş ve görmeye gitmişti. Ev sahibi, Yucima demiryolu geçidinde rehin dükkânı işleten biriydi. "Bizden emekli olan bir bey, yakın zamana dek bu evde oturuyordu fakat vefat etti ve yaşlı eşinin ihtiyaçlarıyla ilgilenmek dükkânımıza düştü," diyordu. Terzilik dersleri veren komşusu yüzünden biraz gürültü oluyordu. Ama merhum,

* 1.66 m2'lik Japon usulü hasır kilim. Eski evlerde zemin tamamen tatamilerle örtülü olurdu. *–çn*

emekliliğini geçireceği bu yere özenle seçtiği ağaçları dikmişti, evin en iyi yanı oturana rahatlık veren güzel atmosferiydi. Girişindeki kafes işi kapıdan tutun bahçesindeki, granitli tataki eşiğe kadar her yeri insana huzur veriyordu.

Suezo gece yer yatağında* bir o yana, bir bu yana dönüp iki evden hangisini seçsem diye düşündü. Karısı da uyutmak niyetiyle çocuğun döşeğine girmiş, çocukla beraber uyuyakalmıştı, şimdi de bir erkek gibi horluyordu. Kocasının bir geceyi uyumadan, alacağı faizleri hesaplayarak geçirmesi sıradan bir şeydi. Dolayısıyla kadın, kocasının gözünün açık olup olmadığına hiç mi hiç aldırış etmezdi.

Suezo, kendi hâlini dayanılmayacak kadar gülünç buldu. Karısının yüzüne baktı ve şöyle düşündü: "Eh, sonuçta hepsi kadın ama aralarında suratı böyle olanlara da rastlanıyor. O-Tama'yı ilk gördüğümde, çocukluktan henüz yeni çıkmıştı: Ama çehresinde hem uysal hem de enerjik bir şeyler vardı. Yüzüne bakanların içinden koşup sarılmak gelirdi. Şimdi kadınsılaşmıştır elbette. Yüzünü tekrar görmeyi iple çekiyorum. Ama ah, benim avrat! Karşımda yan gelmiş yatıyorsun. Eğer benim paradan başka bir şey düşünmediğimi sanıyorsan, çok yanılıyorsun. Aa, bu da ne? Şimdiden sivrisinekler çıkmış. Şitaya semtinden bu yüzden nefret ediyorum. İlk fırsatta odaya sineklik koymazsak, avradı boşver de çocuğu sivrisinek yiyecek."

Aklından bunları geçirdi ve yine evi düşünmeye koyuldu. Uzun uzun düşündü, kararından emin olabildiğinde saat biri geçmişti bile. Kararı şuydu: "İnsanlar, gölet kıyısındaki evin manzarasını çok beğeniyorlar ama manzaradan bana

* İlk yatak fabrikasının kurulduğu 1926 yılına dek, Japonya'da hemen herkes yerde uyurdu. –*çn*

ne, şimdi oturduğum evin manzarası bana yeter. Kirası ucuz fakat kiralık evin de kendine göre sıkıntıları oluyor. Üstelik o ev meydanlık bir yerde, yani çok göz önünde. Bakarsın boş bulunur da pencereleri açık bırakırız, avradın da çocuğu alıp Nakaço'ya gideceği tutar, bizi görür de başımız derde girer, neme lazım. Muenzaka ise kasvetli bir yer, orada yürüyüş yapan talebeleri saymazsak gelip geçenin pek olmadığı bir muhit. Kısa vadeli düşünürsek para verip satın almak gıcık bir şey tabii ki lakin inşaatta kullanılan kerestenin kalitesini düşününce evi yine ucuza satıyorlar bence. Üstüne bir de sigorta yaptırdın mı, ne zaman satarsan sat anaparayı geri alacağını bilir rahat edersin. Muenzaka olsun o hâlde. Orası olsun. Akşamları hamama gider, güzelce hazırlanır, avrada da gelişigüzel bir yalan uydurur, onu kandırıp çıkarım. O kafes işi kapıyı açıp eve girince, insan kendini nasıl hisseder acaba? Ah ulan O-Tama! Yahu bir düşünsene, kız dizine bir kedi oturtmuş, yalnızlık çeken gözlerle senin yolunu gözlüyor. Elbette saşimi de hazırlamış. Kıza kimono filan da alırız. Ama dur bir dakika. Enayi gibi para harcamayalım. Rehin dükkânlarına bırakılmış, sahibi borcunu ödeyemediği için satışa çıkmış eşyanın arasında da gayet güzel kimonolar bulunabilir. Bir kadının giysisine, saçına servet harcamak gibi kibar ahmaklara özgü enayiliklere lüzum yok. Mesela komşum Fukuçi Bey. Adam benden daha şaşaalı yaşıyor, Sukiyamaçi semtinin geyşalarıyla kol kola, gölet kıyısında aylaklık edip yatılı öğrencileri kıskandırıyor. Havasından geçilmiyor ama aslında züğürdün teki. Üniversitedeki diğer hocalar hâlini bilse rezil olur yahu. Tutup yazı fırçasıyla öyle kurnazlıklar yapsa bir tüccar kâtibi bile kovulmaktan kurtulamaz. Ah, aklıma ne geldi. O-Tama şamisen çalabiliyor-

du değil mi? Kalbinden geçenleri parmak uçlarıyla müziğe dökse ne iyi olur... Ama polisin kadını olmasını saymazsak hayatı hep babasıyla dört duvar arasında geçti, herhâlde iyi çalamıyordur. 'Çalmayacağım çünkü bana gülersiniz,' falan der, ben de, 'Çal,' diye ısrar ederim. O utangaçlık eder. Yüzü kıpkırmızı kesilerek tedirgin tedirgin durur. Benimle ilk geçireceği gece..."

Suezo'nun hayalleri, dur durak bilmeden birbirini kovaladı. Şöyle böyle derken hayalleri giderek kopuk parçalara dönüştü; beyaz tenin ışıltısını, kulaktaki bir fısıltıyı düşündü. Nihayet Suezo, tatlı bir uykuya daldı. Yanında yatan karısı ise her zamanki gibi horluyordu.

6

Çam Pınarı'ndaki buluşma Suezo'ya göre bir nevi *fête*'ydi.*

Hepsine "Cebinde akrep var," der geçeriz ama aslında cimrilerin de türleri vardır. Bazısı en ufak detaya bile dikkat eder ve tuvalet kâğıdını bile bölüp kullanır. Derdini mektup yerine kartpostalla anlatmak için, ancak mikroskopla okunabilecek kadar küçük harflerle yazar. Hiç kimse gereksiz para harcamayı sevmez ama böylesi insanlar cimriliği bir yaşam biçimi edinir, onu hayatlarının her alanında uygular. Gerçekten cebinde akrep olan bu kişilerden başka, bir de cimriliğinde ufak bir gedik açıp oradan nefes alan insanlar vardır. Çağımıza kadar romanlarda yazılan, tiyatro sahnelerinde oynanan cimriler, genellikle ilk gruba mensuptur. Çil çil para biriktiren adamların arasında gerçekte böyle olmayanlar pek çoktur.

Eli sıkılığı huy edinmişlerin arasında, gözü kadın görmeyenler de vardır. Kadınları restorana götürmek söz konusuyken şaşılacak kadar bonkörleşenler de... Ama bunların bonkörlük yaptığı tek yer restorandır. Sanırım önceden

* (Fr.) Merasim, şenlik. –*çn*

de bahsetmiştim, Suezo düzgün giyinmekten keyif alan bir adamdı, daha talebelere ayakçılık ederken bile öyleydi; Kokura işi dar kollu iş kılığını tatil günleri çıkarır, zevk sahibi tüccara yaraşır entariler giyerdi. Ve sırf o kıyafetleri giyeceği günü beklemekten bile bir tür keyif alırdı. Öğrencilerin bazen Hint kumaşı kıyafetlere bürünmüş Suezo'yla rastlaşıp afalladığını belirtmiştim.

Ama Suezo'nun bunun haricinde belli bir lüksü yoktu. Hayat kadınlarıyla alaka kurmaz, meyhaneleri gezerken görülmezdi. Lotus Tomurcuğu isimli lokantada bir porsiyon erişte yemek bile ona külfet gibi gelirdi; karısı ve çocuğu, iyice zenginleşene kadar, "Bizi de lokantaya götür," diyememişti. Bunun bir sebebi, karısının kılığının Suezo'nunkine kıyasla perişan oluşuydu. Karısı bir şey isteyince Suezo hep, "Saçmalama, senin kıyafetinle benimki bir mi? Ben insanlarla yüz yüze iş yaptığım için mecburiyetten iyi giyiniyorum," der, geri çevirirdi. Sonradan parası çoğaldığında Suezo restoranlara girip çıkar oldu ama bunu daima birileriyle iş görüşeceği zaman yapıyordu, tek başına yemeğe gitmezdi. Ancak O-Tama'yla yapacağı buluşma ayarlandığı zaman ansızın merasimlik, *solennel** bir ruh hâline büründü ve "Buluşmayı Çam Pınarı'nda yapalım," deyiverdi.

Nicedir talep ettiği buluşma nihayet kabul edildiğinde kaçınılmaz bir problemle karşılaştı. Bayan O-Tama'yı giydirmek, kuşandırmak lazımdı. O-Tama'yla kalsa haydi neyse, ama kızın babasına da üst baş almak zorundaydı. Aracılık eden ve görüşmeleri yürüten yaşlı teyze epeyce ısrar ediyordu ama kızın, o babalığın ağzından çıkanı iki etmeyeceği çok belliydi. Adamı ikna edemezlerse görüşmelerin daha

* (Fr.) Resmi, ciddi. *–çn*

başlamadan bitmesi işten bile değildi. Çaresiz, babalığı da giydirmek gerekecekti.

Adam, aracı kadına şöyle demişti: "O-Tama benim kıymetlimdir, biricik kızımdır. Başkalarının kızlarına benzemez, üstelik ondan başka yakınım da yoktur. Benim tek dayanağım merhum karımdı, yapayalnız bir hayat sürdürüyordum. Karım da otuzunu geçtikten, ilk ve tek çocuğu O-Tama'yı dünyaya getirdikten kısa bir süre sonra hastalığa tutulup rahmetli oldu. Süt anne bulup kızımı büyüttüm ama kızım dört aylık olunca, o sene* Edo'da yayılan kızamığa yakalandı. Doktor onu gözden çıkarsa da diğer tüm işlerimi bırakıp kızıma baktım, nice emekle canını kurtarabildim. Ülke tehlikeli zamanlardan geçiyordu, naip İi suikasta uğrayalı iki yıl geçmişti, Namasugi'de Batılıların kesildiğini** duymuştuk. O günlerde her şeyimi, dükkânımı bile yitirmiştim, defalarca ben de ölüp kurtulayım diye düşündüm. Hayatta kalmamın tek nedeni vardı, minicik elini göğsüme koyup kocaman gözleriyle yüzüme bakıp gülen sevimli O-Tama'yı kendimle beraber ölüme götürmeye kıyamazdım. O bana gücümü aşan bir tahammül verdi, bir günü bir güne ekleyerek ömrüme devam edebildim. O-Tama doğduğunda 45 yaşındaydım, üstelik daha da yaşlı görünüyordum, hayatın zorlukları beni yıpratmıştı. Hâlime acıyanlar: 'Atasözünü bilirsin, tek bekarı geçindirmeyen maaş evli çifti geçindirir derler. Bir parça parası olan bir dul

* Bu salgın 1862 yılında yaşandı. O yıllarda Tokyo, henüz Edo diye anılıyordu, adı 1868'de değişti. –*çn*

** Naosuke İi, sert bir reformcuydu. Çok düşman edinmişti ve bir grup samurayca katledildi. İki yıl sonra bir grup İngiliz tüccar, yolda rastladıkları bir derebeyinin kortejine geçiş hakkı vermeyi reddetti. Çıkan kavgada biri öldü, ikisi yaralandı. İngiliz donanması, olayın yaşandığı beyliği bombaladı. –*çn*

var, seni onun evine iç güveysi verelim. Çocuğu da annesinin köyüne gönderirsin,' dediler. Ama O-Tama'nın sevimli yüzü gözümün önüne geldi, hiç düşünmeden reddettim. Bu zorluklarla büyüttüğüm O-Tama'yı, yoksulluktan kalınlaşmış şu akılsız kafam yüzünden namussuz bir adamın oyuncağı yaptığımı düşündükçe, bu pişmanlığa dayanamıyorum. Herkes onun ne iyi bir kız olduğunu bilir, içlerinden, 'O-Tama'yı dürüst bir adamın yanına verelim,' deseler bile, beni terk edip gitmeyeceğini bildikleri için seslerini çıkarmazlar. Eskiden olsa kızımı metresliğe, cariyeliğe vermek asla düşünmeyeceğim bir şeydi ama siz, talibinin çok düzgün bir adam olduğunuzu söylediniz. O-Tama gelecek yıl yirmisine basacak, günlerini benimle birlikte, hapis hayatıyla geçirmesi uygun değil. Onu, o beyefendiye emanet etmeye gönlüm razı gelebilir. Ama değerli O-Tama'yı vermeden önce, mutlaka ben de ona eşlik etmeli, beyefendiyi kendi gözümle görmeliyim."

İlk ortaya atıldığında, Suezo kafasındaki plana uymayan bu talepten rahatsız oldu. Çünkü niyeti, kızı Çam Pınarı'na getirttikten sonra, aracı teyzeyi bir an evvel gönderip O-Tama'yla baş başa kalmaktı. Ama babası eşlik edeceğine göre, buluşma umduğundan çok daha resmi bir mahiyet alacağa benziyordu. Suezo'nun kendisi de resmi bir davet havasına girmişti aslında fakat onun aklındaki şey, uzun süredir baskıladığı arzularının dizgininden salınmasına giden ilk adım anlamına gelen, *tête à tête** bir davetti. Halbuki kızın babası da çıkıp gelirse davetin doğası değişiyordu. Aracı teyzeye göre, baba kız çok mazbut insanlardı, metreslik konusu açılır açılmaz bir ağızdan olmaz diye kestirip at-

* (Fr.) Baş başa, yüz yüze. –ç*n*

mışlardı. Teyze günün birinde kızı dışarıya çağırmış, "Artık babanın çalışacak takati yavaş yavaş tükeniyor, onu rahat ettirmek istemez misin?" diye sormuştu. O zaman kız kabul etmiş hatta babasını da ikna etmişti. Suezo bu hikâyeyi ilk dinlediğinde, elime ne kadar da sevgi dolu, olgun bir kız geçecek diye, içten içe sevinmişti. Ama baba ve kız, iki mazbut birden karşısına dikilirse Çam Pınarı'ndaki randevu bir anda, damat adayının müstakbel kayınpederinin huzuruna çıkışı gibi bir atmosfere bürünecekti. Davetin açısı böyle değişince, Suezo'nun ateşli başına bir kepçe buzlu su dökülmüş gibi oldu.

Ama Suezo, sonuna kadar dürüst bir işinsanı rolünü oynamaya niyetliydi ve karşı tarafa cömert bir görüntü vermek istiyordu. Bu yüzden ikisinin de kıyafet masrafını karşılamaya razı geldi. Suezo, kızı bir kez elde ettikten sonra er geç babasının da geçimini karşılamak zorunda kalacağını biliyordu. Bunu önceden kabullenmesi, karar vermesini kolaylaştırdı, sonradan gideceğini umduğu parayı biraz erken harcamış olacaktı, o kadar.

Normalde, böyle durumlarda ne kadar paraya ihtiyacınız var diye sorup söylenen meblağı göndermek âdettendi. Ama Suezo öyle yapmadı. Kendi giyim kuşamına önem veren Suezo'nun şahsi terzisi vardı. Terziye durumu anlattı ve iki konuğuna uygun kıyafetler hazırlattı. Gereken ölçüleri aracı teyze kanalıyla, O-Tama'dan öğrendi. Ne yazık ki tasarruf için hiçbir fırsatı kaçırmayan Suezo'nun bu hareketini, O-Tama ve babası büyük bir iyi niyet göstergesi diye yorumladılar: Nakit para gönderilmemesini kendilerine duyulan saygıdan ötürü zannetmişlerdi.

7

Ueno Bulvarı'nda fazla yangın görülmez. Çam Pınarı'nın yandığını hiç duymadım, belki şimdi bile aynı yerinde duruyordur. Suezo rezervasyon yaptırırken ufak ve sessiz bir oda istemişti; kadın bir görevli, onu restoranın güney kapısından girip koridoru dosdoğru yürüyünce hemen solda kalan bir odaya götürdü.

Orada, desenli *hanten** giymiş bir adam, hurma suyuyla verniklemiş kâğıttan yapılma kocaman bir güneşliği asmakla meşguldü. Görevli kadın, "Bu oda akşama kadar hep güneş alır," diye izah verip çekildi. Odada, imzasından gerçek mi yoksa imitasyon mu olduğu anlaşılmayan bir fâni dünya resmi** vardı. İçinde tek bir gardenya çiçeği olan bir vazoyla süslü, şık bir niş de vardı. Suezo keskin gözlerle etrafını inceledi.

Oda, Şinobazu Göleti'ne bakıyordu ama zemin kattan bakınca, manzaradan nasiplenmek mümkün değildi. Çün-

---

* Esnafların bugün bile giydiği, sırtına işletmenin geniş amblemi basılmış kısa kollu ceket. *–çn*

** Ukiyo-e. Oyma tahta kalıplar boyanıp üstüne kâğıt bastırılarak çoğaltılan bir tür estamp resim. En çok kent ve tabiat manzaraları ile güzel kadınları konu alır. *–çn*

kü ileride pek çok değişim geçirecek, bir kısmı kurutulup önce çirkin bir at yarışı pistine, sonra bisiklet yarışı alanına dönüşecek olan göletin kıyısında gezenler restoranın içine bakmasın diye, dışarıya kafes işi yüksek bir çit yapılmıştı. Bu çitle binanın arasında, sadece çıplak bir topraklık şerit vardı, o kadar dardı ki yeşillendirilse bile oraya bahçe denmeye değmezdi. Suezo'nun oturduğu yerden bakınca, yan yana dikili iki üç şişe ağacının yağlı bezle silinmişçesine parlayan gövdeleri görünüyordu. Bir de taş fener koymuşlardı. Caddede yürüyen insanların ayakları, beyaz bir toz bulutu kaldırmıştı. Çitin bu yanındaki toprak ise toz kalkmasın diye sulandığı için yer yer yosun bağlamıştı.

Onu bu odaya getiren kadın, çay ve sivrisinek kovucu bir tütsü getirerek siparişini sordu. Suezo, misafirlerim gelince söylerim deyip kadını gönderdi ve tütün çubuğunu yaktı. İçeri girdiğinde oda sıcak gelmişti. Ama koridordan bu odaya, mutfağın ve tuvaletin yanından geçerken içine belli belirsiz kokular sinen bir cereyan kesik kesik esiyordu, görevlinin yanına bıraktığı, biraz kirlice yelpazeye dokunmaya gerek görmedi.

Suezo, nişin yanına sırtını yaslayıp duman halkaları üfleyerek, hayallere daldı. O-Tama'yı ilk görüşte bile beğenmişti ama kız o sırada çocuk sayılacak yaştaydı. Kimbilir nasıl bir kadına dönüşmüştü? Görüntüsü nasıldı? Fakat babasının da kuyruğuna takılıp gelmesi kötü olmuştu. Herhâlde adamı kızdan önce kalkıp gitmeye ikna etmenin bir yolu yoktu. Suezo bunları düşünürken ikinci kattan akort edilen bir şamisenin sesi geliyordu.

Koridordan iki üç kişinin ayak sesleri geldi. Kadın görevli odaya başını uzatarak, "Konuklarınız..." dedi. Aracılık

eden yaşlı kadının tanıdık, çekirgeninki kadar tiz sesi duyuldu: "Haydi, girin yahu. Beyefendi çok dost canlısı adamdır, çekinmenize gerek yok."

Suezo aceleyle ayağa kalktı. Koridora çıktı ve koridorun köşesinde çekine çekine duran beli bükük şekerci amcayı ve onun ardında, korkmuş gibi durmayan, ilk kez böyle bir yere gelmiş gibi etrafına bakan O-Tama'yı gördü. Son gördüğünde yusyuvarlak, şirin bir yüzü var diye düşünmüştü ama aradan geçen zamanda kızın yüzü incelmiş, bedeni öncekinden çok daha zarif hâle gelmişti. Saçını eski tarz bir topuz hâlinde bağlamıştı, erkekle tanıştırılmaya götürülen çoğu kadın gibi ağır makyaj yapmamış, yüzüne neredeyse hiç boya sürmemişti. Suezo'nun hayal ettiğinden çok farklı, umduğundan iki kat daha güzeldi. Suezo kıza yiyecek gibi baktı, kalbini müthiş bir beğeni doldurmuştu. O-Tama ise, babasını sefaletten kurtarmak için kendini satmaya, kendini feda etmeye karar vermişti ve alıcının nasıl birisi olduğu önemsizdi, yine de bronz teni ve keskin bakışlı gözleriyle çekici bir erkek sayılabilecek Suezo'nun hiç de görgüsüzce olmayan şık giyimini görür görmez feda ettiği canı son anda kurtulmuş gibi rahatlayıverdi.

Suezo, amcaya kibarca, "Lütfen şöyle buyurunuz," diyerek, eliyle odayı gösterdi. Gözlerini O-Tama'ya çevirerek, "Haydi," diye ekledi. İkisini odaya aldıktan sonra aracı kadını bir kuytu bir kenara çağırıp kadının eline kâğıda sarılı bir deste tutuşturdu. Kadına bir şeyler fısıldadı. O da siyah boyası kısmen silindiği için göze kirli gelen dişlerini göstererek saygılı ama içinde alaycılık da sezilen bir edayla güldü. Eğilerek birkaç defa selam verdi ve geldiği yoldan çekip gitti.

Suezo odaya döndü. Eşikte birbirine sokulmuş, çekine çekine bekleyen baba kızı nazik bir tavırla oturttu, beklemekte olan kadın görevliye sipariş verdi. Çok geçmeden aperatifler ve içki geldi. Suezo, önce amcaya içki ikram edip sohbet açtığında, onun tüm ömrünü yoksullukla geçirmemiş olduğunu fark etti: Adamın tavrında bir şaşkınlık, bocalama yoktu, belki de gençliğinde o da restoranlarda yiyip içen birisiydi.

O âna dek amcayı bir ayak bağı sayıp gıcık olan Suezo bile giderek adama ısındığını hissetti, sohbet hiç beklemediği kadar koyulaştı. Suezo, tabiatında ne kadar iyi özellik varsa hepsini sergilemeye gayret etti, bir yandan da babasıyla dostluk kurarak evcimen tabiatlı O-Tama'nın da güvenini kazandığını hissederek talihine şükretti.

Yemekler gelene kadar odada, akrabalarla gidilmiş bir kır lokantası havası peydahlandı. Normalde karısına ve çocuğuna karşı tam bir tiran gibi davranan, karısından da kâh dik başlılık kâh itaat gören Suezo, görevli gittikten sonra utançtan yanakları kızararak edepli bir tebessümle içki servisi yapan O-Tama'ya baktı ve ilk kez tattığı hafif, yalın bir mutluluğu hissetti. Ancak Suezo'da, bu odada serap gibi süzülen mutluluk emaresi kızı bilinçsizce incelerken bile kendi ev hayatında böyle bir tadın neden olmadığını merak edecek, şu anki güzel hâlini normal hayatında da sergilemesi için hangi şartların gerektiğini, bu şartları kendi karısının sağlayıp sağlayamayacağını düşünecek incelikte bir zihin yapısı yoktu.

Ansızın çitin öte yanından, bir hyoşiginin* takır takır sesi geldi. Ardından bir ses, "Merhaba, en sevdiği kabuki oyun-

* İki tahta parçasından oluşan basit bir vurmalı çalgı. –*çn*

cusunun taklidini dinlemek isteyen kimse yok mu?" dedi. İkinci katta çalınan şamisen sustu. Kadın görevli tırabzandan sarkarak bir şeyler söyledi. Aşağıdaki ses, "Evet, başlıyorum. Naritaya'nın oynadığı Koçiyama'yı ve Otovaya'nın Naozamuray'ını yapacağım,* önce Koçiyama..." diyerek taklit yapmaya başladı.

Kadın görevli, boş şişeleri almaya geldiğinde, "Bu akşamki gerçek bir taklitçi," dedi.

Suezo anlamamıştı. "Taklitçinin sahtesi gerçeği de mi oluyor?"

"Son zamanlarda taklitçiyim diye gezen üniversite öğrencisi de var."

"Çalgıyla beraber mi?"

"Evet. Aslında oldukça iyi hazırlanmış, ama... Sesinden kim olduğunu anlıyorum."

"Öyleyse tek bir öğrenciden bahsediyorsunuz."

"Evet. Bir kişi dışında, o işi yapan öğrenci yok." Kadın gülüyordu.

"Onu tanıyor musunuz?"

"Tanıyorum. Buraya sık sık gelen biridir."

Şekerci amca söze karıştı: "Öğrenciler arasında da becerikli gençlere rastlanıyor demek ki."

Kadın cevap vermedi.

Suezo biraz gülerek, "Büyük ihtimalle aynı beceriyi derslerinde gösteremeyen bir öğrencidir," dedi. İçinden, kendinden borç almaya gelen öğrencileri geçiriyordu. Aralarında sık sık esnaf taklidi yapan, küçük dükkânlarla dalga geçmeyi komik bulan, hatta gündelik hayatta da esnaf gibi konuşan biri vardı. Ama bu taklit işini, para kazanmak için

* Dönemin tanınmış kabuki tiyatrosu oyuncuları. –*çn*

kullanan birinin bulunabileceği Suezo'nun aklına bile gelmemişti.

Suezo, odada dönen sohbeti sessizce dinlemiş olan O-Tama'yı biraz süzerek şöyle söyledi: "Bayan O-Tama, sizin beğendiğiniz bir aktör var mı?"

"Benim bildiğim öyle birisi yok."

Amca ekledi: "Çünkü tiyatroya hiç gitmez. Huş Ağacı tiyatrosu evimize yakındır, semtimizdeki kızlar hep seyretmeye gelirler. Ama O-Tama hiç gitmez. İyi kızların o gürültü patırtıyı bir kez dinlerlerse bir daha evlerinde uslu uslu oturamayacaklarına inanıyor."

Konuşan kişi şekerci amca olunca, konu kendiliğinden kızı övmeye gelmişti.

8

Görüşme sona erdi ve O-Tama'nın Muenzaka'daki* eve taşınmasına karar verildi.

Ne var ki bu taşınma, hiç de Suezo'nun zannettiği kadar sorunsuz olmadı. Çünkü O-Tama'nın, "Babamın mümkün olduğu kadar yakın bir yerde oturmasını istiyorum, her gün onu ziyaret edip ihtiyaçlarıyla ilgileneceğim," diyeceği tuttu. O-Tama'nın niyeti en başından beri, Suezo'dan alacağı ücretin büyük bölümünü babasına göndermek, artık altmışını geçmiş babası zahmet çekmesin diye yanına bir de genç hizmetçi vermekti. Babasını, şimdi oturduğu Torigoe'deki çekçek durağına komşu çirkin evde bırakmaya ne gerek vardı? Madem kendisi taşınacaktı, o zaman babasının da yakın bir yere taşınmasını istiyordu. Kızla baş başa kalmayı umarken babasının da geldiği ilk buluşmadaki düş kırıklığı yine tekrarlanmıştı. Suezo, sadece garsoniyeri döşeyip O-Tama'yı yerleştireceğini zannederken, iki kişinin taşınmasını üstlenmeye mecbur olmuştu.

---

* "En" kelimesi Japoncada "bağ" anlamına gelir: İnsanları dünyaya ve birbirlerine kenetleyen bağ. Muen bağsız, kimsesiz, fani dünyayla ilgisiz demektir. Tepe, ismini aynı adlı bir Budist tapınağından alıyordu. *–çn*

Elbette O-Tama, "Babamın taşınması benim kararımdı, o yüzden sizin zahmete girmenizi istemem," demişti. Ama bu taşınma mevzusu kendine söylendikten sonra, Suezo kayıtsız kalamazdı. Gördükten sonra O-Tama'yı daha da beğenmişti, ona cömert görünmeyi artık daha da çok istiyordu. Bu yüzden O-Tama, Muenzaka'ya taşınırken önceden gezip beğendiği, gölet kıyısındaki diğer eve de kızın babasını yerleştirmeye karar verdi. Suezo babasının yeni evine hangi eşyaların konulacağını sordu, O-Tama da bir bir anlattı. Kız her ne kadar, "Her şeyi verdiğiniz ücretle hallederim," dese de kızın dara girmesine göz yummak büsbütün zor bir hâl almıştı. Suezo birkaç defa, sakin bir sesle tüm faturayı üstleneceğini belirtti ve aracılık yapan teyzenin gözleri, her seferinde iri iri açıldı.

Her iki evin taşınma angaryası temmuz ortalarında bitti. Kızın naif konuşma tarzı ve davranışları Suezo'nun çok hoşuna gitmiş gibiydi. Tefecilik mesleğinde kalbinin en katı yanıyla yaşayan Suezo bile O-Tama'ya karşı tüm sevecenliğini takınıyor, her akşam Muenzaka'ya gelip kızın gönlünü hoş tutmaya çalışıyordu. Eski bir tarihçinin dediği gibi: Her kahramanın sakladığı bir yüzü vardır.

Suezo metresiyle henüz bir gece bile geçirmemişti. Ama hemen her akşam uğrardı. Evde O-Tama dışında sadece bir kişi yaşıyordu: Yine aynı aracı teyzenin bulup eve yerleştirdiği, Ume* adında, on üçüne yeni basmış, mutfakta çalışmakla evcilik oyunu arasında bir şeyler yapan kızcağız. O-Tama konuşacak kimse olmayınca sıkılıyor, akşam olunca, "Beyim bir an önce gelse keşke," diye beklentiye giriyor, bu duygunun farkına varınca da kendi hâline gülüyordu.

* (Jap.) Kayısı. *–çn*

Torigoe'de yaşarken, komşu kızlarla arkadaşlık etmediği hâlde sıkılmazdı. Babası şeker satmaya çıktığında O-Tama yalnız kalır, evde çalışırdı. Şu kadar şeker yaparsam bu kadar kazanırız, babam eve gelince çok şaşıracak diyerek kendini yüreklendirirdi. Can sıkıntısı denen duyguyu geçim sıkıntısından kurtulduğu an öğrenmişti.

O-Tama'nın can sıkıntısı yine de önemsiz sayılırdı, ne de olsa akşamları "beyi" gelip onu eğlendiriyordu. Asıl absürt olan gölet kıyısına taşınan yaşlı amcanın durumuydu. Adam ekmeğinin peşindeyken ansızın fazla rahata erince tilki musallat olmuşa* dönmüştü. O-Tama'yla gaz lambası altında çene çaldığı, aralarına kimsenin girmediği akşamlar geçmişte kalmıştı. O akşamları, güzel bir rüyayı özlercesine özlüyordu. Bazen içine, O-Tama'nın ziyarete geleceği doğuyor, yerinde duramaz hâlde kızının yolunu gözlüyordu. Ama günler peş peşe geçtiği hâlde, O-Tama bir defa bile gelmemişti.

İlk bir iki gün, şekerci amca güzel bir eve girmenin sevinciyle köylü bir kız olan hizmetçisine yemek pişirme, su getirme gibi işleri verip eşyaların düzenlenmesiyle, temizlikle bizzat uğraşmıştı. Bir eksik fark ettiğinde hizmetçiyi kent merkezine, alışverişe göndermişti. Akşam olunca, mutfaktaki hizmetçinin takır tukur seslerini dinleyerek cumbanın önünde biten şemsiye çamını sulamış, tütün içerek Ueno Tepesi'nde yaygaraya başlayan kargaları, Nakacima'daki Müzik Tanrıçası** ormanında yetişen lotus çiçeklerinin

---

* Anlaşılmaz bir olayla karşılaşıp, şaşalamak. Uzakdoğu'da tilkilere doğaüstü güçler atfedilir, tilkilerin sihir yapıp insana seraplar gösterdiği, hatta kadın suretine girip insanlarla evlendiği söylenirdi. *–ç.n*

** Benten. Benzaiten diye de bilinir. Genelde çalgı tutar hâlde, bazen de çıplak resmedilir. *–ç.n*

üstüne çöken akşam sisini seyretmişti. Şekerci amca, "Ne güzel yer," diye düşünmüş, şükretmişti. Ama zaman geçtikçe, kalbinde bir eksiklik hissetmeye başladı. Bebekliğinden beri elinde büyüyen, her bakımdan merhamet dolu, eve her gelişinde onu kapıda karşılayan, neredeyse hiç konuşulmasa bile aklından geçeni anlayabildiği, aklından geçenleri anlayan O-Tama eksikti. Adam pencere başına oturup göletin manzarasını seyretti. Caddeden geçenleri izledi. Gölet yüzeyinde sıçrayan bir süs sazanı vardı. Az önce geçen Batılı hanımın şapkasına bir kuş yapıştırılmıştı.* Bunları her görüşünde içinden, "O-Tama, şuna bak," demek geliyordu. Ama dese bile duyan olmayacaktı. Eksiklik, işte tam olarak buydu.

Üç dört gün geçtikten sonra şekerci giderek asabileşti, artık hizmetçisi ne yapsa sinirine dokunuyordu. On yıllardan beri hizmetkâr kullanmamıştı ama, özünde iyi kalpli bir adam olduğu için kızı azarlamıyordu. Sadece hizmetçinin varlığı canını sıkıyor, onu boğuyordu. Sürekli yumuşak huylu, her şeyi itinayla yapan O-Tama'yla kıyasladığı için köyden çıkma bu kız rahatsız edici geliyordu. Nihayet dördüncü gün kahvaltı hazırlattığı sırada, kızın baş parmağının çorba kâsesine girdiğini gördü ve kendini tutamayıp, "Yemek servis etmene gerek yok, bir süre gözüm görmesin seni," dedi.

Yemeğini bitirip pencereden dışarıyı seyretti. Gök bulutluydu ama yağmur yağacak gibi durmuyordu, aksine hava güneşli bir gün kadar ılık ve güzeldi. Kendi kendine, "Biraz dolaşıp açılayım," dedi ve dışarı çıktı. Yine de içi ra-

* 19. yüzyıl Avrupa'sında, doldurulmuş kuşlarla süslenmiş geniş kadın şapkaları modaydı. –*çn*

hat etmedi, "Ya ben yokken O-Tama gelirse?" diye düşünüp gölet kıyısında yürürken dönüp dönüp evinin kapısına baktı. Sonra, Kaya Mahallesi'yle Şiçiken Mahallesi arasından Muenzaka'ya giden yol üzerinde, ufak bir köprünün bulunduğu yere geldi. Gidip kızımın evine bir uğrasam, diye düşündü ama o evle kendisi arasında bir tür resmiyet hissetti, içine tuhaf bir çekingenlik geldi. Kendi kendine, "Ne tuhaf... Ne tuhaf. Eğer annesi olsaydım ne olursa olsun evladımdan ayrı duramazdım halbuki," diye düşündü ancak köprüyü bir türlü geçemedi. Mecburen gölet kıyısında gezmeyi sürdürdü.

Neden sonra, Suezo'nun meskeninin yakınına geldiğini fark etti, adamın eviyle arasında sadece yağmur drenaj kanalı vardı. Evi biliyordu çünkü aracılık eden kadın, buraya taşındığı gün pencereden, parmağıyla işaret edip göstermişti. Yakından bakınca, sahiden şahane bir evdi. Bahçesi yüksek bir toprak duvarla çevriliydi, üstünde sivri bambulardan bir de çit vardı. Fukuçi Bey denilen tanınmış bir âlime ait olduğu söylenen bitişikteki ev ise, geniş olmasına genişti ama eskiydi, bu evle kıyaslayınca ahım şahım bir yanı yoktu. Şekerci bir süre orada durup gündüz vakti bile sımsıkı kapalı olan, boyasız ahşaptan kapıya baktı fakat evin içinin neye benzediğini görmek gibi bir istek duymuyordu. Herhangi bir şey düşünmeden, sadece bir tür, belli belirsiz, yürek burkan bir duyguyu hissederek, sarhoş gibi kalakalmıştı. O hissi sözcüklere dök derseniz, sadece şunu söyleyebilirim: Adı kötüye çıkmış kızını metresliğe vermiş bir ebeveyn neler hissederse onları hissediyordu.

Bir hafta geride kaldıktan sonra dahi kızı ziyarete gelmedi. "Özledim, özledim," diyen bir ses âdeta iç organlarını

kemiriyor, "Yoksa rahata kavuşunca babasını unuttu mu?" diyen bir kuşku zihnine hücum ediyordu. Bu şüphe, öfkelendiği anlarda laf olsun diye kalbinden geçirdiği çok hafif bir histi, sonuçta sadece bir şüpheydi. O yüzden adam her şeye rağmen kızını kötüleyemiyordu. Sadece, "Demek ki başına gelenlere layıkmış," diye bir cümle, biriyle tartışırken ciddiyetle söylenmeyen abartılı bir alay gibi, kalbinin kenarından geçivermişti.

İşte şekerci amca, içinden böyle şeyler geçiriyordu. "Eve kapanıp kalınca aklıma fena şeyler geliyor. Sokağa çıkmak istiyorum ama o sırada kızım gelirse beni göremeyince çok üzülür. 'Babam evde durmadığı için boş yere gelmiş oldum,' diye düşünür... Varsın öyle düşünsün, bu kadarını hak etti." Böylece adam, evden çıkıp gezmeye karar verdi.

Ueno Parkı'na vardığında hava kararmaya yüz tutmuş bulunuyordu. Bir banka yanaşıp bacaklarını dinlendirdi, parkın içinden geçen tentesi indirilmiş çekçek arabalarına bakarak kızının o an evine gelip telaşlandığını hayal etti. Kendi duygularını sınamak için kızın o hâlini düşünüp oh olsun demeyi denedi.

Bazı akşamlar Merdiven Sahnesi'ne,* Maruasa'nın anlattığı komik öykülerini ve Komasuke'nin kukla tiyatrosunu izlemeye gittiği oluyordu. Seyirci koltuğuna yerleşince "Herhâlde kızım ben yokken eve uğramıştır," diye düşünürdü. Sonra, "Belki o da seyirciler arasındadır," diye düşünür, saçları topuz bağlı genç bir kız var mı diye etrafına bakınırdı. Bir defasında ikinci kattaki locada, topuz saçlı bir kız gördü: O zamanlar henüz nadir rastlanan Panama şapkasını gözüne kadar indirmiş bir adamın yanında, korkuluğu tuta-

* (Jap.) Fukinuki-tei. Dönemin ünlü bir tiyatro salonu. –*çn*

rak oturan ve aşağıdaki seyircilere bakan o kızı sadece bir an için O-Tama zannetti. Ama dikkatli bakınca görülüyordu ki kızın yüzü O-Tama'nınkinden daha yuvarlak, boyu da daha kısaydı. Üstelik Panama şapkalı adam da tiyatroya sadece o kızla beraber gelmemişti, arka sırada üç kişi daha vardı. Hepsi de mesleği geyşalık ya da sakilik olan kadınlardı.

Şekerci amcanın yanında oturan bir öğrenci, "Ah, Goso Hoca* da geldi," dedi. Temsil bitip seyirciler çıkarken şekerci amca locaya baktı. Bir kadının üstünde çaprazlama bir yazıyla "Merdiven Sahnesi" yazılı kızıl bir kâğıt fener tutarak geyşalar ve sakiler eşliğinde çıkan Panama şapkalı adama yol gösterdiğini gördü. Şekerci amca, yol boyunca o kafilenin kâh peşinden kâh önünden yürüyerek evine döndü.

* Daha önce de defalarca değinilen Geniçiro Fukuçi'nin diğer adı. –ç*n*

9

O-Tama da çocukluğundan beri hiç ayrı kalmadığı babasının nasıl bir yaşantı sürdürdüğünü gidip görmeyi istiyordu. Ama "beyi" hemen her gün geldiği için gelir de evde bulamazsa canı sıkılır diye korkuyor, "Yarın giderim," diye diye babasını ziyarete gitmeden günlerini geçiriyordu. Suezo onun yanında gecelemiyordu. Bazen, saat on bir olunca evine dönüyordu. Hatta bugün başka yerlere daha uğraması gerektiğini söylüyor ve mangalın* diğer başına oturup biraz tütün içtikten sonra döndüğü de oluyordu. Yine de "Bugün gelmez," diyebildiği tek gün bile yoktu, akşamları gönlüne göre sokağa çıkamıyordu. Gündüz vakti çıkmasına çıkabilirdi ama hizmetindeki kız henüz çocuk denecek yaştaydı, evi ona emanet edemiyordu. Üstelik komşularının bakışlarını hissediyor, gündüz vakti çıkmaya utanıyordu. Bir süre tepenin eteğindeki hamama bile, "Git bakalım bu saatte kalabalık mı," diyerek önden hizmetçi kızı yollayıp gitmişti.

Ortada hiçbir şey yokken bile işte böyle ürkek yaşayan

---

* Betonarme binalar yaygınlaşana yani 1960'lı yıllara dek, Japon evleri geniş mangallarla ısıtılırdı. —ç*n*

O-Tama'nın cesareti taşındıktan üç gün sonra yaşanan bir olayla iyice kırıldı. Taşındığı gün manav da mezeci* de, hesap defteri getirip, "Lütfen müşterimiz olun," demişti. Ama bir gün mezeci, sipariş almaya gelmedi. O-Tama da küçük Ume'yi tepeden aşağı, balık almaya gönderdi.

O-Tama'nın her gün güzel şeyler yemek gibi bir niyeti yoktu. İçki huyu olmayan babası, midesine dokunmayacak bir şey olduğu sürece pilava hangi çeşninin katıldığına aldırmazdı. Bu yüzden O-Tama da evde ne varsa onu pişirmeye alışmıştı. Ama yakınlarda oturan bazı yoksul aileler, "Taşınmalarının üstünden bu kadar zaman geçti, falanca evdekiler hâlâ kutlama yemeği yemediler," diye dedikodu yapmıştı. Küçük Ume tatsız tuzsuz şeyler yemekten sıkılmasın, bize hep iyi davranan "beyime" de ayıp olmasın diye düşünerek kızı tepenin altındaki mezeciye kadar gönderdi. Ama Ume, ağladığını belli eden bir yüzle geri döndü. Ne oldu diye sorduğunda, kız şunları anlattı:

"Bir mezeci bulup girdim ama, o dükkân bizim alışveriş yaptığımız dükkândan başka bir yerdi. Dükkânın sahibi yerinde yoktu, yerine hanımı bakıyordu. Sanırım kocası nehir kıyısından dükkâna bazı eşyalar getirmiş, sonra da mahalleyi turlayıp sabit müşterilerine bir ihtiyaçlarının olup olmadığını sormaya çıkmış. Dükkânda taze görünen bir sürü gıda vardı. Rengi çok güzel istavritler buldum, fiyatını sordum. O hanım da bana, 'Seni daha önce görmemiştim, hangi evde çalışıyorsun?' diye sordu. Ben de bizim evi tarif ettim. O zaman hanımın suratı çok asıldı. Dedi ki: 'Ah öyle mi? Öyleyse kusura bakma ama gitmeni isteyeceğim. Git ve

* Pilav veya içki yanında servis edilen çeşniler, en çok da deniz mahsulleri satan dükkân. *–çn*

bizim dükkânımızda bir tefecinin metresine satacak meze olmadığını söyle.' Kadın böyle söyledi ve yüzünü çevirdi, bir sigara yaktı ve bir daha da yüzüme bakmadı. Ben o kadar kızdım ki diğer meze dükkânına gitmek içimden gelmedi. Koşa koşa eve döndüm."

Ume böylece, üzgün bir sesle, mezecinin karısının söylediği şeyleri bir bir hanımının önünde tekrarladı. Bunları dinlerken, O-Tama'nın yüzü, hatta dudaklarının rengi bile solmuştu. Uzun süre hiçbir şey söylemeden durdu. Tecrübesiz genç göğsünde iç içe geçmiş türlü duygular bir *chaos*'a* dönüşüyor, bu duyguların düğümünü çözmek O-Tama'nın elinden gelmiyordu. Masum kalbi sıkıştı, duyguların sarstığı tüm bedeninden kan çekildi, çehresi rengini yitirdi, sırtından soğuk terler boşandı. Böylesi durumlarda insan, nedense hep önemli olmayan şeyleri kafaya takar. O-Tama'nın zihninden ilk önce, "Herhâlde Ume, artık bu evde durmak istemez," düşüncesi geçti.

Ume, onun benzi atmış yüzünü görünce, hanımının çok üzüldüğünü kavradı fakat onun neden üzüldüğünü anlayamamıştı. Anlık bir hiddetle kalkıp gelmişti ama öğle yemeği için ellerinde hâlen malzeme yoktu ve bu durumu çözmek için bir şey yapması gerekiyordu. Evden çıkmadan önce aldığı para da hâlâ kuşağının altındaydı. "Ay hayatımda öyle gıcık bir kadın daha görmedim. O dükkânın mezelerini kim ister ki zaten? Biraz daha ileride, şu küçük İnari** tapınağının olduğu sokakta bir dükkân daha var. Hemen oraya gideyim de geleyim."

Teselli etmek isteyen bakışlarla O-Tama'nın yüzünü

* Çeşitli Batı dillerinde kaos, kargaşa. –*çn*

** Gıda ve bereket tanrısı. İnari mabetleri, girişteki tilki heykelleri sayesinde kolayca ayırt edilir. –*çn*

süzerek doğruldu. O-Tama, küçük Ume'nin kendi safında olduğunu görünce anlık bir mutlulukla, gayri ihtiyari gülümsedi. Başını öne doğru salladı ve Ume, patır patır koşarak evden çıktı.

O-Tama kızın ardından, öylece kalakalmıştı. İlk şokun etkisi biraz hafifleyince, gözünden yaşlar dökülmeye başladı. Kimonosunun yeninden bir mendil çıkartıp gözlerine bastırdı. Kalbinde sadece, *kahretsin, kahretsin* diyen bir çığlık duyuyordu. Ses, içindeki allak bullak olmuş bir yerden yükseliyordu. Ona mal satmayı reddeden dükkâna mı kızıyordu, alışveriş yapılmak istenmeyecek bir insana dönüştüğü için mi içerliyor ve üzülüyordu? Kendini teslim ettiği, şimdi de tefeci olduğunu öğrendiği Suezo'dan nefret mi etmişti, yoksa öyle bir erkeğe kendini teslim ettiğine mi yanıyordu? Bunu bilemiyordu. O-Tama tefecilerin iyi insanlar olmadığını, onlardan korkulduğunu, toplumdan tepki gördüklerini bir yerlerden duymuştu. Ancak babası, bir iki kez gittiği rehin dükkânı sayılmazsa, hiç kimseden borç almadan yaşamıştı. Hatta rehincinin zalimliği tutar da teminat gösterdiği eşyalara uygun bir meblağ vermeye yanaşmazsa, babası sadece, "Beni çok zor duruma düşürdünüz," derdi. Rehinci buna rağmen olmaz dese bile babası adama asla bela okumazdı. O yüzden O-Tama'nın gözünde tefeci, çocukların *oni*'lerden* ve polis memurlarından korkması gibi, korkulacak bir şey olduğu söylenen ancak kendine asla dokunmamış bir varlıktı. O hâlde neden bu kadar hınç duyuyordu?

Aslında O-Tama'nın "hınç" dediği şeyde, dünyaya ya da insanlara karşı nefret duygusu bulunmuyordu. Aksine öf-

* Japon folklorunda boynuzlu kötü ruh. –*çn*

kelendiği tek şeyin kendi yazgısı olduğunu söyleyebiliriz. Kendisi fena bir şey yapmadığı hâlde insanlarca kötü görülmekten kurtulamıyordu. Ona acı veren şey buydu. O-Tama için "hınç" duygusu, işte bu acının adıydı. Bu sözcüğü ilk kez, bir erkek tarafından kandırılıp terk edildiği zaman kullanmıştı. Daha sonra, metreslik denilen durumu kabullenmek zorunda kaldığında, yine "hınç" diye andığı duyguyu hissetmişti. Şimdi de yalnız metres değil, insanların nefret ettiği bir tefecinin metresi olduğunu öğrenince yazgısına razı gelerek içine gömdüğü, rengi solmuş hınç duygusu, kana cana bürünüp yine gönül gözünün karşısına çıkmıştı. O-Tama'nın kalbine bir kan pıhtısı gibi sıkıntı veren şeyin aslı, soğukkanlı bir analizle incelersek, işte buydu.

O-Tama bir süre sonra yerinden kalkıp dolabı açtı. Kendi diktiği sade patiskadan önlüğü bavulundan çıkarıp beline bağladı, derin derin iç çekip mutfağa girdi. İpek önlüğü, her ne kadar basit bir önlük olsa da bu kadının gözünde lüks kıyafet sayılırdı, mutfakta giyilemezdi. Yazlık kimonosunun yakası kirlenmesin diye yakanın saç değen kısmına mendil örten bir kadındı o.

O-Tama'nın sinirleri artık iyice yatışmıştı. Başına gelenlere razı olmak, bu genç kadının en sık tecrübe ettiği zihinsel durumdu. Ruhunun o kanalı, sık sık yağlanan bir makine gibi pürüzsüz çalışıyordu.

10

Bir gün akşam saatlerinde, Suezo gelip mangalın başına oturmuştu. İlk akşamdan beri, Suezo'nun eve girdiğini görür görmez O-Tama bir minder çıkarır, mangalın başına yayardı. Suezo bunun üstüne bağdaş kurar, tütün içerek havadan sudan konuşurdu. O-Tama ise çok canı sıkılıyormuş gibi hep aynı yerde oturur, mangalın kenarını okşar, maşayla ateşi karıştırır, utangaç bir edayla kısa cevaplar verirdi. Sanki mangalın önünden çekilmesi emredilse kendini nereye koyacağını bilemeyecekmiş gibi bir hâli olurdu. Mangalın onun kalesi olduğunu, düşmanla ancak onun surları ardından temas kurabildiğini söyleyebiliriz.

Sohbet bir süre devam edince O-Tama'nın güveni yerine gelir, daha uzun cümleler kurmaya başlardı. Daima, babasıyla baş başa geçirdiği yıllarda yaşanmış ufak tefek sevinçler ve üzüntülerden bahsederdi. Suezo onu, bir insanın konuşmasını değil de kafesteki bir ağustosböceğinin* sevimli ötüşünü dinler gibi dinler, farkına varmadan gülümserdi.

* Japonya'da yüz bin civarında böcek türü yaşar. Görüntüsü veya sesi güzel olan, ışık çıkarmak ya da diğer böceklerle güreşmek gibi ilginç özelliklere sahip böcekler küçük kafeslere konulup beslenir. –ç*n*

Sonra O-Tama gevezelik ettiğini fark eder, yüzü kızararak lafı yarıda keser, yine kısa cevaplar vermeye başlardı. Onun sözleri ve tavırları öyle saftı ki insanları keskin gözle incelemeye alışkın Suezo gibi biri bakınca kızın içinde ne varsa temiz suyla dolu bir çanak gibi görülüyordu. Her şey aleniydi, gizlenen bir şey yoktu. O-Tama'yla konuşmak, yorgun düşmüş bir bedenle sımsıcak bir banyoya girip suda ısınmak kadar keyifliydi. Bu duyguyu tatmak, Suezo'ya göre yepyeni bir deneyimdi ve Suezo eve gelmeye başladı başlayalı, vahşi bir hayvanın insana alışması gibi, farkına bile varmadan bir tür *culture** edinmişti.

İlk üç dört gün böylece geride kaldı. Sonra bir akşam, Suezo yine aynı mangalın başına bağdaş kurduktan sonra, O-Tama'nın sürekli kalkıp gelişi güzel bir şeylerle uğraşıp geldiğini, bir türlü rahat oturamadığını fark etti. Kız her zaman utangaçtı, Suezo'yla göz göze gelemez, sorularına cevap vermeden önce duraksardı ama bu akşam apayrı bir çekingenliği vardı. Suezo, çubuğunun demir ucuna tütün doldururken, "Yahu senin bir derdin var, değil mi?" diye sordu.

Yeni temizlenmiş mangalın kül çekmecesini yarı yarıya açmış, sanki bir şeyler bulacakmış gibi çekmeceyi inceleyen O-Tama, "Hayır," diyerek, iri gözleriyle Suezo'ya bir bakış attı. Bu gözler, belki masallarda anlatılan esrarengiz şeyleri bilebilirdi ama ciddi bir sırrı saklayamazdı.

Suezo'nun istemsizce çattığı kaşları, şimdi yine istemsizce gevşeyiverdi. "Hayır deme şimdi. Yüzünde boydan boya 'Dertliyim, ne yapacağım, ne yapacağım?' diye yazıyor yahu."

---

* (Fr.) Kültür. Japonca aynı anlama gelen "bunka" sözcüğü yerine, "evcilleşme" nüansı da taşıyan yabancı sözcük kullanılmış. *–çn*

O-Tama'nın çehresi kıpkırmızı kesildi. Bir süre hiçbir şey söylemedi. Nasıl anlatacağını düşünüyordu. Bu o kadar belliydi ki Suezo neredeyse kızın kafasındaki çarkların dönüşünü göreceğini zannetti. "Şey, epeydir babamı görmeye gideyim, babamı görmeye gideyim diye düşünüyorum ama çok zaman geçtiği hâlde bir türlü..."

Çarkların dönüşü görülse bile makinenin ne yaptığını anlamak mümkün olmayabilir. Sürekli olarak kendinden daha büyük ve güçlü canlıların tehdidinden kaçmak zorunda olan kimi böcekler, *mimicry** yeteneğine sahiptir. Kadınlar ise yalan söyler.

Suezo gülümsedi ve azarlayan bir ses tonuyla şöyle dedi: "Sen ne diyorsun? Hemen burnunun dibindeki göletin kıyısına taşındığı hâlde, hâlâ gidip görmedin mi? Aranızdaki mesafe şu karşıdaki İvasaki Malikânesi'nin bahçesi kadar, neredeyse aynı evde yaşıyor sayılırsınız. Şimdi bile istiyorsan gidebilirsin, gerçi yarın sabah gitmen daha uygun olur."

O-Tama maşayla külleri karıştırarak Suezo'nun yüzüne kaçamak bir bakış attı. "Ama ben çok düşündüm ve dedim ki..."

"Benimle dalga mı geçiyorsun? Bu kadar önemsiz bir konunun nesini düşündün? Bebek misin sen?" Bu sefer sesi çok yumuşak çıkmıştı.

Mesele böylece çözüldü. Son olarak Suezo, "Eğer yalnız gitmeye çekiniyorsan, ben sabah gelir yolun bir kısmında sana eşlik ederim," dedi.

O-Tama, aklından şöyle şeyler geçirdi: "Beyimle bir araya geldiğimde, güvenilir ve insancıl, hâlden anlar birisi

---

* (İng.) Taklit. Yazar biyolojik manada taklit ve kamuflajı kastettiği için, İngilizce sözcüğü tercih etmiş. –*çn*

olduğunu gözümle görüyorum. Böyle bir insanın öyle kötü bir işi yapması ne kadar tuhaf. Onunla konuşup daha dürüst bir mesleğe geçmesini sağlayamaz mıyım acaba?" Bu pek de makul olmayan bir hayaldi. Ama henüz, bir kez olsun, "Kötü bir adam," diye düşünmemişti.

Suezo, O-Tama'nın kalbinin en derin yerinde bir şeyler sakladığını görür gibi olmuştu. Kızın ağzını yokladığında O-Tama çocuksu, eften püften bir şey dedi. Ama Suezo, saat on birden sonra evden çıkıp yürüyerek Muenzaka'dan inerken yaptıkları konuşmayı tekrar düşündü. Ve O-Tama'nın açtığı sırrın altında başka bir şeyin saklanmış olabileceğini hissetti. İnsanların niyetlerini derinlemesine okumaya alışkın Suezo, ne yaparsa yapsın o gizli kalan şeyi aklından çıkaramadı. Suezo'nun kuvvetli tahmin yeteneği, birilerinin O-Tama'ya can sıkıcı bir şeyler söylediğini sezdirmişti. Ama kimin, ne anlattığını bilmesi imkânsızdı.

II

Ertesi sabah O-Tama babasının gölet kıyısındaki evine geldiğinde babası kahvaltısını yeni bitirmişti. Makyajla zaman harcamayan O-Tama, hem fazla mı erken gidiyorum diye kaygılanmış hem de acele etmekten kendini alıkoyamamıştı, erken kalkan babası ise, kapının önünü güzelce süpürmüş, bahçeyi sulamış, elini ayağını yıkayıp yeni bir tatami kilimine oturmuş ve her sabah yaptığı gibi yapayalnız kahvaltı etmişti.

İki üç bina ötedeki, kısa bir süre önce çay odası* eklenmiş olan ev, her ne kadar akşam saatlerinde gürültülü olsa da sabahları panjurlarını örtüyor, sessizliğe gömülüyordu. Cumbadan dışarıya bakınca şemsiye çamının dalları arasından, sabah rüzgârında usulca salınan söğüdün salkımları, daha da ötede gölet yüzeyinde büyüyen lotus çiçekleri görünüyordu. Bu yeşilliklerin arasında, yer yer kızıl birer beneğe, yani sabah açmış çiçeklere de rastlanıyordu. Cephesi kuzeye baktığı için taşınmadan önce burada üşüyeceğini

* (Orj.) Maçiay. Sözcük anlamıyla "bekleme odası". Eski Japon evlerinde konuk ağırlanan yer. *ç.n*

düşünmüştü fakat mevsim yaz olunca, ev arayıp da bulamayacağın kadar konforluydu.

O-Tama kendini bildi bileli, "Eğer günün birinde saadet beni bulursa babama şöyle yardım edeceğim, böyle yardım edeceğim," diye düşünmüştü. Onu, şu an karşısında duran ev gibi bir evde yaşatmaktan başka dileği olmamıştı. Şimdi de mutluluk duymaktan kendini alamıyordu. Ama bu mutluluğa acı bir şeyler karışmıştı. "Eğer o acı şeyi öğrenmeden önce, mesela dün sabah babamı görmeye gelseydim, kendimi kimbilir ne kadar mutlu hissedecektim," diye düşündü, dünyanın insanın isteklerine olan kayıtsızlığı çok rahatsız ediciydi.

Yemek çubuklarını bırakıp kupaya döktüğü çayı yudumlayan şekerci amca, henüz hiçbir konuğun geçmediği kapıyı açtı. Açar açmaz da kupayı yere bırakıp, bahçe girişine baktı. Saz demetlerinden örülü paravanın önünden bir kadının silueti geçiyordu, ardından O-Tama'nın "Baba," diyen sesi duyuldu. Adam hemen kalkıp onu karşılamak istedi ama kendini tutup oturmaya devam etti. İçinden büyük bir hızla, "Kızımın güzel bir nasihate ihtiyacı var," diyen fikirler geçti. "Babanı nasıl da unutabildin?" demeye niyetlendi. Ama aceleyle bahçeye girip özlem dolu bir ifadeyle yanına gelen kızına bakınca o sözleri ağzına alamadı, onu istediği gibi karşılayamadığı için kendi kendine içerleyerek suskunca kızın yüzüne bakıyordu.

Ne kadar güzel bir kızdı! Babası olarak hep onunla gurur duyardı, fakirlik hayatında bile kızının kabalaşmasına fırsat vermemiş, hep düzgün ve tertipli görünmesine dikkat etmişti. Fakat onu görmeden geçen bu on günde kız yeniden doğmuş gibiydi. Sabahtan akşama çalışırken bile

âdeta içgüdüsel olarak tenine kir bulaştırmayan kız, bedenine bilinçlice özen göstermeye başladığı bu günlerde öyle değişmişti ki O-Tama'nın, şekerci amcanın belleğindeki görüntüsü, kıyas edince kuyumcu eli değmemiş bir cevherden farksızdı. Bir ebeveynin gözüyle bakınca da, yaşlı bir adamın gözleriyle bakınca da, güzel bir kadın güzeldir. Ve güzelliğin insanın kalbini yatıştırmak gibi bir gücü vardır, bu güce mağlup olmaktan babalar bile, ihtiyarlar bile kurtulamaz.

Mahsus konuşmayan şekerci amca, katı bir yüz sergilemeye niyet etti. Ama kısa sürede, elinde olmadan yumuşadı. O-Tama da yaşadığı yeni hayata alışmakla meşgulken, küçüklüğünden beri bir defa olsun ayrılmadığı babasını –çok özlediği hâlde– görmeksizin on gün geçirdiğini söyleyemedi. Sadece, mutlu mutlu babasının yüzünü seyrediyordu.

Hizmetçi kadın, mutfaktan kafasını uzatarak, "İşi bittiyse tepsiyi kaldıram mı?" dedi. Kelimeleri tizleştirerek ve acele acele söylüyordu, öyle ki onu tanımayan O-Tama, kadının ne dediğini anlamamıştı. Hizmetçinin, tarağa sarma usulü* bağlanmış saçlarla kaplı küçük bir başı ve bunun altında tombul bir suratı vardı, parçaları birbirine uymuyordu. Ve o tombul yüz şaşkınlığını gizlemek için kibar bir çaba göstermiyor, ağzını açarak O-Tama'yı süzüyordu.

"Tepsiyi hemen al, ocaktaki çayı da tazele. O rafta olan yeşil toz çayı kullan." Amca böyle söyleyerek tepsiyi ileri uzattı. Hizmetçi tepsiyi alıp mutfağa girdi.

"Ay, çay filan koymaya hiç gerek yoktu şimdi..."

"Saçmalama. Yanında yiyecek bir şeyler çıkarayım."

---

* (Orj.) Kuşimaki: 1760'lı yıllarda icat edilmiş eski saç modeli. İçine işlemeli tarak gömülü bir topuzdur. *–çn*

Adam çekmeceden teneke bir kutu çıkarıp çerez kâsesine yumurtalı pirinç krakerleri koydu. "Bunu ünlü Hotan Eczanesi'nin hemen arkasında yapıyorlar. O sokak alışveriş için çok iyi bir yer, krakercinin bitişiğinde soya sosuyla kaplı gıdalar satan Joen adında biri de var."

"Ah, sizinle beraber Yanagihara'daki müzikhole, bir şeyler dinlemeye gittiğimizde lezzetli bir şeylerden bahseden ve yiyecekleri övmek için 'Tıpkı benim dükkânımdaki soyalı ürünler kadar lezizler,' diyerek herkesi güldüren kişi değil mi? Ne kadar tonton bir dedeydi. Sahneye çıkar çıkmaz pat diye oturmuştu, çok komiğime gitmişti. Keşke siz de öyle şişmanlasanız, babacığım."

Şekerci amca, "Joen gibi şişmanlayacak göz var mı bende?" diyerek, krakerleri kızının önüne uzattı.

Sonra çay geldi ve baba kız, sanki dünü ve ondan önceki günü de birlikte geçirmişler gibi, sakınmasız bir sohbete daldılar. Şekerci amca ansızın kendini zorlayarak şöyle dedi: "Nasıl durumun? Eşin ara sıra seni görmeye geliyor mu?"

"Evet." O-Tama sadece böyle dedi ve sözün gerisini getiremedi. Ara sıra ne kelime! Suezo'nun kendini göstermediği bir akşam yoktu ki! Eğer gelin gitmiş olsa, babası da aranız nasıl diye sorsaydı, "Çok iyi geçiniyoruz, lütfen hiç kaygınız olmasın," diye neşeyle cevap verebilirdi. Ama şu anki durumunda "eşinin" her gün geldiğini söylemek zordu ve utanç vericiydi. O-Tama bir süre düşündü ve "Ah, durumum çok iyi baba, o yüzden endişelenmeniz gereksiz," dedi.

Şekerci amca, "Eğer öyleyse sorun yok," dedi ama kızının kaçamak yanıt verdiğini hissetmişti. Soran da cevaplayan da farkına varmadan belirsiz sözlerle konuşmaya başlamıştı. Eskiden her şeylerini birbirine anlatan, arasına sır diye bir

şey girmemiş iki kişi, artık ister istemez bir şeyleri gizleyerek, aralarına mesafe koyarak konuşuyordu. Daha önce, kötü bir damat edinip kandırıldıklarında konu komşunun yüzüne bakamadıklarında bile, suçsuz olduklarını bildikleri için, birbirleriyle dertleşirken zerre kadar çekinmiyorlardı. Bugün her şey, o zamankinden farklıydı. Baba ve kız, bir kararla her şeyi yoluna koymuş, geçim derdi çekmeden yaşamaya başlamıştı ancak samimi sohbetlerine kara bir gölge girmiş, acı bir tat eklenmişti.

Bir süre sonra şekerci amca, kızının ağzından net bir cevap duymayı umarak, yeni bir sual sormayı denedi: "Nasıl bir bey o?"

"Nasıl desem..." O-Tama başını yana eğerek, kendi kendine konuşur gibi bir tonla yanıt verdi: "Kötü bir insan olduğunu hiç sanmıyorum. Daha tanışalı çok olmadı gerçi ama bana hiç kırıcı bir söz etmedi."

"Hımm..." Yaşlı adam ikna olmuş gibi değildi. "Kötü bir insan değildir, tabii ki."

O-Tama babasının yüzüne baktı ve bir an yüreğinin sıkıştığını hissetti. Bugün konuşmak maksadıyla gelmişti, eğer ona her şeyi anlatacaksam en iyisi hemen anlatayım diye düşünmüştü. Ama kırk yılın başı biraz olsun rahata ermiş, huzur bulmuş babasını yeniden kederlendirmek kıza acı verecekti. Böyle düşünür düşünmez O-Tama babasıyla arasına soğukluk koyabilecek kederleri örtmeye karar verdi. Toplumdan dışlandığını gizlemeye, dışlanmasına yol açan sırrı hiç açmadan saklamaya son anda karar vermişti. Hemen konuyu değiştirdi.

"Pek çok iş yapıp ömrünü mesleğine adamış biri. Öyle bir adamın karakterini bilemeyeceğim için biraz endişe et-

miştim. Evet. Nasıl söylesem acaba? Şey, adam gibi adam dedikleri türden biri. Tamamen öyle, o yüzden anlaşılması kolay biri değil, insanlara sadece o yüzünü göstermeye çalışıyor. Baksanıza ne soracağım, baba. Sadece görünüşte olsa bile, iyi bir adam olması yeterli değil mi?" diyerek babasının yüzüne baktı.

Bir kadın, çok dürüst olsa bile kalbinde bir şeyi gizleyip dışından başka bir şey söyleyeceği zaman erkekler kadar bocalamaz. Böylesi durumlarda gereğinden fazla konuşuyorsa, o kadının gerçekten çok dürüst bir kadın olduğuna hükmedilebilir.

"Bilmem ki. Belki de öyledir. Ama sanki eşine güvenmiyormuşsun gibi konuştun."

O-Tama kocaman gülümsedi. "Ben de biraz olgunlaştım. Artık insanlarca aptal yerine konmaya niyetim yok. Yerinde bir karar, değil mi?"

Babası o uslu kızının bu sefer kendisine laf dokundurduğunu hisseder gibi olmuştu, tedirgin bir ifadeyle kızını süzdü. "Evet. Ben hep insanlarca aptal yerine konula konula ömür geçirdim. Yine de vicdan sahibi insanlar için kandırılmak kandırmaktan daha iyidir. Her meslekte, elden geldiği kadar haksızlıktan kaçınmak, görülen iyiliğin kıymetini bilmek gerekir."

"Siz hep dürüst olduğunuz için öyle söyledim zaten, baba. Ben de dürüstüm. Ama bu günlerde şöyle düşünüyorum: Artık insanlarca kandırılmaya karnım tok. Yalan söylememek, insanları kandırmamak, buna karşılık da insanlarca kandırılmamak istiyorum."

"Yani eşinin sözüne, durduk yere güvenmeyeceğini söylüyorsun."

"Öyle. O bey, beni bir bebek gibi görüyor. O çok zeki bir adam, o yüzden böyle düşünmesi doğal ama galiba onun sandığı kadar bebek değilim ben."

"Nasıl yani? Şimdiye kadar, eşinin sana bahsettiği şeyler arasında, gerçekdışı bir söz mü yakaladın da böyle söylüyorsun?"

"Böyle bir şey oldu, evet. Bizi tanıştıran o teyze şöyle söylememiş miydi: 'Beyefendinin hanımı, geride bir çocuk bırakarak vefat etmiş, o yüzden onun kanadı altına girince, gerçek karısı olmasan bile karısı *gibi* olacaksın. Sadece elalemin diline düşmemek için, varoşlardan çıkmış bir kızı evine alamıyor, o kadar.' Ama aslında karısı var. Hiç çekinmeden söyledi bunu. Çok şaşırdım."

Şekerci amcanın gözleri iri iri açıldı. "Demek öyle. Aracılar böyledir işte, hep bir şeyleri çarpıtırlar."

"Eğer hanımı varsa, herhâlde ona benden bahsetmiş olamaz. Ve hanımına yalan söyleyen bir adamsa, bana da sadece doğruları söylemeyecektir. Kaşlarımı ıslatmak zorundayım."*

Şekerci, içip bitirdiği tütünün küllerini silkelemeyi bile unutmuştu, ansızın olgunluk gösteren kızının çehresini süzüyordu. Kızı, sanki önemli bir şeyi hatırlamışçasına şöyle dedi: "Ben artık gideyim. Gelmeye çekinmiştim ama korkacak bir şey yokmuş. Bundan sonra hemen her gün sizi görmeye gelirim. Doğrusu, o bey git diyene kadar gelmem doğru olmaz diye düşünmüş, tedirginlik etmiştim. Dün akşam babanı görmeye gitsene dedi, ben de bu sabah geldim

* İnanışa göre, kaşlarını tükürükle ıslatan insanlar tilkilerin aldatıcı sihrinden etkilenmezdi. Burada, temkinli olmak anlamında kullanılmış. *–çn*

işte. Evimdeki hizmetçi kız daha çocuk, ben gidip yardım etmezsem öğle yemeğini tek başına pişiremez."

"Madem eşinden izin aldın, öğle yemeğini burada yemenin sakıncası yoktur."

"Olmaz, hizmetçi kızda aklım kalır. Ben fırsat buldukça çıkar gelirim. Hoşçakalın, babacığım."

O-Tama ayağa kalkınca hizmetçi aceleyle gelip rahat giysin diye onun takunyalarını çevirdi. Kaba saba kadınlar bile bir kadınla karşılaşınca onu incelemekten kendilerini alamazlar. Bir filozofa* göre kadınlar, sokakta karşılaştıkları hemcinslerini bile kendilerinin rakibi olarak görürler. Çorba çanağına başparmağını sokan dağ kızı bile, güzel O-Tama'yı görünce meraklanmış, konuştuklarını gizlice dinlemişti.

Şekerci amca ayağa kalkmadan, "Tamam. Yine gel. Eşine selam söyle," dedi.

O-Tama, kara saten kuşağının altından, kâğıda sarılı bir paket çıkarıp paketin kenarını güzelce katladı ve hizmetçiye uzattı. Takunyalarını ayağına geçirip kafes işi kapıya yürüdü.

O-Tama, içindeki acı şeyleri güvendiği babasına anlatıp beraber ağlamak umuduyla girdiği o kapıdan, kendinin bile şaştığı bir neşeyle çıktı. Nihayet huzura ermiş babasına gereksiz bir üzüntü vermemiş, onun yerine kendini güçlü ve dayanıklı göstermeyi denemişti. Öyle görünmeye çalışırken içinde uyuyan bir şeyler uyanmıştı, eskiden hep başkalarına bel bağlayarak yaşadığı hâlde şimdi, ummadığı bir anda bağımsızlaştığını fark etmişti. Şinobazu Göleti'nin kıyısında yürürken yüzü ışıldıyordu.

---

* Bahsedilen filozof Arthur Schopenhauer (1788-1860). *–çn*

Artık Ueno Tepeleri'nin üstüne tırmanmış olan güneş hararetle parlıyor, Nakacima'daki Müzik Tanrıçası tapınağını kıpkırmızı bir renge boyuyordu. O-Tama yanında getirdiği küçük şemsiyeyi açmaya gerek görmeden yürümeye devam etti.

12

Suezo, bir akşam Muenzaka'dan döndüğünde, karısı çocuğu uyutmuş ama kendisi yatmamıştı. Normalde çocuk uykuya yatınca karısı da onun yanına uzanırdı ama o akşam, başını eğip somurtarak oturuyordu. Suezo'nun sinekliğin* altından geçip girdiğini işittiği hâlde dönüp ona bakmadı.

Suezo'nun şiltesi en dipte, duvar dibinde, diğer döşeklerden biraz ayrıca duruyordu. Baş ucuna bir minder serilmiş, bu mindere kül tablası ve çay fincanı konulmuştu. Suezo minderinin üstüne oturdu ve tütün çubuğunu ağzına götürerek tatlı bir sesle sordu: "Ne oldu? Hâlâ uyumamışsın."

Karısı cevap vermedi.

Suezo üstelemedi. O soruyu sorması demek, derdi her neyse çözmek için bir teklifte bulunması demekti. Karısı bunu görmezden geliyorsa, kendi bileceği işti. Kasten kayıtsız bir tutum takınarak tütününü içti.

Karısı ansızın başını kaldırdı ve "Bu saate kadar neredeydin, bey?" diyerek Suezo'ya baktı. Hizmetçi tuttukları

* Sivrisinekleri engellemek için, odayı boydan boya kat edecek kadar geniş cibinlikler konulurdu. *–çn*

günden beri konuşması yavaş yavaş kibarlaşmıştı ama yüz yüze olduklarında yine kabalaşıyordu. Sadece "bey" diye eklemeyi ihmal etmemişti.

Suezo donuk gözlerle karısına baktı ama bir şey söylemedi. Karısının bir şeyler öğrendiği belliydi ama ne kadar bilgisinin olduğunu Suezo henüz ölçememişti. O yüzden bir şey diyemezdi. Suezo ihtiyatsız konuşup muhatabına koz verecek biri değildi.

"Her şeyi biliyorum." Karısının sesi haşindi. Ve cümlenin sonunda ağlamaklı bir tını edinmişti.

"Tuhaf tuhaf konuşma. Neyi biliyormuşsun?" Sanki hiç mi hiç beklemediği bir şeyle karşılaşmış gibi bir ifadesi vardı ama ses tonu sevecendi.

"Bana yazık değil mi? Nasıl böyle bilmezlikten gelebiliyorsun?" Kocasının sakin tavrı, ters bir etki bırakmıştı. Kadın kesik kesik konuşmaya başladı ve gözünden akan yaşı gömleğinin koluyla sildi.

"Beni üzüyorsun. Ne olduysa söylesene. Sahiden sıkıntının ne olduğunu çözemedim."

"Bak sen. Demek böyle diyorsun. Sana, bu akşam nereye gittiğini sormadım mı ben? Nasıl böyle numara yapabiliyorsun, bey? İşim var deyip duruyordun, meğer kendine dost tutmuşsun." Burnunun ucu kızarmıştı, dokunsan hüngür hüngür ağlayacak gibiydi. Bozulan saçının bir perçemi şakağına dökülmüştü. Bulutlanmış küçük gözlerini, kendini zorlayarak kocaman açmış, Suezo'nun yüzüne dikmişti, dizleri üstünde sürünerek yaklaştı. Kocasının, Altın Tengu marka tütünle dolu çubuğu tutan kolunu tüm kuvvetiyle sıktı.

Suezo, "Yapma," diyerek elini kurtardı. "Çocuk uyana-

cak. Hem sesin hizmetçinin odasından bile duyuluyordur." Suezo neredeyse fısıltıyla konuşuyordu ama sesinin tonu sertti.

Çocuk uykusunda dönüp bir şeyler mırıldandı, rüya görüyordu. Kadın da farkına varmadan sesini alçaltarak, "Ne yapacağım ben?" dedi. Yüzünü Suezo'nun göğsüne gömüp hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı.

"Hiçbir şey yapmana gerek yok ki. Sen saf birisin, biri seni kışkırtmak istemiş. Yok dostmuş, metresmiş, kim söyledi sana bunları?" Suezo böyle söyleyerek karısının, saçı dağılmış tir tir titreyen başına baktı ve içinden gayet vurdumduymazca, "Ulan hem çirkinsin hem de hiç yakışmayan saç modellerine özeniyorsun," diye geçirdi. Karısının başı artık biraz daha az titriyordu. Suezo, çocuklarına bol bol besin sunmuş olan koca memelerden birinin sıcaklığını, tıpkı bir cep sobası gibi karnında duyarak, "Kim söyledi sana?" diye tekrarladı.

"Kim dediyse dedi, ne önemi var? Gerçek çünkü." Memenin karnına yaptığı baskı biraz hafiflemişti.

"Önemi var çünkü duydukların gerçek değil. Kim söyledi?"

"Madem istiyorsun, söylerim: Uokin'in hanımı dedi yediğin haltı."

"Ne? Tekerleme gibi vır vır konuştun, anlamadım."

Karısı, yüzünü Suezo'nun göğsünden çekip acı acı güldü. "Haberi Uokin'in hanımından duydum dedim."

"Hımm, demek oymuş. Eh, ben de öyle biridir diye tahmin etmiştim." Suezo, karısının üzüntüden çarpılmış yüzüne tatlı tatlı bakarak Altın Tengu tütününü yaktı. "Gazeteciler hep kamuoyu baskısı diye bir şeyden bahsediyorlar

ama ben o şeyi hiç görmedim. Belki de kamuoyu baskısı dedikleri şey, o dedikoducudur. İşi gücü mahallelinin özel hayatını kurcalamak. Onun dediğine kim kulak asar ki? Ben sana işin aslını anlatırım, şu kulağını aç da dinle."

Karısının kafası durmuştu. Zihninde âdeta bir sis perdesi vardı ve "Acaba boş bir dedikoduya mı kandım?" diye soran bir de şüphe uyanmıştı. Yine de gözünü Suezo'nun yüzüne dikmiş, pür dikkat dinliyordu. Demin "kamuoyu baskısı" dediğinde, Suezo'nun gazetede okuduğu zor sözcükleri zikrettiğinde hep olduğu gibi karısı gerilmişti, anlamadığı bir şey duyunca hemen edilgen bir ruh hâline giriyordu.

Suezo yer yer tütün çekip duman üfleyerek böyle durumlarda sık sık yaptığı gibi manalı bir bakışla karısının yüzünü süzdü ve şöyle dedi: "Sen de tanıyorsun, değil mi? Ben henüz üniversitede çalışırken bizim eve sık sık gelen Yoşida Bey diye biri vardı. Çerçevesi altın kaplı gözlük takan ve incecik entariler giyen adamı diyorum. Adam Çiba'daki hastaneye yatmış ama bana iki üç senede bile ödeyemeyeceği kadar borcu var. Yoşida'nın öğrencilik günlerinden beri görüştüğü bir metresi var. Kadını Nanamagari'deki bir kiralık daireye yerleştirmişti. Eskiden her ay aksatmadan kadına para verirdi ama bu yıl ne mektup gönderiyor ne para. Kadın benden, adamla kendisi adına görüşmemi istedi. Beni nereden tanıdığına gelince, Yoşida bizim eve girip çıkarken görülmek istemiyordu, senet ödemeleri için beni birkaç kez benimle kiraladığı eve çağırdı. O günlerde kadın benimle tanışmıştı. Ben rahatsız oldum ama, zaten gidip adamı göreceğim için pekâlâ dedim. Çünkü kadın çok ısrar etti, ben de çattık belaya deyip kabul ettim. İşte bu kadın, kirası daha ucuz güzel bir daireye taşınmak istiyordu. Demiryolu

geçidinin yanındaki rehinci bir emekliden geride kalmış evi kiraya vermek istiyordu, ben de kadını oraya yönlendirdim. Şöyle böyle derken kadının taşınacağı eve girip çıktığımı, orada tütün içtiğimi görenler olmuş. Demek ki adiler dedikoduya başlamışlar. Yeni evindeki komşusu, genç kızları toplayıp dikiş dersi veren biri, dilleri de pabuç kadar zaten. Aptal mıyım ben, bir kadın edinsem onu öyle bir yere mi koyarım sence?"

Karısı, suratından ayırmadığı ufak gözlerinde sert bir pırıltıyla dinliyordu. Sonra şımarık bir sesle, "Belki her şey senin anlattığın gibidir," dedi. Bu sefer "bey" diye eklemeyi unutmuştu. "Ama ateşle barut yan yana durmaz. Sen o kadınla baş başa kalmaya devam edersen olmadık şeyler yaşanabilir. Ne de olsa para için erkeklerin her serbestliği yapmasına izin veren bir kadın."

"Aptal aptal konuşma. Ben sen dururken başka kadınlara el sürecek biri değilim. Bugüne kadar bir kez bile, başka kadınlarla bir dümen çevirmedim. Hem biz kıskançlık kavgası edecek yaşı geçtik be artık. Kendine gel biraz." Suezo, uydurduğu öyküyü kolayca yutturduğunu sanarak içinden zafer şarkısı söyledi.

"Ne yapayım, kadınlar senin gibi erkeklerden hoşlanırlar, o yüzden hep tedirginim."

"Ne tuhaf. Bilirsin, bir deyim vardır: Buda sanıp heykel sevmek. Ben işte öyle bir adamım."

"Ben o deyimin anlamını bilmiyorum,"

"Benim gibi bir erkeği sadece sen seversin demek. Eyvah! Saat biri geçmiş... Uyuyalım artık, uyuyalım."

13

Suezo'nun gerçeklerle yalanları karıştırıp ördüğü bahane, geçici olarak karısının kıskançlık ateşini söndürmüştü. Ancak bahanenin etkisi *palliatif** olmaktan öteye gitmiyordu. Muenzaka'da olan şey gerçek olduğuna göre, ardından konuşanlar da, fısıldaşanlar da olacaktı. Ve dedikodular karısının kulağına gidecekti. Mesela hizmetçisi karısına, "Bugün falanca kişi, beyefendiyi şu kapıdan girerken görmüş," diyecekti. Fakat Suezo'da bahaneden bol ne vardı? Karısı, "İnsanlar borç istemeye gecenin köründe mi geliyorlar?" diye sorarsa, Suezo da, "Yahu, adamlar maddi sorunlarını sabahın köründe anlatacak değil ya," diyecekti. Karısı, "Eskiden gece vakti çalışmazdın," derse, Suezo, "O, bir ticaret adamı olarak bu kadar büyümeden önceydi," diyecekti.

Suezo, gölet kıyısına taşınmadan önce her işi tek başına hallederdi. Şimdiyse meskeninin yakınında bir ofis kurmuş, ayrıca Ryusenci Mahallesi'nde kiraladığı bir evde ikinci ofisini açmıştı. Bu sayede öğrencilerin "maddi destek" almak için uzaklardan gelmesine gerek kalmamıştı. Nezu

* Hastalığı dindirmeyip semptomlarını hafifleten ilaç. –*çn*

Mahallesi'nde, Yoşivara semtinde paraya ihtiyacı olanlar onun ofisine koşuyordu. Sonra, Yoşivara'daki Nişinomiya Çay Evi* ile Suezo'nun ofisi anlaşmalıydı, Suezo ofis aracılığıyla onay verirse müşteriler peşin para ödemeye gerek kalmadan orada eğlenebiliyordu. Her şeyi dünyevi keyifleri ayağına taşıyacak şekilde düzenlemişti.

Suezo'nun eşi başka bir tatsızlık çıkarmadan bir ay geçirdi. Yani Suezo'nun şakıdığı hikâye bu süre boyunca etkili oldu. Ama sonra, hiç beklemediği bir şekilde her şey yıkıldı.

Neyse ki o sabah Suezo evindeydi. Karısı O-Tsune ise sabah serinliğinde alışveriş yapıp geleyim diyerek hizmetçiyi de alıp çıkmıştı. Dönerken Nakaço'dan geçtiler. Birden hizmetçi kadının kimonosunun kolunu çekiştirdi. O-Tsune öfkeyle, "Ne var?" diyerek hizmetçiye döndü. Hizmetçi sessizce, yolun solundaki bir dükkânın önünde duran kadına işaret etti. Suezo'nun karısı istemeye istemeye o tarafa baktı ve duraksadı. O an, dükkânın önündeki kadın da dönüp Suezo'nun karısına baktı ve ikisi, göz göze geldiler.

O-Tsune, gördüğü kişiyi önce bir geyşa zannetti. Eğer geyşaysa, Sukiya semtinde bu kadın gibi her yanıyla güzel bir geyşa daha bulunmaz diye düşündü. Bir an sonra, kadında geyşalara mahsus bazı şeylerin eksik olduğunu fark etti. O şeylerin ne olduğunu O-Tsune net olarak tarif edemezdi ama geyşaların abartılı hâlleri, bu kadında yoktu. Bir geyşa göz alıcı kimonolar giyer, giydiğini de hep dişiliği öne çıkaracak şekilde giyerdi. Kadınlığın dişi yanı ön plana çıkarılınca ağırbaşlı yanı kaybolurdu. Suezo'nun karısının eksikliğini hissettiği şey işte bu, öne çıkan dişilikti.

* Görüntüde çay evi olan, asıl işlevi geyşaları erkek müşterilerle buluşturmak olan işletme. Yoşivara, eski çağlardan beri gayet kötü şöhretli bir semtti. *–çn*

Dükkânın önündeki kadın, yanından geçen birinin yürümeye ara verdiğini neredeyse bilinçaltında hissederek dönüp baktı, ancak o insanda, özellikle dikkatini gerektiren bir şey bulamadı. İçe doğru kıvırdığı dizlerinin arasında Avrupai şemsiyesini kıstırdı ve boynunu biraz bükerek, çıtçıtlı cüzdanının içine göz attı. Küçük bir gümüş para arıyordu.

Önünde durduğu dükkân, Nakaço'nun güney yakasındaki Taşigaraya'ydı.* Dükkânın ismi bir acayipti, hece hece tersten okununca ortaya komik bir sonuç çıkıyordu. Bu dükkân, markası altın yaldızlı harflerle işlenmiş kırmızı paketlerde özel bir diş macunu satardı. Henüz diş macununun ithal edilmediği o dönemde en kaliteli diş macunları, Kişida'nın ürettiği şakayık çiçeği kokulu Kaosan marka macun ile Taşigaraya'nın macunuydu. Dükkânın önündeki kadın, sabah erkenden babasına uğradıktan sonra dönüş yolunda diş macunu almaya uğramış O-Tama'dan başkası değildi.

Dört beş adım uzaklaştıklarında hizmetçi, Suezo'nun karısına şöyle fısıldadı: "Hanımım, işte o! Muenzaka'daki kadın."

O-Tsune hiçbir şey demeden başını sallamakla yetindi. Hizmetçi, söylediği sözün şiddetli bir etki uyandırmamasına şaştı. Ama gördüğünün bir geyşa olmadığını anladığı anda, içgüdüleri O-Tsune'ye onun Muenzaka'daki metres olduğunu söylemişti. Kısmen sezgi sayesinde anlamıştı bunu, kısmen ise hizmetçinin sırf güzel birini gördü diye kolunu çekiştirmeyeceğini bildiği içindi. Ama sükunetini korumasının tek nedeni bu değildi.

---

* O çağın tanınmış bir kozmetikçisi. Japonca tersten okunuşu olan "Yarakaşita", "kabahat işledi" anlamına gelir. –*çn*

O-Tama'nın dizleri arasında tuttuğu şemsiye, üzerinde tuhaf bir etki bırakmıştı.

Bir aydan biraz daha uzun süre önceydi: Kocası, bir gün Yokohama kentine gitmiş, dönüşte hediye diye güneşlik şemsiye getirmişti. Bunun sapı çok ama çok uzundu, gölgelik brandası ise nispeten ufaktı. Uzun boylu Batılı kadınların eline yakışırdı herhâlde, lakin ufak tefek O-Tsune onu denediğinde şemsiye, kurusun diye uzun bir sırığın ucuna asılmış bir bebek bezine benzemişti. O yüzden şemsiyeyi hiç kullanmadan dolaba kaldırmıştı. Ve o şemsiye, çivit boyasıyla yapılmış, ince bir ekose desenle süslüydü: O-Tsune, aynı deseni Taşigaraya dükkânının önündeki kadının taşıdığı şemsiyede de görmüştü.

Bir içki dükkânının köşesinden dönüp gölete giden yola saptıklarında hizmetçi, neşelendirmek istercesine, "Baksanıza, hanımım. Öyle aman aman güzel bir kadın değildi bence. Düz bir suratı var, boyu da rahatsız edecek kadar uzun," dedi.

"Böyle şeyler söyleme." Kadın sadece bu kadar konuştu. Ve hizmetçinin söylediği başka hiçbir şeye cevap vermeksizin çabuk çabuk yürüdü. Aklında kocama şöyle davranayım, böyle diyeyim diye belli bir karar yoktu. Ama bir an önce kocasını karşısına alıp tepki göstermesi gerektiğini seziyordu. Aklından şöyle bir şey geçti: "O şemsiyeyi aldığında ben ne kadar sevinmiştim! İlk kez ben istemeden, kendiliğinden bir şey getirmişti. Neden durup dururken hediye getirdi acaba diye merak etmiştim, kocamın ani nezaketi beni şaşırtmıştı. Şimdi düşünüyorum da muhtemelen o kadının istediği bir şemsiyeyi alırken yanında bana da bir tane almış galiba. Evet, öyle olmalı. Bunu bilmeden ona şükran duy-

muştum. Benim taşıyamayacağım öyle bir şemsiyeyi verdiği için ona şükran duymuştum. Sadece şemsiye de değil. O kadının kıyafeti, saçı başı da kocamın parasıyla alınmış olabilir. Tıpkı benim kullandığım saten şemsiyeyle o ithal şemsiyenin farklı olduğu gibi, o kadının giyimi kuşamı da benimkinden farklı. İhmal ettiği sırf ben miyim? Çocuğuma güzel bir elbise giydirmek istediğim hâlde, paraya kıyıp da almadı. Erkek çocuğunun bir kat uzun kollu esvabı olsa yetermiş. Kız için isteyince de, 'Küçük yaşta güzel kimonolara alışırsa terbiyesi bozulur,' diyor. On binlerce yen parası olup da karısıyla evlatlarını bizim gibi giydiren başka adam var mıdır acaba? Şimdi düşünüyorum da... Belki de o kadın olduğu için bize hiç ilgi göstermedi. Yoşida Bey'e dair anlattığı şeylerde doğruluk payı var mı bilinmez ki... Belki Nanamagari denilen yerde oturduğumuz zamandan beri kadınla dostluk ediyordu. Evet, öyledir herhâlde. Eli para gördüğünden, kendi giysilerine ve aksesuarına özen göstermeye başladığı günden beri birlikteler. Ah, kahretsin!"

O bunları düşünürken, hizmetçisi ansızın bağırdı: "Ay hanımım! Nereye gidiyorsunuz?"

O-Tsune şaşırarak duraksadı. Yokuş aşağı acele acele yürürken kendi evinin kapısını geçip gitmişti.

Hizmetçi hiç çekinmeden bir kahkaha attı.

14

O-Tsune kahvaltının ardından sofrayı toplayıp alışverişe çıktığında Suezo tütün içerek gazetesini okuyordu. Ama kadın eve döndüğünde evi boş buldu. Eğer kocası evde olsaydı, ne diyeceğini henüz bilemese bile onun karşısına dikilip yiğitçe meydan okumaya kendini hazırlamış O-Tsune, düş kırıklığına uğradı. Öğle yemeğini pişirmek zorundaydı. Çocuğunun gerek duyduğu, dikmeye yeni başladığı kimonoyu tamamlamak zorundaydı. Ve mekanik bir şekilde çalışmaya başladıktan sonra, O-Tsune'nin içindeki kocasıyla tartışma isteği giderek söndü.

Bugüne kez pek çok defa, kocasıyla öyle hararetli kavgalar etmişti ki karşısında duvar olsa çatlayıp devrilirdi. Ama kocası, karısını bile şaşırtan, dillere destan kıvraklığıyla her tartışmadan sıyrılmıştı. O usta diliyle akla uygun gelen öyle güzel bahaneler söylemişti ki karısı bunlara kanmasa bile, "Pes artık!" deyip tartışmaktan vazgeçmişti. Bugün de kocasına ne söylerse söylesin geri püskürtüleceğini seziyordu.

O-Tsune çocuklarıyla beraber öğle yemeği yedi. Kavga eden çocuklarına arabuluculuk yaptı. Kimonoyu dikti. Ve

akşam yemeğini pişirdi. Çocuklarını banyoya gönderdi, kendisi de banyo yaptı. Sivrisinek kovucu tütsüyü yaktı ve akşam yemeğini yedi. Yemekten sonra oynamaya çıkan çocuklar, oynamaktan yorulunca eve döndüler. Hizmetçi mutfaktan çıktı ve döşekleri serdi, cibinlikleri hazırladı. Ellerini yıkatıp çocukları uykuya yatırdılar. O-Tsune kocasının yemek yiyeceği siniye sinek konmasın diye bir kapak örttü. Mangala bir çaydanlık koyup oturma odasına götürdü: Kocasının akşam yemeği saatinde dönmediği günlerde hep böyle yapardı.

O-Tsune tüm bunları mekanik olarak yaptı. Ve elinde bir yelpazeyle sinekliğin içine girdi, oturdu. Ve ancak o zaman, kocasının bugün yolda rastladığı kadının evinde olabileceğini düşündü. Vücuduna bir huzursuzluk geldi, yerinde oturamaz oldu. İçinden, "Ne yapacağım ben, ne yapacağım?" diye geçirdi, bir koşu Muenzaka'ya gidip bakmak istedi. Kadının terzilik öğretmenine komşu bir evde oturduğunu biliyordu. Bir keresinde Fucimura'ya, çocuklarının çok sevdiği köy işi buğulama böreklerden almaya gittiğinde bu tarife uyan kafes işi kapısı olan bir evin önünden geçmiş, "Demek bu ev..." demişti. Şimdi içinden o eve gidip bakmak geliyordu. Belki gazlambasının ışığında, kocasının pencereye vuran siluetini tanırdı, belki içeriden kocasının sesi duyulurdu. Bu kadarı yeterli değil miydi? Ama hayır, O-Tsune öyle bir şey yapamazdı. Çünkü sokağa çıkmak için hizmetçinin odasının önünden geçmek zorundaydı. Hizmetçisi Matsu, odasının kâğıt kaplı kapısını açık bırakmıştı, demek ki uyanıktı ve örgü filan örüyordu. Bu saatte nereye gidiyorsunuz diye sorsa hizmetçiye ne cevap verecekti? "Bir şeyler satın almaya çıkıyorum," dese Matsu elbette, "Ben gi-

deyim," diyecekti. Her ne kadar gidip görmeyi çok istese de gizlice gitmesi imkânsızdı.

"Of, ne yapacağım ben? Sabah eve geldiğimde, bir an önce o adamı karşıma alıp konuşmak istiyordum. Onu evde bulsaydım ne derdim acaba? Kendimi biliyorum, mutlaka bir saat ipe sapa gelmez şeyler söylerdim. Ve adam da yine kafasına esen bir şeylerle beni kandırırdı. Öyle kurnaz ki... Kavga etsem de kazanamam. En iyisi hiçbir şey söylememek. Ama sessiz kalmak neyi çözecek ki? Kendine öyle bir kadın bulunca benim gibi garibanı tınlamamayı kafasına koymuştur. Ne yapacağım, ne yapacağım?'

Aklından tekrar tekrar bunları geçirdi, düşünceleri hep çıkış noktasına geri dönüyordu. Bir zaman sonra zihni yoruldu, hiçbir şey düşünemez oldu. Fakat bir karar vermişti: Kocasına sert bir çıkış yapmanın fayda vermeyeceğini anlamış ve kavga çıkarmaktan caymıştı.

O sırada Suezo eve geldi. O-Tsune, zoraki hareketlerle yelpazesiyle oynamaya başladı ve hiçbir şey söylemedi.

"Ah, sende bir tuhaflık var. Ne oldu söyle bakayım." Karısının, normalde yaptığı gibi, "Hoşgeldin," diyerek onu karşılamaması Suezo'yu hiç rahatsız etmemişti. Çünkü keyfi yerindeydi.

O-Tsune sessiz kaldı. Sürtüşmeden kaçınmaya karar vermişti ama kocasını evde görünce öfkesi yüzeye çıkmış, hır çıkarmadan duramayacak hâle gelmişti.

"Yine saçma bir şeyler düşünüyorsun galiba. Her şeyi kafana takma." Kocası onun omzunu kavrayıp O-Tsune'yi hafifçe sarstı ve kendi döşeğine oturdu.

"Ne yapacağımı düşünüyorum. Gideyim desem, dönecek bir baba evim yok. Çocuklarım da var."

"Ne diyorsun? Ne yapacağını düşünüyormuş... Bir şey yapmana gerek yok ki. Ülkemiz barış içinde, işler tıkırında."

"Öyle dersiniz tabii ki, sizin işleriniz gayet tıkırında. Bana ne olduğu umurunuzda değil."

"Haydaa. Ne oluyoruz yahu? Sana bir şey olduğu yok ki. Yuvarlanıp gidiyoruz işte."

"Durmayın, alay edin. Olmasa da olur biriyim ben size göre. Beni kale almayacaksınız. Evet, öyle. Ben olsam da bir olmasam da. Tabii ki olmamamı tercih edeceğiniz kesin."

"Böyle aksi aksi konuşma. Olmamanı tercih edermişim! Tam aksine. Yokluğun beni üzer. Hem sen olmasan çocuklar perişan olur, onlara bakmak zor iş."

"Benim yerime daha güzel bir anne gelir, onlara da o bakar. Üvey evlat olurlar sadece."

"Seni anlamıyorum. Anaları da babaları da başlarında, neden üvey olsunlar?"

"Anladım. Ne kadar da rahatsınız! Şimdiki durumu bozmayalım diyorsunuz, yani."

"Elbette ki."

"Tabii. Güzel bir hatuna ve bir çirkine, aynı şemsiyeyi hediye etmenizden belli."

"Ha, ne demek o? Bir komedi piyesinin konusu filan mı?"

"Tabii ki komedi. Benden ciddi bir tiyatro olmaz ki."

"Tiyatroyu bırak da biraz ciddi konuş öyleyse... Durup dururken şemsiye nereden çıktı şimdi?"

"Neden bahsettiğimi biliyorsunuz."

"Nereden bileyim? Tahmin bile edemiyorum."

"Öyleyse söyleyeyim. Şu, Yokohama'dan getirdiğiniz şemsiyeyi söylüyorum."

"Ne olmuş ona?"

"O şemsiyeyi sadece bana almadınız."

"Sadece sana almadıysam başka kime almışım?"

"Tam söylemek gerekirse Muenzaka'daki o kadına aldınız, hazır ona almışken bana da bir tane getirdiniz." Deminden beri şemsiyelerden bahseden O-Tsune, nihayet somut bir şey söylemişti, içindeki hırsın boğazına yükselip taştığını hissetti.

Karısı hedefi on ikiden vurunca Suezo biraz bozulmuştu. Yine de şaşkın bir surat takınmayı başardı. "Ne saçma laf bu! Ne yani? Sana aldığım şemsiyenin Yoşida'nın sevgilisinde de olduğunu mu söylüyorsun?"

"İkimize de aynısından aldığınıza göre öyle olması doğal değil mi?" Sesi çok keskin çıkmıştı.

"Neden bahsediyorsun? Şoke oldum doğrusu. Abartmıyor musun? Yokohama'dan satın aldığım sırada o şemsiye piyasada yeniydi ve dükkâna daha sadece numunesi gelmişti. Herhâlde artık Ginza'nın her yerinde satılıyordur bunlardan. Bu yaptığına tiyatro oyunlarında 'asılsız itham' derler. Ayrıca nereden çıktı bu mevzu? Yoksa bir yerlerde Yoşida'nın kadınıyla mı karşılaştın? Kadını tanımana şaştım doğrusu."

O-Tsune, "Tanımaz olur muyum? Bu civarda herkes onu iyi biliyordur. Ne de olsa güzel kadın," dedi nefretle. Suezo bu kadar bilmezlikten gelince bir an boş bulunup, "Acaba masum mu?" diye düşünmüştü ama şu an çok kesin bir sezgiyle, âdeta bizzat görür gibi, tüm olup biteni hissediyordu. Suezo'nun sözleri artık onu kandırmıyordu.

Suezo'nun aklında pek çok soru vardı, karısıyla metresinin nerede, nasıl bir vesileyle karşılaştığını merak ediyordu.

Ama bu akşam bunları sorgulamak kendisine bir fayda sağlamayacaktı. O yüzden, üstelemedi. "Güzelmiş! Öyle birine güzel mi diyorsun? Kadının yüzü ütülenmiş gibi dümdüz."

O-Tsune bir şey demedi. Ancak nefret ettiği kadının çehresini kötüleyen bu sözler, duygularını bir parça yatıştırmıştı.

O akşam bu gergin konuşmayı yaptıktan sonra, çift barıştı. Ancak O-Tsune'nin kalbinde hâlâ saplı bir diken gibi sızlayan bir acı vardı.

15

Suezo'nun evindeki atmosfer giderek ağır ve boğucu bir mahiyet aldı. O-Tsune bazı bazı dalıp boşluğa bakıyor, hiçbir işe elini sürmez oluyordu. Böyle zamanlarda çocuklarla bile meşgul olamıyor, çocuklar bir şey istediği zaman sertçe azarlıyordu. Ne yaptığının farkına varınca çocuklardan özür diliyor ya da tek başına ağlıyordu. Hizmetçi yemekte, pilavın yanında ne pişireceğini sorarsa cevap vermiyor ya da, "Canın ne çekerse onu yap," diyordu.

Suezo'nun çocukları okulda tefecinin çocukları diye bilinirdi. Okul arkadaşları tarafından dışlanıyorlardı. Suezo titiz bir adam olduğu için karısı, normalde çocuklarla yakından ilgilenir ve onları hep tertemiz gönderirdi. Ama şimdi çocukların üstü başı kir pas içinde kalmıştı, okuldan geldikten sonra tozlanmış elbiseleriyle sokakta oynamaya çıkıyorlardı. Hizmetçi, "Böyle olmaz hanımım," diyerek şikâyet ediyordu ama hizmetçi bile, binicisi kötü bir atın gönülsüzce yürüyüp yol kenarında ot gördükçe durması gibi, işleri oluruna bırakmıştı. Telli dolaptaki balıklar bir bir bozulup atılıyor, alınan sebzeler pişirilmeden bayatlıyordu.

Evinin hep tertipli olmasını seven Suezo, bu boş vermişliği gördükçe üzülmeden edemiyordu. Durumun kendi suçu olduğunu bildiği için karısını ikaz da edemiyordu. Normalde karısını eleştirirken bile şaka yollu konuşurdu, insanları incitmeden hatalarını anlamalarını sağlamak gibi bir yeteneği vardı. Ama şimdi bu yeteneği işe yaramıyordu çünkü dalga geçen bir edayla konuşursa karısının siniri büsbütün bozulacaktı.

Suezo sessizce karısını gözlemlemeye başladı. Ve beklemediği bir şeyi keşfetti. O-Tsune'nin o tuhaf hâlleri, kocasının evde bulunduğu saatlerde daha belirgin oluyor, kocası evde yoksa O-Tsune silkinip çalışmaya girişiyordu. Çocukların ve hizmetçinin anlattığı şeylerden anlamıştı bunu. Suezo ilk başta şaşırdı. Sonra, o keskin zekâsıyla düşünmeye koyuldu: "Demek ki karım suratımı gördükçe öfkeleniyor, sonra da hasta oluyor. Ben ona soğuk davrandığımı ve onu ihmal ettiğimi düşünmesin diye evde zaman geçiriyorum ama bu ona aksi bir etki yapıyor, asabını büsbütün bozuyor. Tıpkı yanlış ilaç içirip hastayı daha beter etmek gibi bir şey bu. Böyle saçmalık olur mu? Bir de tam tersini yapalım, bakalım ne olacak."

Böylece Suezo, sonraki günlerde evden çok erken çıkıp ve her zamankinden daha geç döndü. Ama bunun neticesi son derece fena oldu. Evden erken çıktığında karısı biraz şaşırmak dışında bir şey yapmadı. Fakat geç saatte döndüğünde, başta sadece surat asıp oturmak gibi pasif tepkiler veren karısı, sabır taşı çatlamışçasına, "Bu saatte nerelerde geziyordun?" diye çıkıştı. Sonra da patlarcasına ağlamaya girişti. Sonraki gün evden yine erken çıktığında, "Bu saatte nerelere gidiyorsun?" diyerek koluna yapıştı. Suezo gideceği

yeri söyleyince de, "Yalan söylüyorsun," diye tutturdu. Suezo onu görmezden gelip çıkmayı deneyince karısı, "Ben de sana mühim bir şey danışacaktım, bekle de konuşalım," dedi. Kocasının elbisesini çekiştiriyor, bir türlü bırakmıyordu. Sonra kapıya dikilip geçmesini önledi. Hizmetçinin bakışlarından bile çekinmiyordu.

Suezo'nun âdeti, böylesi tatsız manzaraları kızmadan, şakayla karışık geçiştirmekti. Yine öyle yapmayı denedi ama çileden çıkmış karısı kendini, hizmetçinin önünde yerlere attı. Suezo alttan alıp, "Tamam evde kalacağım. Derdin neyse anlat," dedi. Karısı, "Bana neden yardımcı olmuyorsun?" ya da "Ben ne olacağım düşünmüyor musun?" türünden cümlelerle yakınmaya girişti. Bu kez çetin kayaya toslamıştı doğrusu, işler öyle bir günde çözülecek gibi görünmüyordu. Kısacası, Suezo'nun karısının hastalığına yazdığı erken çıkıp geç dönme reçetesi tamamen etkisiz olmuştu.

Suezo başka bir taktik düşünmeye çalıştı. "Ben evdeyken karım daha kötü oluyor. Evde durmayayım dersem de karım 'Olmaz, evde duracaksın,' diye tutturuyor. O hâlde beni eve hapsederek kendi kendini galeyana getiriyor olmalı. Bu bana bir şeyi hatırlattı: Biz İzumibaşi'deyken borç verdiğim öğrencilerin arasında İkai diye biri vardı. Dış görüntüsüne hiç özen göstermezdi, çıplak ayağına takunya takıp gezerdi, sol omzu da sağ omzundan on santim yukarıda dururdu. Aldığı borcu ödemedi, senet imzalamaya da yanaşmadı, kaçıp durdu. Bir gün, Aoşoko mahallesinde karşılaştık. Ben 'Nereye gidiyorsun?' diye sorunca İkai da 'Buralarda Jujitsu hocam var, onun yanına gidiyorum. Sonra görüşürüz,' diye cevap verdi. Eliyle şöyle bir sırtıma vurup gitti. Ben de yoluma gidiyormuş gibi yapıp çaktırmadan onu takip ettim.

Köşede saklanıp baktığımda, onu İyomon Restoranı'na girerken gördüm. Zaman geçsin diye anacaddedeki işlerimi halledip geldim. Ve peşinden binaya daldım. İkai denen herif tabii ki şaşırdı ama iki yanında iki geyşayla yakalandığı hâlde, her zamanki delikanlı adam numarasını yaparak 'Beraber içelim, itiraz istemem,' dedi. Bana biraz içki içirdi. İlk kez öyle bir odada, geyşalarla bulunuyordum. Aralarından biri çok şen şakrak bir kadındı. İsmi de O-Şun'du. Sonra bu kadın sarhoş oldu ve İkai'ın önünde oturup, artık derdi neydi bilmem, adama âdeta sövdü. O zaman kurduğu cümleleri dikkatle dinledim, şimdi bile hepsi aklımda. 'Bay İkai. Siz sanki güçlü biri gibi davranıyorsunuz ama bence ödlek bir beysiniz. Bakın ne diyeceğim, kulağınıza küpe olsun: Kadın denilen varlık, yeri gelince tokadı patlatacak bir erkek bulamazsa âşık olmaz. Bunu aklınızdan çıkarmayın.'Belki de bu sadece geyşalar için geçerli değildir. Belki de kadınların doğasında öyle bir şey vardır. Şu benim O-Tsune, beni yanından ayırmıyor ama yanındayken de surat yapıp hır çıkarıyor. Benden bir şeyler yapmamı bekliyor. Ona vurmamı istiyor. Evet. Dayak istiyor. Öyle olmalı. Şimdiye kadar ona güzel bir yemek bile yedirmedim, at gibi çalıştırdım, o yüzden kadın yabanileşti, hayvanileşti, kadınsı yanını hiç gösteremez oldu. Bu eve taşındıktan sonra ona hizmetçi tuttum, kendisine "hanımım" diye hitap eden birini verdim. İnsan gibi yaşamaya ve sonunda, normal bir kadına dönüşmeye başladı. Belki de bu yüzden, içinde O-Şun'un bahsettiği gibi bir tür şiddet arzusu boy gösterdi.

"Ya ben ne oldum? Para kazanana kadar, her insanın ağız kokusunu sineye çektim. Sakalsız veletlere bile beyefendi diye seslendim, dalkavukluk ettim. İtilip kakıldım, işimi

kaybetmemek için her şeye katlandım, nice zorluklarla sınıf atladım. Her gün bir yerlere gidip birilerine boyun eğerek yükseldim. Ve gördüm ki toplumda herkes kendinden yukarıda gördüğü adamlara el pençe divan durup kendinden aşağıdakileri paylıyor, zayıfları eziyor. İçip içip, karısını çocuğunu dövüyor. Ben kimseyi üstün veya aşağı görmem. Bir adam bana para kazandıracaksa benim ağam, paşam odur. Yok bana kazanç getirmeyen biriyse o adamın varlığıyla yokluğu benim için birdir. Hiç kale almam öyle birini. İnsan dövmek mi? Hayır, öyle gereksiz zahmetlere bulaşmam ben. Böyle boş işlerle uğraşacağıma gider faiz hesaplamalarımı yaparım. Karımı da aynı tarzla idare etmeyi yeğlerim.

"O-Tsune, benim onu dövmemi istiyor olabilir. Kusura bakmasın, ne yazık ki isteğini yerine getirmeyeceğim. Borçluları tek damla suyu kalmamış limona çevirene kadar sıkmam gerekirse bunu yapabilirim. Ama kimseye vuramam." O sabah Suezo'nun aklından geçen düşünceler, işte böyleydi.

16

Muenzaka'daki yaya trafiği sıklaşmıştı. Eylül ayına gelindiğinde üniversitedeki dersler başlayacaktı, tatil için memleketine gitmiş öğrenciler Hongo Bölgesi'ndeki yurtlara geri dönüyordu.

Sabah ve akşam saatlerinde hava serin olsa da öğlelerin hâlen sıcak geçtiği günlerdi. O-Tama taşınırken alınan bambu güneşlikler hâlâ yeniydi, renkleri bile solmamıştı, cumbanın kafesinin iç tarafını tepeden tırnağa ışık sızmayacak şekilde örtüyorlardı. O-Tama'nın canı öyle sıkılıyordu ki bu pencerenin ardında, Gyosai ve Zeşin'in* resimleriyle süslü yelpazeleri koyduğu yelpazeliğin altındaki sütuna yaslanıyor, caddeyi seyretmeye dalıp gidiyordu. Saat üçü geçince öğrenciler üçerli gruplar hâlinde geçmeye başlıyordu. O zaman, komşusu terzinin evindeki genç kızlar baştankara kuşunun ötüşünü andıran sesleriyle her zamankinden fazla şamata ederdi. O zaman O-Tama da, "Nasıl birisi geçiyor acaba?" diye ister istemez meraklanır, caddeye bakardı.

---

* Kavanabe Gyosai (Kyosai diye de okunur, 1831-1889) ve Şibata Zeşin (1807-1891). Manzara ve hayvan resimleriyle tanınan iki sanatçı. *–çn*

O dönemin öğrencilerinin pek çoğu haydut kılıklıydı. Fakat centilmen görünümlü tiplere, az da olsa rastlanıyordu. Bunlar, mezuniyete hazırlananlardı. O-Tama beyaz tenli, yakışıklı, havalı duruşuyla, salına salına gezen gençleri çok cazip bulmuyordu. Bazıları belki çok çalışkan öğrencilerdi ama kadın gözüyle bakınca serseri gibi gelmiş, beğenilmemişlerdi. Yine de O-Tama, onlarla fazla ilgilenmese bile yoldan geçen öğrencileri seyrederdi. Ve günün birinde, kendi kalbinde bir şeylerin filizlenmiş olduğunu hissederek şaşırdı. Bilinç eşiğinin altında sessizce doğup şekil alan bir düşünce, ansızın yüzeye çıkarak onu şaşırtmıştı.

O-Tama, babasını mutlu etmek dışında hiçbir amaç gütmediği için "Asla olmaz!" diye kesin bir dille reddeden babasını ikna etmiş, bir metres olmuştu. Ama beyim dediği adam çıka çıka bir tefeci çıkınca dünyası kararmıştı. Kalbindeki kederi tek başına defedemediği için hislerini babasıyla paylaşmak istemiş, beraber dertleşiriz diye düşünmüştü. Ama gölet kıyısındaki babasını ziyarete gidip onun huzurlu yaşantısına şahit olunca, dili varıp da bir şey diyememişti. Konuşmak, ihtiyarın içki çanağına bir damla zehir dökmek gibi olacaktı. O-Tama, "Pekâlâ! Acı çeksem de acımı kalbime gömeceğim," diye karar vermişti. Ve bu kararla birlikte, o zamana dek başkalarına bel bağlamaktan başka bir şey bilmemiş olan genç kadın, ilk kez bağımsızlığın nasıl bir duygu olduğunu hissetmişti.

O günden beri O-Tama, kendi söylediği ve yaptığı şeyleri gözlemlemeye başlamıştı. Suezo geldiğinde eskiden yaptığı gibi sakınmasız bir dürüstlükle davranmıyordu. Onu ağırlarken hareketlerine dikkat ediyordu. O zaman gerçek benliğini âdeta bedeninden ayırıyor ve kendine dı-

şarıdan bakıyordu. Ve o gerçek benlik hem Suezo'yla hem de Suezo'nun istediği her şeyi yapan kendi benliğiyle alay ediyordu. Bunu ilk fark ettiğinde ürpermişti. Ama zaman geçtikçe, kalbinin yeni hâline O-Tama da alışmış, bunu bir gereklilik saymaya başlamıştı.

Suezo'yla birlikteyken O-Tama'nın davranışları giderek daha sıcak, daha yakın olduysa da kalbi Suezo'dan daha da uzaklaştı. Suezo'nun onun için yaptığı iyiliklere şükran bile duymuyordu, kendisinin Suezo'ya gönül borcu hissetmeyişini Suezo'ya karşı bir haksızlık gibi de görmüyordu. Bir yandan da cahil ve zanaatsız bir kız olduğunu bildiği hâlde, Suezo'nun malına dönüştüğü için kendine acıyordu. Caddeden geçen öğrencilere bakınca, "Onların arasında belki güvenilir biri vardır da beni bu hayattan kurtarır," diye düşünmekten kendini alamamıştı. Ve kendisini bu hayali kurarken yakaladığında da irkilmiş ve şaşırmıştı.

İşte Okada, tam da böyle bir zamanda O-Tama'yla karşılaştı. O-Tama'nın gözünde Okada, penceresinin dışından geçip giden herhangi bir öğrenciden ibaretti. Ancak kızıl yanaklı, güzel bir oğlan olmakla beraber hiç de kibirli gibi değildi, caka satan bir tavrı yoktu. Bu, O-Tama'nın dikkatini çekmiş, Okada'yı tekrar görmeyi belli belirsiz istemişti. Ve her gün pencereden dışarıyı seyrederken de, "Acaba o genç buradan geçecek mi?" diye beklentiye kapılmıştı.

Okada ilk kez şapkasını çıkarıp selam verdiği zaman, O-Tama'nın kalbi yerinden oynamış, yanaklarına kan hücum ettiğini, kızardığını hissetmişti. Kadınların sezgileri kuvvetlidir. O-Tama, Okada'nın şapkasını kaldırarak verdiği selamın refleksle, herhangi bir art niyet duymadan yapılan bir hareket olduğunu açıkça duyumsamıştı. Ama

pencerenin kafesiyle ayrılan iki insanın arasındaki muğlak, sözsüz ilişkinin yeni bir *Époque*'a* girmesinden de tarifsiz bir mutluluk duymuş, Okada'nın o anki görüntüsünü defalarca belleğinde canlandırmıştı.

Beylerinin evinde yaşayan metresler, belli bir güvence altında yaşama şansına sahiptir. Fakat O-Tama gibilerinin başka insanlar tarafından anlaşılamayacak dertleri vardır. Bir gün, O-Tama'nın evine desenli *hanten*'ini ters giymiş otuz beş yaşlarındaki bir adam gelip, "Ben Şimousa'lıyım,** memleketime döneceğim ama ayağım sakatlandı, yürüyemiyorum. Ne olur bir sadaka," diyerek dilendi. O-Tama, on senlik bir gümüş parayı kâğıda sarıp Ume'nin eline tutuşturdu ve bunu adama vermesini söyledi. Adam kâğıdı açıp bakınca sırıtarak, "On sen mi? Bir yanlışlık var bence," dedi ve parayı yere attı.

Ume kıpkırmızı kesilerek parayı yerden aldı, eve girdi, onun ardından adam da hiç çekinmeden eve daldı. O-Tama'nın kömür koyduğu mangalın başına oturdu. Bir şeyler anlatmaya başladı, dur durak bilmeden konuşuyordu. "Ben hapisteyken," filan diyor, kâh nefesi tıkanıyor kâh sesi ağlamaklı oluyordu. Soluğunda rahatsız edici bir içki kokusu vardı.

O-Tama durum karşısında o kadar korkmuştu ki az kalsın hüngür hüngür ağlayacaktı, ama kendini tuttu. O zamanlar tedavülde olan ve biçimi oyun kartına benzeyen yeşil renkte elli senlik banknotlardan iki tanesini adamın önünde bir kâğıda sarıp sessizce adamın eline koydu. Neyse

---

* (Fr.) Çağ, devir. –ç*n*

** Tokyo'nun biraz kuzeyinde bir vilayet. Bugün, Çiba adıyla anılıyor. –ç*n*

ki korktuğu olmadı, adam parayı alır almaz memnun olup "Buçukluk da olsa iki tane olunca bana kâfi gelir. Abla sen çok akıllı kadınsın, bence hayatta çok başarılı olacaksın," dedi ve sarhoş adımlarla evden çıkıp gitti.

Bu vaka O-Tama'nın huzurunu kaçırdı. "Ev alma komşu al,"* atasözünü hatırladı ve güvende hissetmek için komşularıyla arasını güçlendirmeye karar verdi. Ne zaman güzel bir yemek pişirse bir kap yemek ayırıp Ume aracılığıyla yalnız yaşayan terzi komşusuna göndermeye başladı.

Terzilik hocası komşu O-Tei adında, kırkını geçse de hâlen genç görünen, beyaz yüzlü bir kadındı. Otuzunu geçene kadar Maeda ailesi için çalışmıştı, bir kez evlenmişti ama eşi kısa süre sonra vefat etmişti. Çok düzgün konuşan biriydi, üst sınıflara özgü kaligrafik el yazısını da çok güzel kullanıyordu. O-Tama, "Ben de bu yazıyı öğrenmek isterim," dediğinde ona yazı örnekleriyle dolu bir kitap vermişti.

Bir sabah evin arka kapısı çalındı. O-Tei, önceki gün O-Tama'nın gönderdiği yemek için teşekkür etmeye gelmişti. Bir süre, ayak üstü çene çaldıktan sonra O-Tei, "Siz, Okada Bey'le tanışmışsınız, değil mi?" dedi.

O-Tama henüz Okada'nın ismini bilmiyordu. Buna rağmen aklında şimşek çakmışçasına her şeyi anlayıverdi: Okada'nın, o pencereden görüp durduğu öğrenci olduğunu da, komşusunun ikisini selamlaşırken gördüğünü de, şimdi hayır derse yalancı durumuna düşeceğini de tahmin etmişti. Ve O-Tei'in dikkatini çekmeyecek kadar kısa bir tereddütten sonra, "Evet," diye cevapladı.

---

* Japoncada "Komşu almak," olarak geçen atasözü, Türkçe karşılığıyla aynı anlamda kullanılmaktadır. *–çn*

O-Tei, "Çok düzgün bir beyefendidir, kendisinin hâl ve davranışına kusur bulunmaz," dedi.

O-Tama, cesurca bir çıkışla, "Onu tanımanıza şaşırdım doğrusu," dedi.

"Kamico'yu işleten hanım, yurtta pek çok öğrenci kaldığı hâlde o bey gibi bir kişinin daha bulunmadığını söylüyor." O-Tei, böyle söyledikten sonra evine döndü.

O-Tama, âdeta övülen kendisiymiş gibi hissetmişti. Ve alçak sesle, "Kamico... Okada..." diye tekrarladı.

17

Suezo'nun O-Tama'nın evine gelme sıklığı, zaman geçtikçe azalmak şöyle dursun, aksine çoğaldı. Şimdiye kadar sürekli yaptığı gibi akşamları gelmenin dışında olur olmaz vakitlerde de gelir olmuştu. Karısı O-Tsune peşinden ayrılmıyor, "Konuşmamız lazım, konuşmamız lazım," diye vır vır başının etini yiyor, akıbetinin ne olacağını sorup duruyordu. Canına tak eden adam da çareyi Muenzaka'ya kaçmakta buluyordu.

Münakaşa çıktığında Suezo karısına, "Konuşacak ne var? Her şey eskisi gibi sürüp gidecek işte," derdi. O-Tsune artık köyüne dönemeyeceğinden, çocuğunu yalnız bırakamayacağından* ve yaşının da iyice ilerlediğinden yakınıp hayatında bir değişiklik yapamayacağını belirtirken bir yandan da Suezo'dan duruma bir çözüm bulmasını isterdi. Suezo ise tekrar tekrar, "Ben ne yapabilirim? Hem bir şeyler yapmaya gerek yok zaten," derdi. Bir süre sonra O-Tsune iyice öfkelenir, ele avuca sığmaz olurdu. Suezo da

---

* O yıllarda boşanma davalarında, çocukların velayeti genellikle babaya verilirdi. *–çn*

basıp giderdi. Her şeyi mantık ve matematikle düşünmeye alışkın Suezo için O-Tsune'nin duygusallığına şaşmamak imkânsızdı. Karısını ardına kadar açık kapısı olan bir odada, kapıya sırt çevirip kalan üç duvara bakarak, "Bir çıkış bulamıyorum," diye ağıt yakan birisi gibi görüyordu. Böyle bir insan karşısında, "Yahu kapı açık değil mi? Neden dönüp bakmıyorsun?" haricinde söyleyecek bir sözü yoktu. O-Tsune'nin hayat kalitesi her zamankinden daha iyiydi, üstelik kocasından asla zorbalık görmemişti, ne baskı ne de bir gerilim yaşamıştı. Sadece bir sorunu vardı, o da elbette Muenzaka'daki evdi. Ancak Suezo, alelade erkekler gibi metres edindikten sonra karısına karşı soğuk ve zalim birine dönüşmemişti. Tam tersine, ona öncekinden daha nazik, daha hoşgörülü davranıyordu. "Kapı ardına kadar açık işte, bu kadın neden bunu göremiyor?" diye düşünüyordu.

Elbette Suezo'nun bu düşünüş tarzında bencilce bir yan da vardı. Neden derseniz, karısına sağladığı maddi olanaklarda bir değişme olmasa, hatta karısına karşı tavır ve üslubu kötüleşmese bile, O-Tama adlı o kadın varken, her şeyin o kadının bulunmadığı zamanlardaki gibi sürmesini bekleyerek karısından imkânsız bir talepte bulunuyordu. O-Tsune'ye, gözüne girmiş bir diken kadar sıkıntı veren şey, O-Tama değil miydi? O dikeni çıkarıp karısını rahatlatmayan da Suezo değil miydi?

O-Tsune oldum olası işleri enine boyuna düşünen biri değildi. Bu yüzden neden bu kadar çileden çıktığını kendisi de bilmiyordu. Ne var ki Suezo'nun açık sandığı kapı aslında kapalıydı. Çünkü O-Tsune için, bugünün huzuruna ve geleceğin umutlarına açılan yol olan o kapının önüne koyu ve kara bir gölge düşmüş bulunuyordu.

Bir sabah, Suezo karısıyla kavga edip evden çıktı. Saat, muhtemelen onu biraz geçmişti. Dosdoğru Muenzaka'ya gitmek istedi ama ne yazık ki Şiçikan Mahallesi'ndeki caddede yürürken çocuklarından biriyle birlikte oraya gelmiş olan hizmetçisiyle karşılaştı. Yolundan dönüp Kiridoşi tarafına saptı. Aklında belli bir istikamet yoktu, Tenşin Mahallesi'nden Gokan Mahallesi'ne doğru hızlı hızlı yürüyordu. Ara sıra da ağzının içinden, "Edeyim böyle işin içine, hay ben bu şansın ta..." diye küfürler mırıldanıyordu. Barış Köprüsü'nü geçerken karşı taraftan bir geyşa geldi. Bu kadını biraz O-Tama'ya benzetmişti. Yanından geçtiği sırada bakınca yüzünün çillerle kaplı olduğunu gördü. "O-Tama bu kadından daha güzel," diye düşündü, kalbi keyif ve tatminle dolmuştu. Bir süre köprüde duraklayıp geyşanın ardından baktı. Çilli geyşa, askeri bölgenin yanından bir sokağa sapıp gözden kayboldu. Herhâlde alışverişe gidiyordu.

Suezo, o zamanlar sıradışı bir yapı olarak görülen Gözlük Köprüsü'nün civarından Yanagihara istikametinde yürüdü. Bir adam akarsuyun kıyısındaki söğüt ağaçlarının altına kurulu kocaman bir şemsiyenin gölgesinden on iki-on üç kıza bir halk dansı yaptırıyordu. Böylesi durumlarda hep olduğu gibi etraflarına bir sürü seyirci toplanmıştı. Suezo biraz durup dansı izledi. İzlerken desenli hanten giymiş bir adam az kalsın ona çarpacaktı, Suezo son anda kenara çekildi. Suezo, kısık gözlerle adama bir bakış attı ve sırtını dönüp gitti. "Önüne bile bakmıyor," diye söylenerek yenine soktuğu eliyle iç cebini kurcaladı. Neyse ki hiçbir eşyası çalınmamıştı. Yankesici adam sadece önüne bakmadan yürümüştü, o kadar. Suezo o gün karısıyla kavga ettiği için çok gergindi ve normalde şüphesini çekmeyecek şeylerden

işkilleniyordu. Keskin algıları bir kat daha hassaslaşmıştı. O kadar ki, bir yankesici hırsızlığa daha karar vermeden önce Suezo onu fark edebilirdi.

Suezo, acil durumlarla karşılaşınca otokontrolünü asla kaybetmemesiyle övünürdü ama şimdi, o kontrol kuvveti biraz zayıflamıştı. Elbette sıradan insanların fark edeceği kadar değil. Eğer gözlem yeteneği fazlasıyla güçlü birisi onu yakından gözleseydi, belki normal hâlinden biraz daha belagatle konuştuğunu fark edebilirdi. Ve insanlara yardımcı olurken veya insanlara kibar sözler söylerken, hareketlerinde bir parça tedirginlik, bir parça zorlama bulunduğunu görebilirdi.

Evinden çıktığından beri oldukça zaman geçtiğini düşünerek yüz geri edip tekrar nehir kıyısına doğru yürüdü ve cep saatine baktı. Saat daha on birdi. Sokağa çıkalı yarım saat bile olmamıştı. Suezo yine amaçsızca, Avaci Mahallesi'nden Cinbo Mahallesi'ne yöneldi. Sanki acil işi varmış gibi adımlarını hızlı hızlı atıyordu. O günlerde İmakava Sokağı'na gelmeden az önce, tabelasında "*Oçazuke*"* yazan bir mekân vardı. Yirmi senlik cüzi bir para karşılığı siniyi donatır, yanında turşu ve çay bile getirirlerdi. Suezo, öğle yemeği yemek için oraya gitmeye niyetlendi ama bunun için hâlen biraz erkendi.

Orayı pas geçip sağa dönerek Kesme Tahtası** diye bilinen ahşap köprünün önündeki mahalleye çıktı. O mahalle eskiden geniş değildi, şimdiki gibi Surugadai semtinin altına dek uzanmazdı. Fukuro Mahallesi gibi, Suezo'nun yeni

* İçine yeşil çay (oça) karıştırılarak pişirilen bir tür pilav. –*çn*

** (Orj.) Manaita-Başi. Bu isimde bir köprü hâlen mevcuttur ama romanın konu aldığı tarihte bulunan, 17. yüzyıldan kalma ahşap köprü, yıkılarak yerini modern bir köprüye bırakmıştır. –*çn*

ayak bastığı köşe başında sona erer, ileride tıp öğrencilerinin Kör Bağırsak lakabını taktığı dar bir çıkmaz sokak başlardı. Bu sokakta da sütununda Yamaoka Teşşu'nun* ismi kazınmış bir tapınak vardı. Bu çıkmaz sokak yüzünden mahallenin adı da Kör Bağırsak kalmıştı.

Suezo, Kesme Tahtası köprüsünden geçti. Sağ tarafta, kafese konulmuş kuşlar satan bir dükkânda türlü kuşlar cik cik ötüşüyorlardı. Suezo, günümüzde de bulunan o dükkânın önünde duraksadı. Tavana asılı kafeslerdeki papağan ve muhabbetkuşlarına, onların altındaki beyaz güvercinlerin ve saksağanların kafeslerine baktı, dükkânın içlerinde üst üste konulmuş, içinde ufacık kuşlar olan kafeslere göz attı. Gerek şarkısı gerek uçuşması en hararetli olan kuşlar, bu minik tayfa arasında en canlı görünüp en çok sesi çıkanlar, tüm kuşların arasında en çok dikkat çeken ve en çok sayıda kafesi işgal edenler, yabancı ülkelerden ithal bir türe aitti: Parlak, sarı tüylü kanaryalardı. Ama dükkânı iyice taradığında küçük bedeni derin bir renge sahip olan bir kızıl mumgaga,** Suezo'nun dikkatini çekti. Suezo bu kuşlardan alıp, O-Tama'ya hediye etmenin münasip olacağını hissetti. Dükkâna bakan, pek de satış yapmaya hevesli görünmeyen yaşlı bir adama kuşun fiyatını sordu ve iki mumgaga satın aldı. Parasını ödedikten sonra adam, "Kuşları nasıl taşıyacaksınız?" diye sordu. "Kafesiyle beraber satmıyor musunuz?" dediğinde satıcı, "Hayır," diye cevapladı. Suezo'nun cömertliği üstündeydi, bir de kafes satın aldı,

---

* Samuray ve kencutsu (kılıç sanatı) ustası. Dindar bir Zen Budistiydi ve o yıllarda henüz sağdı. *–çn*

** Avadavat diye de bilinir. Azor & Kanarya adaları kökenli, dünyaya Avrupalı denizcilerce tanıtılmış kanaryanın aksine, mumgaga bir Asya kuşudur. *–çn*

kafese mumgagaları koydurdu. Satıcı, kuru elini hoyratça bir kafese sokup oradaki kuşlardan ikisini tuttu, boş bir kafese yerleştirdi. "Kuşların erkeğini, dişisini ayırt edebiliyor musunuz?" diye sorulunca, satıcı ağzını tembelce oynatarak, "Hee," diye cevapladı.

Suezo, mumgaga kuşunun kafesini alıp Kesme Tahtası köprüsüne döndü. Artık daha yavaş yürüyor, ara sıra kafesi kaldırıp içindeki kuşa bakıyordu. Kavga edip çıktığında bozulan keyfi, öfkesini su yıkayıp götürmüşçesine yerine gelmişti. Genelde bu adamın içinde bir yerlerde saklanan sevecen kalp, yüzeye çıkmıştı. Kafesteki kuşlar, kafesin sallanmasından ürkmüş olacak ki, tüneğe sıkıca sarılıp, kanatlarını kendilerine bastırmış, kımıldamıyordu. Suezo onlara baktıkça, bir an önce Muenzaka'ya gidip kafesi pencereye asmak için sabırsızlanıyordu.

Suezo, İmakava Sokağı'nı geçerken *oçazuke* dükkânına uğrayıp öğle yemeği yedi. Kadın garsonun getirdiği, siyah lake kaplı sininin karşısına kuş kafesini koymuştu. Gözüyle şirin kuşlara bakıp kalbiyle şirin O-Tama'yı düşündükçe, *oçazuke* dükkânının pek de lezzetli olmayan yemeklerini büyük bir lezzet duyarak yiyordu.

18

Feleğin bir oyunuyla, Suezo'nun O-Tama'ya hediye ettiği kızıl mumgaga kuşları, O-Tama ve Okada'nın konuşmasına vesile oldu.

Ama hazır aklıma gelmişken önce o yılın ikliminden bahsedeyim. Kitasencu'nun kenar sokaklarındaki evimizin arka bahçesine, merhum babam güz mevsimi çiçekleri ekmişti. Kamico Öğrenci Yurdu'ndan baba evime döndüğümde güzbaşı* yaklaştığı hâlde bir sürü bambu sırık alıp bunların yanına bir bir patrinia ve sugüveyiotu gibi çiçekler ektiğini gördüm. Neyse ki güzbaşı sorunsuz geçti. Hatta sonraki on gün boyunca da hiçbir şey olmadı. Ama ardından sürekli bulutlu, güven vermeyen gökler, sert rüzgârlar gördük. Bazen de yazın geri döndüğünü hissettiren sıcaklar oldu. Lodos bir sıcak sıcak esecek gibi oluyor, derken aniden kesiliyordu. Babam, "Güzbaşı taksit taksit geliyor," diyordu.

Ben, bir pazar akşamı, Kitasencu'dan Kamico'ya dön-

* Ay takviminin 210. günü. Eylül başına denk gelir ve Japonya'da, fırtına riski yüksek bir dönemdir. *–çn*

düm. Yurtta yaşayan öğrencilerin çoğu hâlâ tatilde olduğu için bina sessizliğe bürünmüştü. Kendi odama girip bir süre dalgın dalgın oyalandım, sonra boş olduğunu düşündüğüm komşu odadan, bir kibritin çakılma sesi geldi. Sessiz yurtta içime kasvet oturduğu için derhal komşuma seslendim: "Okada! Sen burada mıydın?"

Zor anlaşılan bir sesle, "Evet," diye cevap verdi. Dalgınken onun çıkardığı sesle irkildiğim gibi, ben de onu dalgınlık ederken gafil avlamıştım. Herhâlde bir şeyler düşünüyordu. Okada'nın yüzünün, ona seslendiğimde nasıl değiştiğini zihnimde görebiliyordum. Tekrar seslendim: "Baksana, odana gelmemin bir sakıncası var mı?"

"O nasıl söz öyle? Aslında ben de yeni geldim, dalgın dalgın oturuyordum. Senin dönmüş olduğunu fark edince içim ferahladı." Şimdi sesi net duyuluyordu.

Koridora çıkıp Okada'nın odasının kayan kapısını açtım. Okada, tam da üniversitenin Demir Kapı'sına bakan penceresini açmış, masasına dirseğini dayamış, dışarıdaki karanlığı seyrediyordu. Pencerenin dikey demir parmaklıkları vardı ve hemen dışında, yol kenarındaki topraklığa dikili iki üç adet tozlu *hinoki* ağacı görülüyordu.

Okada bana dönerek şöyle dedi: "Bugün de dün gibi, acayip bir sıcak var. Odaya sivrisinekler girmiş, vızıltıları rahat vermedi bir türlü."

Okada'nın masasının yanına bağdaş kurdum. "Öyle. Babam, güzbaşı taksit taksit geldi diyor."

"Demek öyle. İlginç bir söz. Belki de öyledir. Hava kâh bulutlu kâh açık oluyor. Sürekli çıksam mı çıkmasam mı diye düşünüyorum, her seferinde öğleye kadar miskinlik ediyor, senden ödünç aldığım *Altın Vazodaki Erik*'i okuyo-

rum. Zihnim iyice durgunlaşınca da öğle yemeğimi yiyip kendimi dışarı atıyorum, boş boş geziyorum. Hem bu sayede ilginç bir şeyle de karşılaştım." Okada, yüzüme bakmaksızın, pencereye dönerek konuşuyordu.

"Neymiş o?"

"Bir yılan avladım diyelim."* Okada, dönüp yüzüme baktı.

"Güzel bir kızı mı kurtardın?"

"Hayır. Kurtardığım sadece bir kuştu. Gerçi işin içinde güzel bir kız da var."

"İlginç bir hikâyeye benziyor. Anlat bakalım..."

* Pek çok mitolojide, bir güzeli ejderhadan kurtaran kahramanlar vardır. Mesela Japon mitolojisinde fırtına ilahı Susano, prenses Kuşinada'yı dev bir yılandan kurtarır. Burada Okada'nın okuduğu *Altın Vazo*'ya da gönderme yapılıyor: Romanda, savaşçı Ximen Qing kurnaz dilber Pan Jinlian'ı pencerede görür. Kadının çamaşır astığı ucu çatallı değnek Ximen Qing'in başına düşer ve Pan Jinlian, özür diler. İkisinin arasındaki –Pan Jinlian'ın kocasını zehirlemesiyle sonlanan– aşk bu vesileyle başlar. *–çn*

19

Okada bana şunları anlattı.

Öğleden sonraydı ve bulutlar hızla sürüklenip gidiyordu. Deli bir rüzgâr kesik kesik esiyor, caddeden tozları havalandırıp tekrar yatışıyordu. Okada, sabahtan beri okuduğu Çin romanından yorgun başını kaldırmış, sırf dolaşmış olmak için öğrenci yurdundan çıkmış, ayak alışkanlığıyla Muenzaka'da dolanmıştı. Zihni durgundu. Tüm Çin klasiklerinde, ama özellikle *Altın Vazo*'da on-yirmi sayfa huzur dolu betimlemelerle geçer ve apansız çok ayıp şeyler olurdu.

"Öyle bir kitabın başından yeni kalktığım için, o sırada muhtemelen çok salak bir suratla yürüyordum," dedi Okada.

Yürüyerek sağında kalan İvasaki Malikânesi'nin taş duvarının başladığı yere erişti. Burada yol, yokuşun başına denk geliyordu, caddenin sağ yanı sol yanından biraz yüksekti. Ve yolun sol tarafına birtakım insanlar toplanmıştı. Bu insanlar tam da o önünden geçerken hep baktığı o evin önündeydi. (Gerçi Okada, o eve önem verdiğini bana o gün anlatmadı, ben bunu sonradan öğrendim) Toplananlar hep kadınlardı, sayıları on kişi kadar vardı. Çoğu genç kızlar-

dı ve cıvıldaşan serçeler gibi bir şeyler söyleyerek feveran ediyorlardı. Okada neler olduğunu çözememişti, öğrenmek için özel bir merak da duymuyordu. Yine de yolun ortasında yürümek yerine, o kenarda yürümeye başlamıştı.

Kadınlar güruhunun gözleri bir nesnede toplanmıştı ve Okada, onların bakışını takip edince yaygaranın sebebini gördü. Herkes, evin cumbasının üstüne asılı kuş kafesine bakıyordu. Kadınların yaygarası boşuna değildi. Okada, kafesin içine bakınca afalladı. Bir kuş, kafesin içinde çırpınıyor, çığlıklar atarak bir o yana, bir bu yana uçuşuyordu. Kuşu bu kadar rahatsız eden şeyi görmeyi denediğinde bir keme yılanının* başını kafese sokmuş olduğunu gördü. Hayvan, bambu çubukların arasındaki dar boşluğa bir takoz gibi başını geçirmişti. Görebildiği kadarıyla kafes kırılmış değildi. Yılan sadece, sığacağı kadar bir boşluk açarak boynunu oraya sokmuştu. Okada daha yakından bakmak için iki üç adım ilerledi. Yan yana sıralanmış kızların omuzlarının üstünden baktı. Ve tüm kız güruhu, sanki önceden sözleşmişler gibi, onu bir kurtarıcı olarak karşıladı. Yolu açıp Okada'yı öne çıkardılar. O zaman Okada, bir diğer gerçeği fark etti: Kafeste birden fazla kuş vardı. Kanatlarını çırparak kaçmaya çalışan kuştan başka, aynı renkten bir kuş da yılanın ağzında duruyordu. Yılan onu daha yutmamıştı ama zavallıcık korkudan ölmüştü, tek kanadı cansızca sarkmıştı, gövdesi bir pamuk topağını andırıyordu.

O sırada, evin sahibesi olduğu anlaşılan, yaşça kızlardan birazcık büyük bir kadın, telaşla geldi ve duraksamaksızın Okada'yla konuştu, "O yılana bir şey yapamaz mısınız?"

---

* (Orj.) Aodaişo. (Lat.) Elaphe Climacophora. Ürkütücü görünür ancak zehirsizdir. –*çn*

diye sordu. "Sağ olsunlar, komşuma dikiş dersine gelmiş herkes hemen buraya koştu ama biz kadınların elinden bir şey gelmiyor," diye ekledi. Kızların arasından birisi "Bu hanım kuşun sesini duyup odanın kapısını açtığında yılanı görmüş, onun çığlığını duyunca işimizi bırakıp hep beraber koşup geldik ama gerçekten bir şey yapamadık, öğretmenimiz bir yere gitmişti, burada olsa bile yaşlıcadır, yardım edemezdi," dedi. Dikiş öğretmeni pazar günleri tatil yapmazdı. Eski usule göre, yani beş günde bir dinleniyordu. Bu yüzden kızlar günlerden pazar olduğu hâlde derse gelmişti.

Okada bunları anlatırken, "Bir görsen, evin sahibesi sahiden çok güzeldi," dedi. Ama kadını, sadece simasıyla da olsa önceden tanıdığını, yoldan her geçişinde selamlaştıklarını bana söylemedi.

Okada, cevap vermeden önce kafese yaklaşarak vaziyeti inceledi. Kafes, dikiş öğretmeni komşunun evine bakan pencereye asılıydı; yılan, kafesi gözüne kestirmiş, önce komşu evin damına tırmanmış, sonra da saçaklardan sürünerek kafasını bu eve uzatmıştı. İki evin arasına gerilmiş bir kordon gibi duruyordu ve kuyruğu hâlâ diğer çatının altında bir yerlerdeydi. Çok uzun bir yılandı. Herhâlde yakınlardaki malikânenin arazisinde, bitkilerin arasında yaşıyordu ama hava basıncındaki değişimlere tepki vererek yaşam alanından ayrılmış, kötü bir rastlantı kuş kafesini karşısına çıkarmıştı. Okada ne yapacağına hemen karar veremedi. Kadınların böyle bir durumda çaresiz kalması şaşırtıcı değildi doğrusu.

"Kesici bir alet yok mu?" diye sordu. Ev sahibesi kadın bir genç kıza, "Mutfaktaki bıçağı getirir misin?" dedi. O kız da herhâlde kadının hizmetçisiydi: Dikiş dersine gel-

miş kızlarla aynı türde, sade bir kimono giyiyordu ama temizliğe hazırlanan bir kadın gibi elbisesinin yenlerini, mor muslin bir kordonla bağlayıp kollarını açığa çıkarmıştı. Balık keseceği bıçakla bir yılanın öldürülmesi fikri kızın hiç hoşuna gitmemişti. İtiraz eden gözlerle hanımının yüzüne baktı. "Üzülme, sana kullanman için yeni bir bıçak alırız," dedi kadın. Kız da ikna olmuşçasına koşa koşa eve girdi, bıçağı alıp geldi.

Okada, gelene kadar zor sabrettiği bıçağı aldı, ayağındaki takunyaları çıkardı, tek ayağını cumbanın kenarına dayadı. Jimnastikte çok başarılıydı. Sol eliyle çatının altındaki bir kirişi tutmuştu. Okada, bir mutfak bıçağının yeni bile olsa fazla keskin olmayacağını biliyordu, yılanı tek hamlede haklamak gibi bir planı yoktu. Onun yerine, yılanı üstünde süründüğü kirişe mıhlamak istercesine bıçağı sapladı ve iki-üç defa ittirdi. Yılanın pulları kısa bir süre, âdeta sert cam parçaları gibi delinmeye direndi. Yılanın ağzı yutmaya uğraştığı kuşun kafasıyla doluydu, ölümcül darbeyi aldığında gövdesini dalgalandırdı ama avını tükürmedi, kafasını da kafesten çekmeye yeltenmedi. Okada, elini gevşetmeden birkaç kez, bıçağı testere gibi oynattı. Nihayet yılan, kesme tahtasına yatırılmış bir parça et misali ikiye bölündü. Yılanın hâlâ dalgalanan arka yarısı, Osmanlı çimiyle kaplı yağmur oluğuna düştü. Ön yarısıysa, başı hâlen kafeste olduğu hâlde pencerenin üst pervazından düşüp aşağı sarktı. Ağzındaki kuş nedeniyle şişkinleşmiş başı kafeste, yay gibi gerilmiş bambu çubukların arasında takılı kaldı. Bu yüzden kafes, kırk-elli derecelik bir açıyla yan yattı. Hayatta kalan kuş, hâlen tükenmeyen şaşılacak bir enerjiyle kanat çırpıp kaçmaya devam ediyordu.

Okada, kirişi bırakıp aşağı atladı. Kızlar olup biteni soluksuz izlemişti. Şimdi, macera sona erdiği için, birkaç tanesi öğretmenin evine doğru yürümeye başladı. Okada, "Kafesi indirip yılanın başını çıkarmamız gerekecek," diyerek kadının yüzüne baktı. Ancak yılanın alt yarısı hâlen, simsiyah kanları akarak cumbadan sarkıyordu, hâl böyleyken kadının da hizmetçi kızın da eve girip kafesin ipini çözecek cesareti yoktu.

O zaman biri, heyecanlı bir sesle, "Kafesi ben indireyim mi?" dedi. Kalabalık hep beraber dönüp baktı. Sesin sahibi, içki dükkânının küçük çırağıydı. Okada yılanla boğuşurken, tenha pazar günleri kuş uçmayan, kervan geçmeyen Muenzaka'ya, o çırağın yolu düşmüştü. Hasırotundan örülme bir kayışla sarıp paket ettiği içki şişelerini, hesap defterlerini omuzuna vurmuş, yılanın öldürülüşünü seyretmişti. Yılanın arka yarısı Osmanlı çimlerine düşünce, çırak hemen yükünü yere bırakıp, yerden aldığı çakılları yılanın yarasına doğru fırlatmıştı. İsabet eden her taşla, henüz tam ölmemiş olan kuyruk sallanıp dalgalanıyordu.

"Sana zahmet olacak, çırak bey," dedi kadın. Küçük hizmetçi kız, kafes işi kapıyı açıp çırağı eve aldı. Az sonra pencerede beliren çırak, Japon zambağı konulmuş pervaza tırmandı. Tüm gücüyle uzanıp kafesin ipini asılı durduğu çividen ayırdı. Ve hizmetçi kafese dokunmayı reddettiği için çırak, elinde kafesle pencereden inip evin kapısından dışarı çıktı.

Çırak, peşi sıra gelen hizmetçi kıza göğsünü şişirerek, "Kafesi ben alırım. Hem kanı temizlememiz gerek, kilimlere de damladı zaten," dedi. Evin hanımı da kıza, "Evet, kanı hemen silmek gerek," dedi. Hizmetçi, kafesli kapıdan eve girdi.

Okada, çırağın getirdiği kafese göz attı. Kuş, tüneğine konmuş tir tir titriyordu. Diğer kuşun yarısından çoğu yılanın ağzının içindeydi. Her ne kadar kesilmiş olsa da yılan hayatının son ânına dek kuşu yutmak için çabalamıştı.

Çırak, Okada'nın yüzüne bakarak, "Yılanı çıkarayım mı, beyim?" dedi. Okada gülümsedi: "Evet, çıkarırsan sevinirim. Ama başını kafesin ortasına kadar kaldırıp çekmezsek, kafesin henüz kırılmamış bambuları kırılacak." Çırak, mahir parmaklarıyla yılanı kafesten çıkardı. Parmağının ucuyla ölü kuşun kuyruğunu çekmeyi denedi: "Öldü ama bırakmıyor."

O dakikaya kadar etrafta kalmış olan birkaç terzi öğrencisi, artık seyredilecek bir şeyin kalmadığını anlayarak bitişikteki eve döndüler. Okada, "Eh, artık ben de müsaade isteyeyim," diyerek etrafına bakındı.

Evin hanımı dalmış bir şeyler düşünüyordu ama bu sözü duyunca dönüp Okada'ya baktı. Bir şey söyleyecek oldu, tereddüt edip bakışlarını kenara kaçırdı. O sırada kadın, Okada'nın eline biraz kan bulaşmış olduğunu gördü. "Ah, eliniz kirlenmiş," diyerek hizmetçisine seslendi ve kapıya elini yıkaması için kepçeyle su getirmesini söyledi. Okada bana, o sırada kadının nasıl davrandığını net olarak anlatmadı ama, "Parmağımın ucuna birazcık kan değmişti sadece, kadın nasıl fark etti şaştım," dedi.

O âna kadar kuşun cesedini yılanın ağzından çıkarmaya çalışan çırak, Okada elini yıkarken, "Of, eyvah!" diye bağırdı.

Katlanmış yeni bir havluyla Okada'nın yanında bekleyen kadın, elini kapının kafesine dayayıp bakarak, "Ne oldu, çırak bey?" diye sordu.

Çırak, elini kuşun kafesine bastırarak, "Sağ kalan kuş az kalsın, yılanın başını sokarken açtığı gedikten kaçacaktı," dedi.

Okada elini yıkamayı bitirdi, kadının verdiği havluyla kurulanarak çırağa, "Elini oradan çekme," dedi. "Eğer sicim gibi, ama sağlam bir şey varsa getirir misiniz, onunla kuşun delikten çıkmasını önleyebiliriz," dedi.

Kadın biraz düşündükten sonra, "Saç kurdelesi var, işinize yararsa," dedi.

"Olur," dedi Okada.

Kadın, hizmetçisine söyleyip tuvalet masasının çekmecesinden kurdeleler getirtti. Okada kurdeleleri aldı, bambu kafesin kırık yerini enine boyuna bağladığı kurdelelerle kapattı.

Okada, "Benim işim böylece bitmiş oldu," diyerek bahçe kapısına doğru yürüdü.

Kadın, kelime bulmakta zorlanır gibi bir edayla, "Çok teşekkürler, gerçekten," dedi ve kapıya kadar peşinden geldi.

Okada, çocuğa seslendi. "Çırak bey! Sana zahmet, o yılanı çöpe atar mısın?"

Çocuk, "Tamam. Tepenin altında geniş bir lağım kanalı var, oraya atayım. Buralarda bir ip yok mu?" diyerek çevreye bakındı.

"İp var, vereyim. Biraz bekle lütfen." Kadın, hizmetçi kıza dönüp bir şeyler söyledi.

Bunlar olurken Okada, "Hoşçakalın," diyerek ardına bakmaksızın tepeden indi.

Bunları anlattıktan sonra Okada yüzüme bakarak, "Ne dersin? Amaç bir güzele yardım etmek olunca nasıl da çalışmışım değil mi?" diye sordu.

"Evet. Bir kadının uğruna yılanı öldürmen, âdeta efsanelerde anlatılan şeylere benziyor. Ama bu öykü burada bitmeyecek herhâlde, değil mi?" Samimi olarak, kalbimden geçen şeyi söylemiştim.

"Saçmalama, devamını getirmeye niyetim olsa gelip de sana anlatmazdım." Okada bunu yapmacıklıkla söylememişti. Ama her şey bu kadarla kalsa çok yazık olurdu doğrusu.

Okada'nın anlattıklarını dinledikten sonra ben sadece, "Efsaneler gibiymiş," diye yorum yapmıştım. Fakat aslında aklımdan geçen başka bir şeyi gizliyordum: "*Altın Vazo*'yu okuyan Okada, kendine bir Pan Jinlian bulmuş olmasın sakın?"

Öğrenci ayakçılığından yükselerek tefeci olan Suezo'nun ismi, elbette öğrenciler arasında biliniyordu. Ondan hiç borç almayanlar bile en azından adını duymuştu. Ne var ki Muenzaka'daki kadının Suezo'nun metresi olduğundan haberdar olmayanlar da epey fazlaydı. Okada da bunlardan biriydi. Bana gelince... O günlerde henüz kadını yakından tanımıyordum ama terzilik öğretmenine komşu eve bir metresin yerleştiğini ve onu yerleştirenin Suezo olduğunu biliyordum. Yani farkındalık bakımından Okada karşısında ufak bir üstünlüğüm vardı.

20

Kadının Okada'ya yılanı öldürttükten sonraki gündü. O-Tama, şimdiye dek sessizce selam vermekten başka bir şey yapmadığı Okada'yla yüz yüze konuştuğu için, duygularında kendisini bile şaşırtan bir dikkate değer bir değişim hissetti. Her kadının gönlünde istediği hâlde almayı amaçlamadığı bazı eşyalar vardır... Mesela güzel bir saat ya da yüzüğü vitrinine koymuş bir dükkânın önünden geçerken kadınlar dönüp o eşyaya bakarlar. Mahsus o eşyaya bakmak için o dükkânın önünden geçmezler. Ama başka bir amaçla bir yerlere giderken yolları oraya düşerse vitrine bakarlar. Eşyaya duydukları arzuyla onu almaya yeltenmeyerek kabul ettikleri yenilgi, bir araya gelerek tatlı bir hüzün duygusuna dönüşür. Kadınlar bu duygudan keyif alırlar. Buna karşılık, kadın sahiden almak istediği şeyi elde edemezse şiddetli bir ıstırap hisseder. Hatta o ürün kadına rahat vermez ve onu daima rahatsız eder. Ürünün birkaç gün sonra indirime gireceğini bilse de beklemeye tahammülü yoktur. Havanın sıcak, soğuk, yağmurlu olmasına aldırış etmez, elde etme dürtüsü bir kez uyandıysa gecenin körü de olsa gider o şeyi

alır. Dükkânlardan eşya çalmayı huy edinmiş kadınlar da aslında farklı kumaştan dokunmuş değildir. Sadece istenen ama elde edilmesi gerekmeyen şeylerle elde edilmesi gereken şeylerin ayrımını tam yapamazlar. Okada düne kadar O-Tama için sadece istenen bir şeydi. Oysa şimdi bir anda, derhal almayı arzuladığı bir şeye dönüşmüştü.

O-Tama küçük kuşunu kurtarmasını rica ettiğinde bir bağ kurulmuştu ve artık ne yapıp edip Okada'yla yakınlaşmak istiyordu. İlk aklına gelen fikir, Ume aracılığıyla bir teşekkür hediyesi göndermekti. Ama bu da hiç makul olmayan bir plandı. Vasat zekâdaki bir insanın yapacağı şeydi. "Ona küçük bir kolçak filan dikemem, yoksa Okada Bey'in komiğine gider, çünkü âşık olmuş saftirik bakireler yapar öyle şeyleri." Aklına bir türlü iyi bir fikir gelmiyordu. Hem gönderecek zekice bir hediyesi olsa bile onu Ume'yle göndermek doğru muydu? Nakaço'da kendine kart yaptırmıştı ama hediyeye kuru bir isim kartı ekleyip göndermek kâfi değildi. Herhâlde bir de not yazıp göndermek gerekirdi. Şimdi çetin kayaya toslamıştı işte. İlkokulu bitirir bitirmez eğitimini bırakmıştı, kendini geliştirmeye fırsat da bulamamıştı. Doğru dürüst bir mektup yazamazdı. Tabii ki malikânelerde hizmet vermiş komşusuna yazdırmak söz konusu olabilirdi. Ama bunu hiç istemiyordu. Mektuba mahrem bir şeyler yazmak niyetinde değildi ama Okada'ya mektup göndereceğini kimseler bilsin istemiyordu. Ne yapacaktı?

Sanki bir yolda, başta sona volta atarmış gibi, O-Tama bu problemi enine boyuna düşündü. Makyajıyla veya mutfağıyla meşgulken geçici olarak aklından çıksa bile, boş kalır kalmaz konu tekrar hatırına geliyordu. Saatler sonra Suezo

geldi. O-Tama, adama içki servisi yaparken de Okada'yı düşünüyordu. Suezo bunu fark etti ve "Dalmış neyi düşünüyorsun yine?" diye azarladı. O-Tama, "Ay, hiçbir şey düşünmüyordum," diyerek yüzüne anlamsız bir gülümseme yerleştirdi. Belli etmemeye çalışsa da yüreği küt küt atıyordu. Neyse ki artık bazı şeyleri öğrenmişti, bir sır sakladığında keskin gözlü Suezo bile onu kolayca yakalayamıyordu.

Suezo evine döndükten sonra O-Tama bir düş gördü. Rüyasında şekerlemeler alıyor ve bunları Ume'ye verip Okada'ya gönderiyordu. Hediyeye ne bir kart ne de mektup eklediğini fark ediyor, "Hay aksi!" diyordu... Sonra da uyandı.

Sabah oldu. Ya Okada yürüyüşe çıkmadı ya da O-Tama onu gözden kaçırdı çünkü o gün, çok istediği hâlde Okada'nın yüzünü göremedi. Ondan sonraki gün Okada yine O-Tama'nın penceresinin önünden geçti. Geçerken de göz ucuyla pencereye baktı ama evin içi karanlık olduğundan O-Tama'yla göz göze gelemedi. Bir sonraki gün, Okada'nın yürüyüş saati gelince, O-Tama süpürgesini çıkarıp aslında kirli olmayan cumbalı odayı özenle süpürdü. Giydiği deri sandaletleri, hatta asla ayağına değmemiş takunyaları bile bir sağa, bir sola koyuyordu. Ume mutfaktan çıkıp, "Ay ne yapıyorsunuz? Ben süpürürüm," dedi. O-Tama, "Gerek yok, sen sebzeleri haşlamaya devam et, zaten işsizlikten sıkılıyorum," diyerek kızı geri çevirdi. Tam da o sırada Okada evin önünden geçti ve şapkasını çıkarıp selam verdi. O-Tama elinde süpürgeyle, sopa gibi kaskatı duruyordu, hiçbir şey söyleyemedi ve Okada'nın geçip gitmesini seyretti. Sanki elini yakan kızgın bir maşaymışçasına süpürgeyi fırlattı, sandaletlerini çıkarıp diğer odaya kaçtı.

O-Tama mangalın başına oturup ateşi kurcalayarak düşündü, "Ah, ne kadar aptalım. Böyle serin bir günde pencereyi açıp başına oturmam garipsenir diye düşündüm, mahsustan odayı süpürürmüş gibi yaptım. Bu kadar uğraştığım hâlde beklediğim fırsat gelince hiçbir şey diyemedim. Beyimin önündeyken söylemem gereken bir şey varsa, konuşulması zor şeyleri bile söylüyorum. Hatta hiç sırası olmasa dahi söyleyebiliyorum. Hâl böyleyken Okada Bey'e neden seslenemedim acaba? Bana yardım ettiğine göre ona teşekkür etmemden daha doğal ne olabilir? Üstelik bugün teşekkür etmezsem o beyle konuşma şansımı tamamen kaybedebilirim. Ume'yi kullanarak ona bir hediye göndermeyi düşündüm ama bunu yapamadım, gözümün önünden geçtiğinde onunla konuşmayı da becermedim. Ne kadar beceriksizim! Neden az önce sesimi çıkaramadım acaba? Evet, evet. Aslında ona bir şeyler söylemeyi denedim. Sadece söylenecek münasip bir şey bulamadım. Ona 'Okada Bey!' diye samimi bir şekilde seslenemezdim. Ama yüzünü gördüğümde, 'Affedersiniz, bakar mısınız?' diye çağırmak da bana zor geldi. O anda kafamın karışması boşuna değil. Şimdi sakin kafayla düşününce anladım: Demek ki öyle bir durumda söylenecek sözleri bilmiyormuşum. Hayır, hayır. Böyle şeyleri düşünerek bile aptallık ediyorum. Seslenmeme bile gerek yoktu ki. Onu görür görmez bir koşu dışarı çıksam yeterdi. Ben öyle yapsaydım şüphesiz Okada Bey de duracaktı. Ve bir kez durmasını sağladıktan sonra, "Şey, geçen gün bana büyük iyiliğiniz dokundu," benzeri bir şey diyebilirdim." O-Tama, işte bunları düşüne düşüne ateşi karıştırırken mangaldaki çaydanlık kaynadı ve buharlar üfleyerek kapağını oynattı.

Daha sonra O-Tama, çifte plan kurmaya başladı. Elinde iki yöntem vardı. Bunlar, adamla bizzat konuşmak ve bir aracı kullanmaktı. Artık akşamları hava soğuk oluyordu ve pencereyi açık tutmak zordu. Bahçe süpürmek desen normalde sabah yapılıp biten bir iştir, hem geçen günkü olaydan sonra Ume, bahçeyi sabah akşam süpürür olmuştu. Temizlik, dışarı çıkmak için inandırıcı bir bahane değildi. O-Tama, "Belki Okada'yla karşılaşırım," diye Muenzaka'nın eteğindeki hamama hep geç saatlerde gitmişti ama hamama giden yol gayet kısaydı, Okada'ya hiç rastlamıştı. Aracı göndermek ise her geçen günle beraber biraz daha zor bir hâl aldı.

O-Tama bu düşüncelerle Okada'yla görüşmekten vazgeçti. Daha doğrusu, kendini vazgeçmeye zorladı. "Ben o günden beri Okada Bey'e hiç teşekkür etmedim. Edilmesi mutlaka gerekli olan teşekkürü esirgeyişim yüzünden, üzerimde ödenmemiş bir şükran borcu var. Ve Okada Bey de benim ona şükran borçlu olduğumun farkında. Belki de böylesi, yarım yamalak özür dilemekten daha iyidir."

Yine de O-Tama'nın içinde, bu şükran borcuyla beraber Okada'yla yakınlaşma isteği kalmıştı. Bu konuda bir çözüm bulmak için her gün gizli gizli, kara kara düşünüyordu.

O-Tama güçlü bir kadındı. Suezo'yla tanışmasından beri geçen kısa zamanda, resmi olarak herkesçe dışlanan ama gizliden gizliye de kıskanılan bir metres olmanın acısını öğrenmiş, bu sayede toplumla alay eden bir mizaç geliştirmişti. Ama özünde iyi bir insandı ve henüz yüreği katılaşmamıştı, bir yurt talebesi olan Okada'ya yaklaşmaktan korkuyordu.

Havanın ılık olduğu günler, pencereyi açıp yine Okada'yla selamlaşıyordu ama onunla konuştuğu, ona havlu

verdiği, kısa süre de olsa onunla yakınlık kurduğu o maceralı gün hiçbir şeyi değiştirmemişti. Her şey öncekiyle aynıydı. O-Tama, bu durumdan çok rahatsızdı.

Suezo geldiğinde bile, mangalı odaya koyup karşılıklı konuştukları sırada, "Keşke onun yerine karşımda Okada Bey olsa," diye düşünüyordu. Bu düşünce aklında ilk belirdiğinde, kendi samimiyetsizliğinden nefret etmişti. Ama zamanla, utanç duymadan hep Okada'yı düşünerek konuşabilmeye başladı. Kendini Suezo'ya teslim ettiğinde bile gözlerini kapatıp Okada'yı hayal etmeye başladı. Bazen, kendini rüyasında Okada'yla beraber görüyordu. Gereksiz bir usul, sıkıcı bir giriş olmadan, sadece kendini onun yanında buluveriyordu. "Ah, ne mutluyum," diye düşündüğü an karşısındaki Okada kayboluyor, yerine Suezo geliyordu. O an irkilerek uyanıyor, sinirleri uyarıldığı için gözüne uyku girmiyor, hıncından ağlıyordu.

Zaman su gibi aktı ve kasım ayı geldi. Bir bahar havası sürüp gidiyordu, pencerelerin açık bırakılmasını kimsecikler yadırgamazdı. Böylece O-Tama, Okada'nın yüzünü her gün görebiliyordu. Kasımdan önce loş ve yağışlı günler birbirini kovalamış, eve kapanıp Okada'yı günlerce göremediği olmuştu. Çok uysal bir yapısı olduğu için pencereleri açtırıp Ume'ye rahatsızlık vermeye çekiniyordu. Hele Suezo'ya asık surat göstermek söz konusu bile olamazdı. Yalnız başına keyifsiz hissettiği günlerde, mangalın kenarına dirseğini dayayıp sessiz düşüncelere dalıyor, böyle durumlarda Ume de kaygıyla, "Hasta mısınız?" diye soruyordu. Ama artık Okada'yı her gün gördüğünden üstüne bir neşe gelmişti. Bir sabah, her zamankinden daha şık bir hâlde giyinip evden çıktı ve babasının gölet kıyısındaki evine gitti.

O-Tama babasını haftada bir kez görmeyi âdet edinmişti. Ama asla bir saatten fazla oturmuyordu çünkü babası izin vermiyordu. Babası her ziyaretinde onu sevgiyle karşılıyordu. Önüne çayla beraber lezzetli yiyecekler çıkarıyordu. Ama bunları yapsa da çok geçmeden, "Evine dön," diyordu. Bu davranışının tek nedeni yaşlı adamın sabırsız oluşu değildi. Kızını bir adamın hizmetine verdikten sonra ayağını baba evine alıştırmayı uygunsuz buluyordu. O-Tama, baba evine ikinci ya da üçüncü gelişinde, "Beyim kesinlikle öğleden önce uğramaz, zamanım var," demişti. Ama babası tasvip etmemişti: "Tamam bugüne kadar o saatlerde teşrif etmemiş olabilir. Ama bakarsın ileride bir nedenle eve erkenden geliverir. Beyinden müsaade isteyip kendine ayırdığın günler dışında alışverişe çıkınca aylaklık etmemelisin. Yoksa beyin, nerelerde geziyor bu kadın diye düşünür."

O-Tama, Suezo'nun mesleğinin ne olduğunu babası duyup üzülecek diye bitmeyen bir endişe içindeydi. Onun evini ziyaret ettikçe haletiruhiyesini yokluyordu ama babası her şeyden habersiz gibiydi. Bunda şaşılacak bir şey yoktu. Babası gölet kıyısına taşındıktan bir süre sonra, kendini ödünç kitap dükkânından aldığı kitapları okumaya vermişti; gündüz saatlerini, gözlüğünü takıp kitap okuyarak geçiriyordu. Hepsi de *kakihon** diye anılan, gerçekten yaşanmış ya da kurgu öykülerle dolu kitaplardı. Bu aralar okuduğu kitap, *Mikava Günceleri'ydi.*** "Bu kitap pek çok ciltten olu-

---

* Kelime anlamıyla "yazmalık kitap". Bunlar, hikâye anlatarak para kazanan profesyonellere yönelik eserlerdi. Antitezi olan yomihon (okumalık kitap) ise eğlencelik tarihsel romanlardı. *–çn*

** 19. asırda yazılmış, yazarı belirsiz eser. Sözde Edo Devrinin (1603-1868) çeşitli olaylarını konu alır, anlatılan vakaların çoğu kurgusaldır. *–çn*

şuyor, beni uzun süre oyalar," diyordu. Kitapçı ona birkaç *yomihon* tavsiye etmişti ama babası, bunlar yalan yazıyor diye, kitapları eline alıp incelemeye bile tenezzül etmemişti. Geceleri okumak gözünü çok yorduğu için, tiyatroya gidiyordu. Tiyatroda seyredeceği şeyleri seçerken gerçek ya da "yalan" olmasına aldırış etmiyordu, *rakugo* da izliyordu, *gidaiyu* da.* Ama anacaddedeki tiyatrolara çok sevdiği biri sahneye çıkmayacaksa gitmezdi çünkü oradaki oyunların ders verici, didaktik tarzını beğenmezdi. Hobileri bundan ibaretti, boş yere çene çalmaktan da hiç hoşlanmazdı. Bu yüzden arkadaşı yoktu. Suezo'nun aslında ne olduğunu nereden duyacaktı ki?

Aslında mahallede, "Falanca emeklinin evine ziyarete gelen şu güzel kız kim?" diye merak edip onun bir tefecinin metresi olduğunu açığa çıkarmış insanlar vardı. Etrafta konuşan birileri oldukça yaşlı şekercinin kulağına ister istemez bir şeyler gelebilirdi. Neyse ki, komşularından biri müze müdürüydü, eski kaligrafi kataloglarını inceleyip kendini hattat olarak eğitmeyi deniyordu, diğeri ise son zamanlarda yok olmaya yüz tutan bir mesleği, tahtabaskı** zanaatını sürdürüyordu, daha kârlı olan mühür oymacılığına bile geçmemişti. İkisi de babasının huzurunu bozacak adamlar değildi.

O sıralar mahallede evden başka pek bir şey yoktu. Sadece Lotus Tomurcuğu lokanta zincirinin bu mahallede aç-

---

* Rakugo, bir tek aktörün sahnede komik öyküler anlattığı dramatik sanattır. Gidaiyu, oyun yazarı Takemoto Gidaiyu tarafından icat edilmiş olan, şarkılı öykü anlatma tekniğidir. –ç*n*

** Japon estampı diye de bilinen tahtabaskı tekniği, Batı tarzı matbaa Japonya'ya girmeden önce yazılı eserlerin ve (ukiyo-e başta olmak üzere) resimlerin çoğaltılmasında kullanılırdı. –ç*n*

tığı erişteci ve pirinç krakerleri yapan bir dükkân ile onların da ilerisinde anacaddeye dönen sapağın yanında, adı On Üç olan bir tarak imalatçısı vardı.

O-Tama babasını onu bekler hâlde buldu, o bahçeye girer girmez henüz içeriye seslenmesinden bile önce, kızının varlığını sezinlemiş ve takunyalarının hafif sesini duymuş olan babası, okuduğu *Mikava Günceleri*'ni bir kenara bırakmıştı. Taktığı gözlüğü çıkarıp sevimli kızının yüzüne bakabildiği böylesi günler, babası için birer bayramdı. Kızı gelince hemen gözlüğünü çıkarıyordu. Gözlükle baksa daha net görürdü elbette ama aralarına gözlük camının dahi girmesi hoşuna gitmiyordu. Görüşmedikleri günlerde kızına anlatmak istediği pek çok şey birikiyordu, bunların bir kısmını unuttuğunu da hep O-Tama evine döndükten sonra fark ediyordu. Ancak, "Beyefendinin hâli keyfi iyidir umarım," diyerek Suezo'nun sağlığını sormayı unutmuyordu.

O-Tama, bugün neşeli görünen babasının yüzüne bakarak Leydi Açа'nın* hikâyesini dinledi. Babasının anacaddede yeni açılan Oosencu adındaki dükkândan aldığı otuz santim enindeki kavrulmuş pirinç krakerlerinden yedi. Ve babası, "Artık dönmen gerekmiyor mu?" diye birkaç defa sorunca gülümseyerek, "Gerekmiyor," dedi. Saat öğleyi hayli geçene kadar babasıyla sohbet etti. Ve bazen, "Suezo'nun bu saatlerde eve geldiğini babama söylersem şu deminki soruyu biraz daha sert bir sesle tekrarlar herhâlde," diye düşündü. Ne tuhaf şey... çekingenliği ansızın silinmişti, Suezo'nun o yokken eve gelip gelmediğini umursamıyordu.

---

* Edo devri boyunca ülkeyi yöneten Tokugava hanedanını kuran Tokugava İeyasu'nun odalığı. *–çn*

21

Havalar giderek soğuyor ve O-Tama'nın evindeki lavabonun* önündeki takunyayla ayak basılan kalas kaplı yer, sabah vakti kırağıyla bembeyaz kesiliyordu. Bahçedeki derin kuyunun kovasına bağlı ip çok soğuk oluyordu. O-Tama, Ume'ye acıyıp eldiven almıştı, ama her seferinde giyip çıkarmaya üşendiğinden, eldiveni giymiş hâlde mutfakta iş yapamadığından ve biraz da alınan eldiveni kullanmaya kıyamadığından Ume, suyu çıplak elle alıyordu. Ev temizliği için ve çamaşır için kullanılacak suyu iyice ısıtıp kullandıkları hâlde Ume'nin elleri zamanla yıpranmaya başladı. O-Tama bundan rahatsız olarak şöyle dedi: "İş yaparken ıslanan ellerin öylece kalmasın. Elini sudan çeker çekmez hemen silip kurulamalısın. Ve işlerin biter bitmez elini sabunla yıkamayı unutma." Böyle diyerek Ume için aldığı güzel bir kalıp sabunu uzatmıştı. Yine de Ume'nin elleri yıpranmaya, O-Tama da kız için üzülmeye devam etti. Kendisi de aynı işleri yıllarca yaptığı hâlde elinin kızınkiler kadar yıpranmamasına anlam veremiyordu.

* O yıllarda mutfaklarda musluk yoktu. Su bahçe kuyusundan kovayla geldiği için, bulaşık ve sebze yıkamak gibi işlerde kullanılan lavabo zemine çok yakın bir yere konuluyordu. *–çn*

O-Tama, sabahları uyanır uyanmaz yataktan çıkardı, bunu alışkanlık edinmişti. Ama son zamanlarda bu durum değişmişti. Ume gelip de, "Bu sabah lavabonun üstü buzla kaplanmış. Bence biraz daha istirahat ediniz," dediğinde şiltesinde sarınıp yatmaya başlamıştı.

Eğitimciler, hülya kurmanın önüne geçmek için gençlerin yattıktan sonra uyumadan vakit geçirmesini veya uyandıktan sonra döşekte kalmasını yasaklarlar. Çünkü genç bir beden sıcak yorgana gömüldüğünde, ateşte açan zehirli çiçekler misali zihninde seraplar filizlenir. O-Tama'nın hayalleri de bu aralar gayet şehvetli bir hâl almıştı. Böyle şeyleri düşündüğünde gözüne farklı tür bir ışık yerleşiyor, sanki sarhoşmuş gibi göz kapaklarından yanaklarına doğru bir kızıllık yayılıyordu.

Önceki akşam gökyüzü açıktı ve yıldızlar pırıl pırıldı, şafak vakti de taze bir sis bastırmıştı. O-Tama, yeni öğrendiği tembellikle döşeğinde uzun süre oyalandı. Ume'nin panjurunu açtığı cephe penceresinden gelen sabah güneşini görünce kalktı. Ve ince bir kuşak sardıktan sonra sabahlığını sırtına alarak verandaya çıkıp dişlerini fırçaladı. O sırada evin kapısının açıldığını duydu. Ardından kibarca, "Hoşgeldiniz," diyen Ume'nin sesi ve eve giren birinin ayak sesleri geldi.

"Hey. Geç kalkmışsın," diyerek mangalın başına oturan kişi Suezo'ydu.

"Kusuruma bakmayın. Bugün oldukça erkencisiniz." Fırçayı ağzından çıkarıp kovaya tüküren O-Tama'nın banyodan yeni çıkmışçasına pembeleşmiş yüzü, Suezo'nun gözüne son derece güzel göründü. O-Tama, Muenzaka'ya taşındığından beri her geçen gün biraz daha güzelleşiyordu. İlk başta, üstündeki genç kız sevimliliği hoşuna gitmişti

ama son zamanlarda bu sevimlilik, yerini cazibe ve işveye bırakmıştı. Suezo bu dönüşümü seyrederken O-Tama'nın aşkın ne demek olduğunu öğrendiğini, bunu öğretenin de kendisi olduğunu düşünerek gururlanıyordu. Her konuda keskin olan Suezo'nun gözleri, sevdiği kadının haletiruhiyesini tartarken böyle gülünç bir aldanış içindeydi. O-Tama, başlarda beyine hürmetle hizmet eden bir kadındı. Ama kara kara düşünerek geçirdiği nice günden sonra, dikkate değer bir değişim geçirmiş ve iki yüzlülük denebilecek bir şuur yapısına ulaşmış, alelade kadınların ancak pek çok erkekle temas kurduktan sonra edindiği rahat karaktere şimdiden kavuşmuştu. Bu karakterin onunla üstü kapalı bir dalga geçmesi, Suezo'ya bir tür keyif veriyordu. Hem O-Tama bu iki yüzlü karakteri edindikçe yavaş yavaş hedonizmi keşfetmişti. Bu hedonizm, Suezo'nun da arzularını körüklüyor, O-Tama'ya daha sıkıca bağlanmasını sağlıyordu. Suezo, kızdaki dönüşümün nedenini anlayamasa da bu sayede kendini yeniden doğmuş gibi hissediyordu.

O-Tama, demirden bir leğeni önüne çekerek şöyle dedi: "Biraz şu yana doğru döner misiniz lütfen?"

Suezo, "Neden?" diyerek Altın Tangu tütününden sardığı bir sigarayı yaktı.

"Çünkü yüzümü yıkamam gerekiyor."

"İyi ya işte, yıka."

"Ama siz bakarken yıkayamam ki."

"Yahu ne zor kadınsın. Böyle iyi mi?" Suezo, duman tüttürerek verandaya sırtını döndü. Ve içinden şöyle geçirdi: "Ne kadar masum bir kız!"

O-Tama sabahlığını açmadan, sadece yakasını biraz gevşeterek çarçabuk yüzünü yıkadı. Adama makyajsız yakalanmıştı ama, ne güzelliğinde boyayla örtmesi gereken

bir kusur vardı ne de makyajsız görülmekten korkmak için bir sebebi.

Sırtını dönmüş olan Suezo, kısa süre sonra yine O-Tama'ya doğru döndü. Yüzünü yıkarken Suezo'ya sırt çevirmiş olan O-Tama bunu hissetmedi ama yıkanmayı bitirip tuvalet masasına yaklaştığında Suezo'nun ağzı sigaralı yüzü aynadan yansıdı.

O-Tama, "Ay, ne fenasınız..." dedi ve başka tepki vermeden saçını tarayıp bağladı. Yakasını gevşettiği için beyaz teni, ensesinden sırtına kadar geniş bir üçgen hâlinde açığa çıkmıştı. Ellerini yukarı kaldırınca dirseğinin sekiz-on santim önüne kadar görünen güzel kolları, Suezo'nun bakmaktan asla bıkmadığı bir manzaraydı. Sessizce beklerse O-Tama'yı acele ettirmiş olacağını düşünerek mahsus ahesteleştirdiği bir sesle, sakin sakin konuşmaya başladı.

"Yahu, acele etmen gereksiz. Erkenden çıkıp gelmemin özel bir nedeni yoktu. Geçen gün, sen sorduğunda bu akşam geleceğimi söylemiştim ama işim çıktı, Çiba şehrine gitmem lazım. Birileriyle görüşeceğim. Çabuk uzlaşırsak yarına dönerim ama bir ihtimal işim öbür güne de sarkabilir."

Saçını tarayan O-Tama, "A-aa!" diyerek döndü. Yüzünde tedirgin bir ifade vardı.

Suezo şaka yollu, "Uslu uslu beni bekle, olur mu?" diyerek tabakasını kapattı. Ve ayağa kalkıp evden çıktı.

"Ayol daha çay bile ikram edemedim," diyerek tarağı fırlatırcasına kutusuna koyan O-Tama, adamı uğurlamaya kalktı ama Suezo evin kapısını açmıştı bile.

Kahvaltı sinisini mutfaktan getiren Ume, siniyi yere koydu ve ellerini birbirine vurarak,* "Affedersiniz," dedi.

---

* Bugün bile bazı Japonlar, özür dilerken veya ricada bulunurken ellerini dua edercesine birleştirirler. *–çn*

Mangal başına oturmuş, ateşi kaplayan külleri maşayla eşeleyen O-Tama, "Neden özür diliyorsun?" diyerek gülümsedi.

"Boş bulundum, çay getirmekte geç kaldım."

"Ah, o mu? Ben onu lafın gelişi söyledim. Beyefendiyi gücendirmiş değilsin, merak etme." O-Tama yemek çubuklarını aldı.

Ume, kahvaltı eden hanımının yüzüne bakınca, asabı nadiren bozulan halim selim O-Tama'nın bu sabah bilhassa neşeli olduğunu gördü. Demin, "Neden özür diliyorsun," diye sorduğu an gülümsemişti ve o tebessümün izi, belli belirsiz kızaran yanaklarından hâlen silinmemişti. "Neden gülüyor acaba?" diye bir soru Ume'nin aklından geçti fakat gayet naif olan kız, o mutluluğun altında bir şey aramadı. O-Tama'nın mutluluğu ona da bulaştı ve Ume de kendini neşeli hissetti.

O-Tama, Ume'nin yüzünü süzdü. Güleç yüzüne daha büyük bir gülümseme yayıldı. "Baksana, evine gitmek istemez miydin?"

Ume, yadırgayan gözlerle onun yüzüne baktı. Daha Meici devriminin üstünden on yıldan biraz fazla zaman geçmişti, kentin Edo diye anıldığı devirden kalma âdetler, gücünü yitirmemişti. Geleneğe göre bir kentten diğerine çıraklığa giden çocuklar, O-Bon bayramı dışında evlerine dönmezlerdi.

"Bu akşam beyefendi gelmeyecekmiş. O yüzden evine gidebilirsin... Hatta istersen yatıya kalabilirsin," diye tekrarladı O-Tama.

"Gerçekten mi?" Ume, bunu şüphe ettiği için sormamıştı. Kendisine gösterilen iyiliğin büyüklüğü karşısında bu söz ağzından çıkıvermişti.

"Yalan söyler miyim hiç? Ben öyle kötü şeyler yapıp seninle alay etmem. Sofrayı da toplamana gerek yok, hemen gidebilirsin. Bugün orada rahatça zaman geçir, gece de orada kal. Buna karşılık yarın erken dönersin."

Ume'nin yüzü neşeyle pembeleşerek, "Baş üstüne," dedi. Babası çekçekçilik yapıyordu. Evi de önünde iki üç tane çekçek arabasının park edildiği bir yerdi, zemini sıkıştırılmış topraktan ibaretti. Dolapla mangalın arasına bir minder seriliydi, orası çalışmaya gitmediği saatlerde babasının oturduğu, babası dışarıdayken de annesinin oturduğu yerdi. Annesinin saçları hep yüzünün bir yanına dökülen, işini engellemesin diye kimonosunun yenleri bağlı duran görüntüsü Ume'nin küçük kafasına, şimşek gibi aksetmişti.

Kahvaltısı bittiği için Ume siniyi kaldırdı. Toplamana gerek yok denilse bile, en azından bulaşıkları yıkamak istiyordu. Kovayla su alıp çay fincanını ve tabakları şıngır mıngır yıkamaya başladığında O-Tama kâğıda sarılı bir şeylerle çıkageldi. "Ah, zahmet edeceğini biliyordum zaten. O kadarcık şeyi ben de yıkarım. Saçlarını dün akşam bağlamıştık, bu hâli iyi. Çabuk kimononu değiştir. Ailene götürecek bir hediyen yok, o yüzden yanına bunu al." Paketin içinde banknotlar vardı – önceden değindiğimiz, o döneme özgü, oyun kartına benzeyen elli senlik yeşil banknotlardandı bunlar.

Ume aceleyle yola çıktı ve O-Tama, yenini sıyırıp bağlayarak mutfağa girdi. Ve eğlenceli bir şey yaparmış gibi bir edayla Ume'nin yarıda bıraktığı bulaşıkları yıkamaya başladı. Eli çocukluktan beri bu işlere yatkın olan O-Tama'nın, bulaşıkları Ume'yle kıyas kabul etmeyecek kadar süratli ve

özenli bitirmesi gerekirdi ama bugün, oyun oynayan çocuk gibi ağır aheste yıkıyordu. Aldığı her tabak, beş dakika elinde kalıyordu. O-Tama'nın yüzü, canlı bir kızıllıkla parlıyordu, bakışları derindi.

Ve kafasının içinde son derece iyimser görüntüler akıyordu. Kadınlar, bir karar verene kadar acınası bir tereddüt içinde kalırlar, boşa koyarlar dolmaz, doluya koyarlar almaz ama bir şeyi kafalarına koydular mı, erkeklerin aksine sağa sola bakmaz, *œillères** takmış at gibi, sadece önlerine bakarak dörtnala koşarlar. Temkinli bir erkek, her kaygı duyduğunda kendi yoluna engeller koyar ancak bir kadın için o engeller birer kürdandan farksızdır. Hatta bazen erkeklerin cüret edemediği şeylere cüret edip umulmadık başarılar kazanırlar. O-Tama, Okada'yla yakınlık kurmak istiyordu fakat civarda buna şahit olabilecek birileri bulunduğu sürece, dayanılmaz bir kararsızlık içinde duraksamıştı. Ama bu sabahtan, Suezo'nun Çiba şehrine gideceğini bildirip hoşçakal demeye gelişinden beri, pupa yelken giden tekne gibi, gözüne kestirdiği sahillere doğru kanatlanmaya azmetmişti. O yüzden Ume'yi apar topar aile ziyaretine göndermişti. Ayak bağı olabilecek iki kişiden Suezo, Çiba şehrinde, hizmetçisi Ume ise baba evinde geceleyecekti. Yarın sabaha kadar, hiç kimse tarafından kısıtlanmayan hür bir insan olduğunu bilmek, O-Tama'yı sevinçten deli etmişti. Sorunların bu kadar çabuk ortadan kalkmasını, hedefe kolayca erişeceğini gösteren bir işaret sayıyordu. Böyle bir günde Okada Bey'in evin önünden geçmemesi kesinlikle söz konusu olamazdı. Hatta bazı günler, yurda aynı yoldan dönüyor, caddeyi iki defa kat ediyordu, onu ilk geçişte gözden ka-

* (Fr.) At gözlüğü. *–çn*

çırsa bile ikincisinde muhakkak yakalayacaktı. Bugün, her ne pahasına olursa olsun onunla konuşacaktı. "Ben cesaretini toplayıp seslenirsem, o zatın durup karşılık vermemesi imkânsız. Ben düşmüş bir kadınım, adi bir metresim. Hem de bir tefecinin metresiyim. Ama bakireyken olduğumdan daha çirkin değilim, hatta güzelleştim bile. Hem erkeklerin neden hoşlandığını öğrendim artık, bu kötü talihimin bana bir armağanı oldu. O yüzden ne olursa olsun, Okada Bey beni kirli bir kadın olarak görmeyecektir. Hayır. Böyle bir şey asla olmayacak. Beni kirli bir kadın olarak görecek bir adam, her rastlaşmamızda bana kibarca selam vermezdi. O gün yardım eli uzatıp yılanı öldürmezdi. Yılan, çıyan giren her eve imdada koşmuyor ya bu adam! Belki de ev, benim evim olmasaydı, aldırış etmeden geçip gidecekti. Ve ben onu bu kadar düşündüğüme göre, tüm duygularımı olmasa bile, kalbimden geçenlerin birazını anlamış olmalı. Aman! Böyle korkacağıma yapayım, olsun bitsin." O aklından bunları geçirirken kovadaki su tamamen soğumuştu ama O-Tama, suyun soğukluğunu hissetmiyordu.

Siniyi dolaba kaldırıp mangalın başına döndüğünde O-Tama, içi içine sığmaz, yerinde duramaz bir hâldeydi. Ume'nin sabah güzelce yaktığı ateşi maşayla iki üç kez karıştırdı. Sonra ayağa fırladı ve üstünü değiştirmeye girişti. Doubou Mahallesi'ndeki kuaföre gidecekti. Bu normalde gittiği anaç mizaçlı kuaförün, önemli bir yere giderken saçını orada yaptır diye tavsiye ettiği yerdi. Ama O-Tama, oraya şimdiye dek bir defa bile gitmemişti.

22

Batı aleminde çocukların okuduğu kitaplarda *Tek Çivi* diye bir hikâye vardır. Hafızamda iyi kalmamış ama at arabasına binen genç bir çiftçinin başına, sırf tekerlekten tek bir çivi çıktığı için gelen çeşitli belalarla ilgilidir. Benim anlattığım bu hikâyede ise benzer bir etkiye, soya sosuna batırılıp pişirilmiş bir tek balık çöp şişi yol açmıştı.

Yurdun ve okul yatakhanesinin karavanasıyla açlığımı bastırmaya çalıştığım günlerde, insanın tüylerini diken diken edecek kadar fena yemeklerle karşılaştım. Bugün bile o yemeklerden biri önüme getirildiğinde, oda ne kadar havadar olursa olsun ve porsiyonların konulduğu tepsi ne kadar temiz olursa olsun, gördüğüm an okul yemekhanesinin tarifsiz berbat kokusu burnuma gelir. Hele yanına haşlanmış deniz yosunu veya koyulaşmış fu* eklenmişse, âdeta kokusal bir *hallucination*** yaşarım. Ve bu duyguyu en şiddetli yaşatan yemek de soya sosunda pişmiş uskumru balığıdır.

İşte o soyalı balık, o gün yine Kamico Yurdu'nun akşam

---

* Buğday gluteninden elde edilen, tofuya benzer bir yiyecek. –*çn*

** (İng.) Halüsinasyon, sanrı. –*çn*

yemeğinde servis edildi. Genelde, sini önüme konur konmaz yemek çubuklarımı işletmeye başlayan bendeniz bile, öyle bariz bir tereddüt gösterdim ki görevli kadın yüzüme bakarak, "Sen uskumru sevmiyorsun sanırım," dedi.

"Sevmiyor değilim. Kızarmışını yerim ama soyada haşlanmışını ağzıma sürmem."

"Aa, patron hanım bunu bilmiyordu... İstersen sana yumurta pişirip getireyim." Kadın böyle söyleyerek gitmeye yeltendi.

"Bekle," dedim. "Aslında karnım pek aç değil. Biraz yürüyüp geleceğim. Hanımefendi yemeği neden geri getirdin derse, sen bir şeyler uydurursun. Yemeği beğenmedi deme ama. Durduk yere canını sıkmayalım."

"Ama kendimi suçlu hissederim."

"Saçmalama."

Kalkıp pantolonumu giymeye davrandım, kadın da siniyle beraber odadan çıktı. Yandaki odaya seslendim: "Hey. Orada mısın, Okada?"

Komşu odadan Okada'nın sesi geldi: "Buradayım. Bir sorun mu var?"

"Sorun yok. Gezmeye çıkıyorum, dönüşte yiyecek bir şeyler alacağım. Sen de gelmez miydin?"

"Gelirim. Benim de seninle konuşacağım bir konu vardı zaten."

Duvardaki çiviye asılı şapkamı alıp taktım, Okada'yla beraber Kamico'dan çıktım. Saat herhâlde öğleden sonra dördü biraz geçmişti. Nereye gideceğimizi konuşmamıştık ama yurdun kapısından çıkar çıkmaz sağa doğru yürüdük.

Muenzaka'dan inmeye başladığımızda, "Hey, baksana, orada!" diyerek dirseğimle Okada'yı dürttüm.

Okada, "Neden bahsediyorsun?" dedi ama aslında neyi kastettiğimi anlamıştı. Dediğimi duyar duymaz sol taraftaki, kafes işi kapısı olan eve bakmıştı.

Evin önünde O-Tama duruyordu. Sıska olmakla beraber, güzel bir kadındı. Ancak genç ve sağlıklı güzelliğinin üstüne, bir şeyler daha eklenmişti. Ben, önceden gördüğüm zamanla şimdi arasında neyin değiştiğini anlayamıyordum ama kadının üstüne ayrı bir güzellik gelmişti. Yüzü âdeta parlıyordu, tabiri caizse göz kamaştırıcıydı.

O-Tama'nın gözleri, dalgın dalgın Okada'nın yüzünü süzüyordu. Okada, aceleyle şapkasını kaldırıp selam verdi ve otomatik bir hareketle, yürümeye başladı.

Ben, üçüncü şahıslara mahsus bir sakınmazlıkla dönüp dönüp baktım ama O-Tama'nın gözleri dostumun üstünden ayrılmak bilmiyordu.

Okada, başını iyice öne eğerek, hızlı adımlarını yavaşlatmadan tepeden iniyordu. Ben de sessizce ona eşlik ediyordum. İçimde birkaç duygu birbiriyle savaşıyordu. Bu duygular, tek bir düşünceden kaynaklanıyordu: "Keşke Okada'nın yerinde ben olabilseydim!" Ancak bu arzuyu, bilinçli olarak fark etmek işime gelmiyordu. Kalbimde, "Sen bu kadar adi bir adam mısın?" diye bağıran bir ses vardı ve bu ses, kıskançlığımı bastırmaya, örtmeye çalışıyordu. Dizginleyici ses kıskançlığa baskın gelemiyor, bu da beni üzüyordu. Okada'nın yerinde olmayı diliyordum ama kendimi o kadının cazibesine terk etmeye istekli de değildim. Sadece, Okada'yı seven gibi güzel bir kadın tarafından sevilmek çok büyük bir mutluluk olmalı diye düşünüyordum. Sevilsem ne yapacaktım ki? Buna hemen karar vermeye niyetim yoktu. "En azından Okada gibi kaçmazdım," diye düşünüyordum. "Kadınla görüşür ve konuşurdum," diyor-

dum. Kirli bir şey yapmazdım ama kadınla konuşurdum. O kadını kendi bacımmış gibi severdim. Ona destek olurdum. Onu o yoz yaşantıdan kurtarırdım. Düşüncelerim, işte böyle abes hayallere ulaşmış bulunuyordu.

Tepenin eteğindeki dört yol ağzına kadar Okada ses etmeden bana eşlik etti. Burnumuzun doğrultusunda yürümeye devam edip polis kulübesinin yanından geçtiğimizde, nihayet sessizliği bozabildim: "Yahu, durum çok acayip değil mi?"

"Neden bahsediyorsun?"

"Neden bahsettiğimi anladın sen. İkimiz de o kadını düşünerek yürüyorduk. Defalarca dönüp baktım, o kadın hep senin ardından baktı. Herhâlde hâlâ o köşede durmuş bekliyordur. *Zuo'nun Naklettikleri** âşığının yolunu gözleyen bir adamdan bahseder, değil mi? Onun dişi hâli gibi bir şey bu."

"Bu bahsi kapat artık, rica ediyorum. Bu meseleyi dobra dobra anlattığım tek insan sensin, o yüzden beni kıracak şeyler söyleme."

Bunları konuşurken göletin kıyısına gelmiştik. Yürümeye ara verdik. Okada, "O tarafa gidelim mi?" diyerek parmağıyla göletin kuzey yanını gösterdi.

"Olur," diyerek sola döndüm ve göletin kıyısı boyunca yürümeye başladım. Henüz on adım yürümüşken sol tarafta hizalanan çift katlı bir eve bakarak laf olsun diye, "Okuldan Ouçi Hoca'nın ve Suezo Bey'in evleri değil mi bunlar?" dedim.

"Tuhaf bir tezat diyorsun, değil mi? Ama, Ouçi'nin** de çok dürüst bir adam olmadığı söyleniyor," dedi Okada.

---

* Konfüçyüs'ün kör öğrencisi Zuo Quinming'a atfedilen, MÖ 5. yüzyılda yazıldığı düşünülen eser. –ç*n*

** Ouçi, Geniçiro Fukuçi'nin mahlasıydı. Fukuçi, kitabın konu aldığı dönemde siyasi bir parti kurmaya hazırlanıyordu ama bu parti başarılı olmadı ve sadece bir buçuk yıl sonra feshedildi. –ç*n*

Hiç çekinmeden itiraz ettim. "Bir insan politikacı oldu mu, ne yaparsa yapsın bir kusurunu bulur çıkarırlar." Fukuçi Bey ile Suezo'yu birbirine yakın görmemek için elimden geleni yapıyordum.

Fukuçi'nin konağının ahşap çitinden kuzeye doğru gidince iki üç bina sonra, kısa süre önce kurulmuş olan, isim levhasında "Nehir Balığı" yazan bir lokanta vardı. Orayı görünce şöyle dedim: "Şu tabela insana, buranın müşteriye göletten tuttuğunu yediren bir lokanta olduğunu düşündürüyor."

"Ben de öyle düşündüm. Ama bu lokanta, dağlarda yaşayan o kahraman şahsiyetler* tarafından açılmış olamaz."

Bunları konuşarak göletin kuzeyine bağlanan ufak köprüyü geçtik. Kıyıda durup bir şeyleri seyreden, öğrenci gibi görünen bir genç vardı. O, bizim geldiğimizi görünce, "Vaay!" diye seslendi. Tam bir Jujutsu fanatiği olan, ders kitapları haricinde hiçbir şey okumayan, Okada'yla ikimizin ne yakın dostu ne de düşmanı olan İşihara diye bir adamdı bu.

"Orada durmuş neyi seyrediyorsun?" diye sordum.

İşihara sessizce parmağını gölete uzattı. Hava kararıyordu. Okada ve ben, kül rengi alacakaranlıkta, gösterilen yöne doğru baktık. O günlerde Nezu Mahallesi'ni boydan boya geçen su kanalından, o an üçümüzün durduğu kıyıya kadar her yer sazlıklarla kaplıydı. Kurumuş sazlar göletin ortasına doğru sarkmıştı, ayrıca ölü lotus çiçeklerinin yaprakları da süngersi salkımlar sarkıtarak manzaraya hüzünlü bir hava veriyordu. Suyun, zift rengi sazların arasında siyah görünen

* Klasik Çin romanlarından *Su Kıyısı*, bir grup cesur haydudun öyküsünü anlatır. Romanda, nehir kıyısında balık satan lokantalar önemli rol oynar. *–ç.n*

parlak yüzeyinde, on civarında yaban kazı yüzüyordu. Aralarından biri kımıltısızdı.

"Taş atsak ona kadar gider mi dersiniz?" dedi İşihara, Okada'nın yüzüne bakarak.

"Tabii ki gider de isabet eder mi bilemem," diye cevapları Okada.

"Bir dene istersen."

Okada tereddüt etti. "Uyuyor olmalı. Canını yakmayalım, yazıktır."

İşihara güldü. "Malın ıstırabını* kafaya takmak iyi bir şey değildir. Eğer sen taş atmazsan ben mutlaka atacağım."

Okada, istemeye istemeye bir taş aldı. "Ben de karavana atarım, kaçarlar. Olur biter." Taş, hafif bir ıslık çıkararak havada süzüldü. Gözümü kısmış, taşın gidişini izliyordum. Kazlardan birinin havaya kaldırdığı boynu, ansızın pat diye suya devrildi. Aynı anda, iki üç kaz su yüzeyinde koşturarak kaçışmaya başladı, kanatlarını çırparak çığlık atıyorlardı. Ama göletin yüzeyinden havalanmadılar. Boynu devrilen kaz ise kımıltısızdı.

"Vurdun," dedi İşihara. Bir süre göletin yüzeyini sürdürdükten sonra, ekledi, "Gidip o kazı alacağım. Siz de bana yardım edin."

"Nasıl alacaksın ki?" diye sordu Okada. Gayri ihtiyari kulak kesilmiş, ikisini dinliyordum.

"Şey, aslında kötü bir zaman seçtik. Ama yarım saate hava kararacak. Hava bir kararsın, gizlice gider alırım onu. Aslında yardım etmeseniz de olur, yine de burada durup dediğimi yaparsanız işim çok kolaylaşır. Ben de size kaz ziyafeti çekerim," dedi İşihara.

---

* (Orj.) Mono no Avare. Japon kültüründe, varlıkların fanilik ve acizinin uyandırdığı hüzün duygusu –ç*n*

"İlginç," dedi Okada. "Ama yarım saat geçene kadar ne yapacağız?"

"Ben buralarda takılacağım. Siz de gezip gelin. Üçümüz bir arada durursak fazla dikkat çekeriz."

Okada'ya dönerek, "O hâlde göleti şöyle bir turlayalım," dedim.

Okada, "Pekâlâ," dedi ve derhal yürümeye başladı.

23

Okada'yla birlikte Kaen Mahallesi'ni geçip, Toşogu Tapınağı'nın* taş basamaklarına vardık. Bir müddet ikimizin de ağzını bıçak açmadı. Sonunda Okada kendi kendine konuşurcasına, "Kazlar arasında da kara bahtlı olanlar vardır," dedi. Arada hiçbir mantıklı bağlantı bulunmadığı hâlde, Muenzaka'daki kadın derhal gözümün önüne geldi.

"Ben sadece, kazların olduğu bölgeye taşı atmak istemiştim." Okada artık bana hitaben konuşuyordu.

"Evet." Aklım hâlen kadındaydı. Biraz bekledikten sonra, "İşihara kuşu nasıl alacak merak ediyorum doğrusu," dedim.

Bu kez Okada kısaca, "Evet," diye yanıtladı. Bir şeyler düşünerek yürümeyi sürdürdü. Belki de hâlâ kaz için üzülüyordu.

Taş basamakların altında güneye doğru, Müzik Tanrıçası tapınağına doğru yürürken kalbimizde yaban kazının ölümünün düşürdüğü gölge vardı. Fazla konuşmuyorduk.

---

* "Doğudaki Işık Mabedi". Tokugava hanedanının kurucusu T. İeyasu'nun türbesi bu tapınaktadır. –ç*n*

Tapınağın avlu kapısının önünden geçtiğimizde Okada, âdeta düşüncelerimizi başka bir konuya yöneltmeye çalışarak şöyle dedi: "Seninle konuşacağım bir konu var." Sonra da hiç mi hiç ummadığım bir şeyi söyledi.

Söylediği şey şuydu: Okada, o gece odama gelip benimle konuşmayı planlamıştı ama ben önce davranıp onu yürüyüşe davet etmiştim. Yola çıktığımızda, "O hâlde yemek yerken konuşuruz," diye düşünmüştü. Ama şimdi, bu plan da bozulmuş gibi duruyordu. O yüzden, anlatacağı şeyi şimdi, yürürken söylüyordu: Okada, mezuniyet gününü beklemeden yurtdışına gidecekti. Buna uzun süre önce karar verilmiş, hatta Dışişleri Bakanlığından gereken belgeler de alınmıştı. Kaydını sildirmek için üniversiteye dilekçe vermişti bile. Uzak Doğu'da endemik olan hastalıkları araştırmaya gelen Alman Profesör W., dört bin mark yolculuk masrafı ve iki yüz mark aylık ücret karşılığı Okada'yı yardımcı olarak tutmuştu. Profesör hem Almanca konuşan hem de Çin yazısını kolay okuyabilen birisini arıyordu, okuldan Dr. Baelz, ona Okada'yı önermişti.

Okada, Bay W.'nin Tsuci semtindeki evine konuk olmuş, orada bir sınavdan geçmişti. Kendisinden *Basit Sorular* ve *Zorlu Yazılar*'dan* iki üç satır, *Soğuğun Zararları Üzerine* ve *Hastalık Etmenleri Üzerine*'den** beş-altı satır tercüme yapması istenmişti. Ne yazık ki *Zorlu Yazılar* kitabından kendisine verilen pasajda, üç kademeli ciao'nun*** adı geçiyordu, Okada bunu nasıl çevireceğini bilememişti.

---

* Çin mitolojisinde Lokman hekimvari bir karakter olan Sarı İmparator'a ithaf edilen iki tıp kitabı. –*çn*

** Çinli âlim Zhang Ji tarafından 3. yüzyılda yazılmış tıp kitabı. –*çn*

*** Çin tıbbında, bedene ısı veren varsayımsal organ. Pozitif bilime göre böyle bir organ yoktur. –*çn*

O yüzden çevirmemiş, sadece ismini Latin alfabesine uydurarak "Chiao" diye yazmıştı. Lafı uzatmayayım, Okada sınavı geçmiş, sözleşme derhal imzalanmıştı. Bay W., Bay Baelz'in de kayıtlı olduğu Leipzig Üniversitesi'nin öğretim üyesiydi; Okada onunla beraber Leipzig'e gidecek, hekimlik sınavlarına da orada girecekti. Mezuniyet tezi olarak da Bay W. için çevireceği Uzak Doğu kitaplarını göstermesi yeterliydi.

Okada yarın, Kamico Öğrenci Yurdu'ndan ayrılacak, Tsuci semtine, Bay W.'nin yanına taşınacak, onun Çin ve Japonya'dan topladığı kitaplar üzerinde çalışacaktı. Sonra Bay W.'ye refakat ederek Kyuşu Adası'na araştırma yapmaya gidecek, oradan da "Messagerie Maritime" şirketine ait bir gemiye binecekti.

Ağır ağır yürüyerek onu dinlerken sık sık duraklayıp, "Vay canına," ya da "Ne kadar cesursun," diyordum. O konuşmamız bana çok uzun gibi gelmişti, oysa saatime bakınca İşihara'nın yanından ayrılmamızın üzerinden sadece on dakika geçtiğini gördüm. Göletin çevresinin üçte ikisini dolanmıştık, Nakaço Mahallesi'ne yakın kıyıya gelmek üzereydik.

"Daha vakit erken," dedim.

"Lotus Tomurcuğu'na uğrayıp birer erişte yiyelim," diye önerdi Okada.

Bunu hemen kabul ettim. Beraber lokantaya gittik. O günlerde, Şitaya ile Honkyo arasındaki en ünlü erişteci, Lotus Tomurcuğu'ydu.

Yemeğimizi yerken Okada şöyle dedi: "Bu kadar okula devam ettikten sonra, diplomamı almadan bırakacağım için üzülüyorum. Ama yurtdışı eğitim için devletten burs

alamayan benim gibi birisi, böyle bir fırsatı reddedemez. Avrupa'yı görmek için tek şansım bu."

"Kesinlikle haklısın. Bu şans kaçmaz. Hem diploma da neymiş? Orada doktoranı alırsın, ne fark eder? Hatta doktoranı hemen yapmasan bile üzülmeye değmez bence."

"Bence de. Önemli olan yeterliliği elde etmek. Geri kalan şeyler formalite. Maksat, âdet yerini bulsun."

"Hazırlık yapabildin mi? Çok ani bir yolculuk olmuş bu."

"Adam sen de! Böylece gemiye binip gideceğim. Bavul hazırlamak anlamsız. Bay W.'ye göre, Japonya'da Batı tarzı kıyafet diye üretilen şeyler, oradaki giysilere çok da benzemiyormuş."

"Öyle miymiş? Bir ara *Çiçek ve Ay* dergisinde okumuştum, Naruşima Ryuhoku* aklına esiverdi diye, bir anda Yokohama'dan gemiye atlayıp Avrupa'ya gitmiş."

"Evet, ben de okumuştum. Ryuhaku, evine mektup bile göndermeden yola çıkmıştı. Ama ben bizimkilere her şeyi anlattım, tabii ki."

"Anladım. Eh, imrendim doğrusu. Bay W. ile birliktey-sen yolculukta hiçbir problem çıkmaz. Öyle bir seyahat nasıl bir duygudur acaba? Hayal bile edemiyorum."

"Ben de bilmiyorum. Dün Şiba Şokei Hoca'yı** görmeye gittim. Bugüne kadar bana çok iyiliği dokunmuştu. Ona gideceğimi söyleyince kendi yazdığı gezi kitabını bana verdi."

"Ne? Öyle bir kitap mı yazmış?"

"Yazmış ya. Satışa sunulmadı. Benim gibi yol yordam bilmeyenlere dağıtıyor."

---

* (1837-1884) Edo çağında hükümet danışmanlığı yapan bir aileden geliyordu. Devrimden sonra gazeteci oldu ve yeni sistemi eleştirdi. Avrupa'ya giden ilk Japonlardan biridir. *–çn*

** (1860-1910) Kimyager. Almanya'da eğitim görmüştü. *–çn*

Biz bunları konuşmaya dalmışken zaman geçti, saate baktığımda yarım saatin dolmasına beş dakika kaldığını gördüm. Okada'yla beraber aceleyle Lotus Tomurcuğu'ndan çıktık, İşihara'nın beklediği yere gittik. Gölet karanlığa gömülmüştü artık, Müzik Tanrıçası tapınağının kızıl duvarları bile, silik birer gölge gibi görülüyordu.

Bizi bekleyen İşihara, Okada'yla beni gölet kıyısına götürdü. "Tam zamanında geldiniz. Yaşayan kazların hepsi uyumak için bir yerlere kıvrıldılar. Ben hemen işe koyulayım. Sizin burada durup bana komut vermeniz şart. Bakın şimdi. Şurada, beş altı metre ilerideki lotus salkımlarını görüyor musunuz? Birini sağa doğru kıvırdım. İleride bir diğer salkımı da onun gösterdiği hattı kesecek şekilde, sola doğru büktüm. İşte ben, o salkımların işaret ettiği yöne gideceğim. Siz de yoldan sapacak olursam, sağ yap, sol yap diye beni yönlendireceksiniz."

"Anlaşıldı. *Parallaxe** mantığıyla gideceksin," dedi Okada. "Ama su derin olmasın sakın?"

"Değil. Boyu geçmiyor, kaygılanma." İşihara böyle der dermez soyundu.

İşihara'nın girdiği yerde, çamurlu su sadece diz hizasına geliyordu. Bir balıkçıl gibi bacaklarını kaldıra kaldıra adım attı, bata çıka ilerledi. Bir an derin suya rastlasa bile birkaç adım sonrası yine sığ oluyordu. Çok geçmeden, iki salkımla işaretlediği çizgilerin ötesine geçti. Hemen ardından Okada'nın, "Sağa!" dediğini duydum. İşihara sağa doğru yürüdü. Okada bu defa, "Sola!" diye seslendi. İşihara fazla sağa gitmiş olacaktı. Sonra ansızın durdu ve eğildi. Ve de-

* (Alm.) Paralaks. İki noktadan gözlem yaparak bir cismin konumunun tayin edildiği teknik –*ç.n*

min bastığı yerlerden geçerek kıyıya doğru gelmeye başladı. Lotus salkımlarının önünden tekrar geçtiğinde, sağ elinde taşıdığı ganimeti görebildik.

Kıyıya vardığında İşihara'nın butları yarıya kadar çamurlu suyla sıvanmıştı. Avladığımız kaz, tahminimden çok daha iriydi. İşihara bacaklarını yıkadı ve giyindi. O günlerde, o civar şimdi olduğu gibi işlek bir bölge değildi. İşihara'nın gölete girmesi ve çıkması arasında, yakınımızdan kimseler geçmemişti.

"Nasıl taşıyacağız bunu?" diye sordum.

İşihara pantolonunu giyerken cevapladı: "En büyük palto* seninki, Okada. Mecburen sana taşıtacağız. Hayvanı benim mekânda pişirelim."

İşihara, işsizlerin ve talebelerin kaldığı bir pansiyonda oda tutmuştu. Ev sahibesi olan yaşlı teyze selamsız sabahsız biriydi, avdan ona bir parça verirsek ağzını sıkı tutacağı kesindi. Pansiyon, Yucima Demiryolu geçidini aşıp İvasaki Malikânesi'nin arkasına çıkan yoldan dönünce hemen içerideydi. İşihara, kazı oraya taşırken izlenecek rotayı kısaca anlattı: Buradan İşihara'nın yaşadığı yere giderken geçilebilecek iki yol vardı. Güneyden, demiryolu geçidini aşarak gidilen yol ve kuzeyden, Muenzaka'dan geçilerek gidilen yol. Hangisinden gidersek gidelim, merkezinde İvasaki Malikânesi'nin olduğu birer yarı çember çizmiş olacaktık. İki rota aynı uzunluktaydı. Bu bakımdan biri diğerine üstün değildi. Yolda önümüze engel olarak, elbette polis kulübeleri çıkacaktı ama bunlardan her iki rotada da birer tane bulunuyordu.

---

* Dönemin paltoları kolsuzdu ve giyenin kolları, dirseğe dek inen bir pelerinle örtülüyordu –*çn*

Nihayet, avantaj ve dezavantajları kıyaslayarak Muenzaka yolunu daha uygun bulduk. Çünkü o ıssız yoldan giderek kalabalığa girmemiş olacaktık. Kazı Okada'nın paltosunun altına gizledik, ben ve İşihara da onun iki yanına geçtik. Okada'nın kazı gizlemesine yardım etmenin en iyi yöntemi buydu.

Okada, acı bir gülüşle kazı taşımaya başladı. Hayvanı nasıl tutarsa tutsun, paltosunun pelerininin altında birkaç tüy taşıyordu. Üstelik, pelerindeki anormal şişlik yüzünden, Okada'nın şekli bir koniye benzemişti. Ben ve İşihara, bunun dikkat çekmemesi için elimizden geleni yapmak zorundaydık.

24

"Haydi bakalım, hazırsak gidiyoruz."

İşihara ve ben, Okada'yı ortamıza alarak yürüdük. Üçümüzü de en çok korkutan şey, Muenzaka'nın altındaki kavşakta duran polis kulübesiydi. İşihara, "Oradan geçerken şöyle yapacaksınız," diyerek hararetli bir bilgi vermeye başladı. Onu yarım kulakla dinledim. Aklımda kaldığı kadarıyla, "Kalbinizi ferah tutmaya bakın, korkarsanız açık verirsiniz, açık verirseniz de yakalanırız," diyordu. İşihara, bir de deyim kullandı: "Kaplan, sarhoşu yemez."* Herhâlde, hocalarından duyduğu retorik tekniklerini kullanıyordu.

"O hâlde devriye gezen polis kaplan, biz üçümüz de sarhoşlarız, öyle mi?" diye dalga geçti Okada.

*"Silentium!"*** diye bağırdı İşihara. Muenzaka'ya çıkan sapak hemen önümüzdeydi.

Köşeyi dönünce Kaya Mahallesi'nin evleri ve gölete komşu malikâneyi ardına alan bir sokak vardı. İki yanında dört, beş el arabası duruyordu. Kavşakta duran polisi uzaktan görmüştük.

---

* Yani delice bir cesaret, en güçlü düşmanın bile gözünü boyayabilir –*çn*

** (Lat.) "Sessizlik!" –*çn*

Okada'nın solunda yürüyen İşihara ansızın Okada'ya şöyle dedi: "Sen, konilerin hacmini hesaplamaya yarayan formülü biliyor musun? Ne, bilmiyor musun? Hiç de zor değil. Taban alanıyla yüksekliğin çarpımının üçte biridir. Taban daire şeklindeyse bir bölü üç kere $r^2.\pi.h$ hacmi verir. Eğer π'yi 3.1416 diye ezberlersen kolayca yaparsın. Ben π'yi sekizinci basamağa kadar ezberledim. Yani π, eşittir 3.14159265. Daha sonraki basamakları pek de gerekli sayılmaz."

O bunları anlatırken biz kavşağı geçtik. Polis, bizim geçtiğimiz yolun sol tarafında, kulübesinin önündeydi. Kaya Mahallesi'nde, Nezu yönüne doğru giden bir çekçek arabasına bakıyordu, bize sadece şöyle bir nazar fırlatmakla yetindi.

İşihara'ya, "Neden durup dururken konilerin hacmini hesaba giriştin yahu?" diye sordum. Tam o sırada, gözüm tepenin ortasında durmuş, bizi seyreden kadına ilişti. Yüreğim yerinden oynamıştı. Göletin kuzey yakasından başlayan bu yola girdiğimizden beri, kulübedeki polisten çok bu kadın aklımdaydı. Neden bilmiyorum ama bu kadının Okada'yı beklediğini sezmiştim. Ve sezgilerim yalancı çıkmamıştı. Kadın evinden biraz uzaklaşmış, Okada'yı karşılamıştı.

İşihara'nın dikkatini çekmemeyi deneyerek bir Okada'nın bir de kadının yüzüne baktım. Okada'nın yanakları hep kızılcaydı ama şimdi hepten kızarmıştı. Eli şapkasının siperine gitmişti fakat şapkasına tesadüfen dokunmuş gibi yapmaya çalışıyordu. Kadının çehresi taş gibi kaskatıydı. Ve güzel gözlerinde, sonsuz bir keder okunuyordu.

O sırada İşihara bana bir cevap verdi, ben de söylediği şeyi işittim ama sözcükleri zihnime kadar gitmedi.

Herhâlde, bu şişkin hâliyle Okada'nın paltosu koniye benzediği için, konilerin hacimlerinden bahsettiğini söylemişti.

İşihara kadını görmüştü ama onun için kadın, herhangi bir güzel insandı sadece. Bu yüzden konuşmaya devam etti. "Ben size soğukkanlılığın önemini anlattım ama, sizde soğukkanlı duracak disiplin yok. Acil bir durumda telaşa kapılacağınızı düşündüm. O nedenle, ilginizi başka yöne kaydırmak için bu oyuna başvurdum. Herhangi bir soru da aynı işe yarardı ancak demin anlattığım gibi, koni formülü bana daha uygun geldi. Ben böyle oyunları severim. Siz o koni sayesinde *unbenfangen** bir duruşu muhafaza ederek polisin önünden geçebildiniz."

Üçümüz, yolun İvasaki Malikânesi'nden doğuya kıvrıldığı yere gelmiştik. İki tane tek kişilik çekçeğin yan yana geçemeyeceği kadar dar bir sokağa girdik, artık yakalanma riski kalmamıştı. İşihara, Okada'nın yanından ayrılıp kılavuzluk etmek için öne geçti. Bir kez dönüp geriye baktım ama kadının yerinde yeller esiyordu.

Ben ve Okada, o gece geç saate dek İşihara'nın mekânında kaldık. Kaz etini meze yapan İşihara'ya içki arkadaşlığı ettik dersek yanlış olmaz. Okada, Avrupa'ya gideceğini ağzından kaçırmadı. Ona sormak istediğim çok şey vardı ama sabrettim, Okada'yla İşihara'nın, sırayla kürek yarışlarından bahsetmesini dinledim.

Kamico Yurdu'na döndüğümüzde, yorgunluktan ve sarhoşluktan konuşacak hâlim kalmamıştı. Odama gidip uyudum. Ertesi gün üniversiteden döndüğümde Okada çoktan gitmişti.

---

* (Alm.) Rahat. *–çn*

Tek çivinin felakete yol açması gibi, Kamico'daki akşam yemeğinde verilen balık da Okada'nın bir daha asla O-Tama'nın yüzünü görmemesine yol açmıştı. Sadece bu da değil... Ama o balığın sebep olduğu diğer talihsizlikler, "Yaban Kazı" başlığını verdiğim bu öykünün kapsamı dışında kalıyor.

Bu öyküyü yazıp bitirdikten sonra hesap ettiğimde, üzerinden otuz beş yılın geçtiğini gördüm. Hikâyenin bir yarısını dostum olan Okada'dan dinledim, diğer yarısını ise Okada gittikten sonra tanıştığım O-Tama'dan duydum. Sanki bir stereoskobun iki gözümüze iki resim göstererek, tek bir üç boyutlu görüntü oluşturması gibi; önce gördüğüm olaylar ve sonradan dinlediklerim bir araya gelince, ortaya bu hikâye çıktı. Belki de okur, bana şöyle sormak isteyecektir: "O-Tama'yla nasıl tanıştın, hangi nedenle bunları konuştunuz?" Buna vereceğim cevap basit: Bu sorunun cevabı da öykümüzün kapsamı dışında kalıyor. Ama tabii ki O-Tama'yla ben asla sevgili olmadık, okurların bu yönde gereksiz tahminlerde bulunmasını istemem.

SON

"Bir süre sonra o arka sokakta devrim niteliğinde değişimler yaşandı. Bir gece Suezo oradan geçerken işporta tezgâhını duvarın dibindeki yerinde görmedi. Daima sessiz olan evin civarı da o zaman revaçta olan deyimle söylersek, medeniyet gelmişçesine değişmişti."

Modern Japon edebiyatının temellerini atan yazarlardan biri olan ve başta Yukio Mişima olmak üzere 20. yüzyıl Japon edebiyatçılarını derinden etkileyen Ogai Mori, en ünlü eseri *Yaban Kazı*'nda Meici Dönemi'nin yaklaşan sonunun getirdiği sosyal değişimlerin gölgesindeki Tokyo'da dokunaklı bir yaşamöyküsünü anlatıyor.

Genç yaştaki O-Tama, yoksul ve ihtiyar babasını mutlu etmek için mutsuz bir evliliği olan zengin bir tüccarla metres hayatı yaşamayı kabul eder. Japonya'nın en prestijli üniversitelerinden birinde okuyan Okada bu genç ve güzel metresle tanışıp ona âşık olunca her ikisinin de kaderi, tıpkı ülkelerinin yaşadığı gibi, hızlı, tatlı sert ve şaşırtıcı bir değişime uğrayacaktır.

2. Baskı

Japon Klasikleri 1

www.ithaki.com.tr

ithaki

9 786258 475395

/ithakiyayinlari